

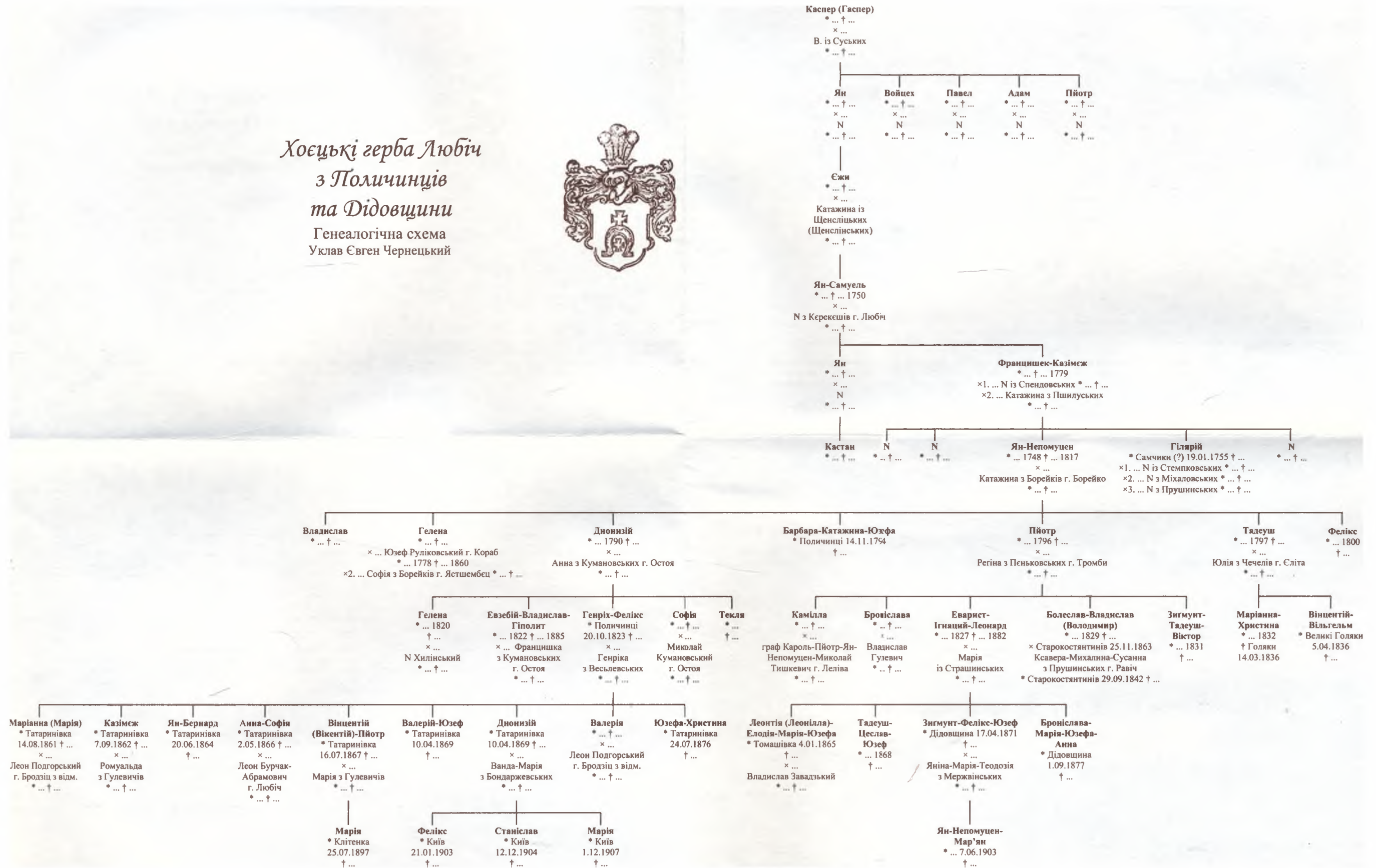
Є в г е н Ч е р н е ц ь к и й

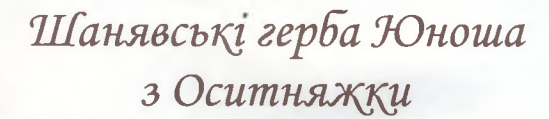
ПРАВОБЕРЕЖНА ШЛЯХТА
ЗА РОСІЙСЬКОГО
ПАНУВАННЯ

ДЖЕРЕЛА, СТРУКТУРА СТАНУ, РОДИ

Хоєцькі герба Любіч
з Поличинців
та Дідовщини

Генеалогічна схема
Уклав Євген Чернецький

Шанявські герба Юноша
з Оситняжкі
Генеалогічна схема
Уклад Євген Чернецький

Казімеж
* ... † ...
× ...
Іоанна з Ростовських
* ... † ...
× ...
Ян
* ... 1688 † ...
× ...
Анна
* ... † ...
× ...
Антоній
* Степанівка (?) ... 1716 † ...
× ...
Іоанна (Ана) з Гурських (Горських)
* ... † ...

Маршин
* ... 1736 † ...
× ...
N
* ... † ...
× ...
Юзефа
* ... 1786 † ...
× ...
Рафал
* ... 1786 † ...
× ...
Олександра із Смелевських (?)
* ... † ...

Ігнацій-Юзеф
* Степанівка (?) ... 1739 † ...
× Либомірка 9.05.1787
Анна зі Жарбек-Міхаловських
* ... 1761 † ...
× ...
Ійотр-Блажей
* Турія (?) ... 1788 † ...
× Трилісі 10.01.1819
Доміцля з Рожнятовських
* ... † ...

Уршуля (Єрина)
* ... 1789 † ...

Миколай
* Турія (?) ... 1792 † ...
× Сологубівка 26.11.1818
Гонората з Чарнецьких
* ... † ...

Лукаш
* ... 1821 † ...
× ...
Гелена
* ... 1825 † ...
× ...
Цезарія
* ... 1827 † ...
× ...
Максиміліян
* ... 1828 † ...
× ...
Домінік-Пйотр
* Трилісі 30.08.1819
× ...
Гелена з Пеньковських
* ... † ...
× ...
Марія
* ... 1821 † ...
× ...
Фелікс Березовський
* ... † ...
× ...
Юзеф-Геронім
* ... 5.10.1824 † ...
× ...
Олександра із Солтанів
* ... † ...
× ...
Костянтин-Феліціан
* Оситняжка 17.04.1826 † ...
× ...
Анна
* ... 1826 † ...
× ...
Юлія-Пульхерія
* Тимошівка 21.06.1832 † ...
× ...
Теофілія
* Оситняжка 30.01.1835 † ...
× ...
Станіслав
* Тимошівка 16.04.1836 † ...
× ...
Ігнацій
* ... 1838 † ...
× ...
Дионізій-Луціан
* Оситняжка 12.12.1820 † ...
× ...
Бенігна
* ... 1823 † ...
× ...
Юзеф
* Оситняжка 30.05.1824 † ...
× ...
Розалія з Гадомських
* ... † ...

Стефан-Геронім
* Лип'янка 2.09.1863 † ...
× ...
Марія-Сатурніна
* Лип'янка 29.11.1864 † ...
× ...
Ян-Макарій
* Лип'янка 2.01.1866 † ...
× ...
Пйотр-Зигмунт
* Маслове 29.06.1861 † ...
× ...
Миколай-Фульгентій
* Оситняжка 22.02.1854 † ...
× Любава 9.06.1896
Гелена-Юлія з Повальських
* Любава 22.01.1876 † ...
× ...
Миколай
* ... † Володимир-Волинський 18.02.1927
× ...
Гелена
* ... † Варшава 11.10.1948

Станіслав-Сабін
* Оситняжка 28.03.1856 † Отоличі ... 1939
× ...
Ванда-Марія із Завроцьких
* Груець 5.09.1871 † Рівне ... 1940

Антоній
* Оситняжка 17.01.1860 † ...
× ...
Сабіна
* ... † ...
× ...
Осіньський
* ... † ...

Ванда
* ... 1871 † ... 1927
× ...
Рудницький
* ... † ...

Марія
* ... † ...
× ...
Ільницький
* ... † ...

Юзеф-Шимон
* Митки 24.03.1895 † ... 1915
× ...
Фелікс-Станіслав
* Митки 20.11.1896 † ... 04.1918
× ...
Вацлав (Вячеслав)-Антоній
* Митки 22.08.1899 † Варшава 13.07.1953
× ... 20.11.1928
Ядвіга Матулевич
* Красностав 3.08.1902 † Варшава 3.09.1982

Станіслав
* ... † ...
× ...
Марія
* Проскурів ... 1913 † Александрів Лудзький ... 1991
× ...
Едмунд Сердаковський
* ... 1912 † ... 1994

Лех-Станіслав
* Люблін 20.08.1929 † Конське 29.10.1934
× ...
Анджей-Марія
* Люблін 16.07.1932 † ...
× 1. ... Данута з Хойновських * ...
× 2. ... 1.01.1977
Ерденчимег з дому Гончингсумла
* Уланбатор 22.12.1942

Кристина-Марія
* Люблін 2.11.1935 † Варшава 13.10.1987
× ...
Губерт
* Рівне 6.03.1938 † Варшава 10.04.1966
× Варшава 10.04.1966
Божена-Йоланта з Домбровських
* ... † ...

Бартеш-Барс
* Варшава 13.05.1980

Томаш-Рафал
* Варшава 29.08.1969 † Варшава 14.09.1996
× Варшава 14.09.1996
Анна Мацейовська
* ... 1968

Рафал-Лукаш
* Варшава 30.09.1972

Маршин-Миколай
* Варшава 12.04.2001

Павел-Кароль
* Воломінє 25.08.2003

Збігнєв
* ... 1930 † ... 1987
× ... 1955 (?)
Зофія із Смігонських
* ... † ...
× ...
Януш-Влодзімеж
* ... 1955 (?)
× ...
Йоланта
* ... † ...
× ...
Агнешка
* ... 1985

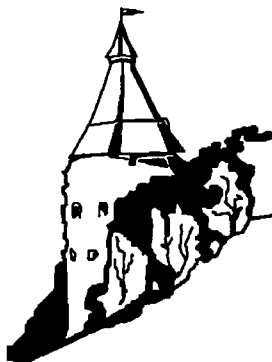
Мірослав
* Гайсин 18.08.1905 † Вичесняк 4.10.1994
× родзіс Мазовецький 6.01.1931
Фелікс з Багінських
* ... † Скерневічі 19.06.1989

Білоцерківське рицарське коло
Товариство охорони старожитностей Київщини
Наукове товариство імені братів Вацлава і Едварда Руліковських
Білоцерківська міська централізована бібліотечна система
Білоцерківський краєзнавчий музей

Євген Чернецький

Правобережна шляхта за російського панування (кінець XVIII – початок XX ст.)

Джерела, структура стану, роди

Біла Церква
Видавець Олександр Пшонківський
2007

Рецензенти:

Сергій БІЛОКІНЬ, доктор історичних наук, кандидат філологічних наук
(Інститут історії України НАН України)

Геннадій БОРЯК, доктор історичних наук
(Державний комітет архівів України)

Леонтій ВОЙТОВИЧ, доктор історичних наук
(Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України)

До збірника увійшли публікації Є. Чернецького, присвячені правобережній шляхті. Розглядаються питання збереження та дослідження відповідних джерел з Київської, Волинської та Подільської губерній, а також структури шляхетського стану на матеріалі Васильківського та Махнівського повітів. Шляхетська генеалогія представлена дослідженнями двох родів: Хоецьких герба Любіч та Пуделко-Шанявських герба Юноша.

Видання допоможе в біографічних та генеалогічних дослідженнях.

Przygotowanie książki
było możliwe
dzięki pomocy

Krzysztofa Bohdana
Lubicz-Orłowskiego

*присвячується Візиту
в Україну в липні 2007 року
почесного президента
ПанЄвропейського Союзу,
Ерцгерцога Отто Габсбурга,
сина імператора і короля
Австро-Угорської монархії Карла I*

Ця книга
побачила світ
значною мірою
завдяки щедрій підтримці
подружжя Первунів,
Олександра і Анжеліки з Гордієнків,
які є гідними нащадками
своїх благородних предків
Бялих, Бужинських, Злоторовичів
та інших,
чия мужність та мудрість
залишили по собі
вічну пам'ять
та вдячність

Кілька слів замість вступу	9
I. ДжЕРЕЛА	11
Міграція дрібної шляхти на Київщину: типологія джерел XVIII – початку XIX ст.	13
Источники для изучения генеалогии мелкой шляхты Радомысльского уезда: типичные доказательства дворянского происхождения конца XVIII – первой трети XIX ст.	25
Інкорпорація шляхти Правобережної України до російського дворянства поч. XIX ст.: типологія доказів (на прикладі документів Сумовських (Шумовських) герба Ястшембец).....	39
Джерела з генеалогії шляхетських родів в архівосховищах Правобережної України: структура, стан та перспективи досліджень ..	49
Проблеми генеалогічних досліджень	49
Структура збережених джерел.....	51
Стан дослідження джерел	53
Перспективи вивчення джерел	58
II. СТРУКТУРА СТАНУ	61
Шляхта Васильківського повіту за сповідними розписами православних храмів початку XIX ст.	63
1. Проблемні питання дослідження родів православної шляхти. Огляд території Васильківського повіту	63
2. Походження православної шляхти Васильківського повіту. Обрахунки потужності шляхетських родів	68
Висновки	75
Список православних шляхетських родів Васильківського повіту (1812-1815 рр.).....	76
Походження неосілої шляхти Махнівського повіту	101
Додаток. Список неосілої шляхти Махнівського повіту (1800 р.) ...	106
III. РОДИ.....	123
Хоєцькі герба Любіч з Поличинців та Дідовщини.....	125
Коротка історична хроніка Пуделко-Шанявських герба Юноша з Оситняжки	137
Показчик	159

Кілька слів замість вступу

Американський славіст польського походження Пйотр Вандич у праці, присвяченій історії Центрально-Східної Європи, наводить типові риси посткомуністичної доби: ...повернення незалежності та зростання націоналізму; майже цілковита відсутність культура компромісу, високі очікування від лідерів, брак довіри до політичних інституцій, ідейна пустка й певна моральна розгубленість, глибина змін повсякденного життя, відчуття тимчасовості, динамізм, нестабільність і брак почуття безпеки. Сюди слід також додати безсумнівну гіпертрофію адміністрації, корупцію, зверхність влади, правий радикалізм і слабкість функціонування судової системи»¹. Хоча в книзі йдеться про проблеми Польщі, Словаччини, Угорщини та Чехії, важко не помітити трагічну точність та повноту цієї характеристики щодо сучасної України.

Проповані сучасному українському суспільству рецепти подолання цієї катастрофи малопереконливі, бо їх висловлюють люди, які не є моральними авторитетами. Вони доводять щодня свою стурбованість лише власним майбутнім та

¹ Вандич П. *Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення*. – Київ: Критика, 2004. – С. 334.

здатністю безкінечно робити типові помилки. Їм можуть повірити лише дуже наївні люди, які ще не усвідомили, що купка «політичних опонентів» насправді спільно крадуть майбутнє української нації. Майбутнє – бо сьогодення вже вкрадене.

Вкрадене дуже складно повернути, проте є речі, які вкрати не можна, хоча від них вдалося відвернути увагу багатьох, якщо не більшості наших людей. Йдеться про духовні цінності, забуття яких і призвело до «ідейної пустки й певної моральної розгубленості».

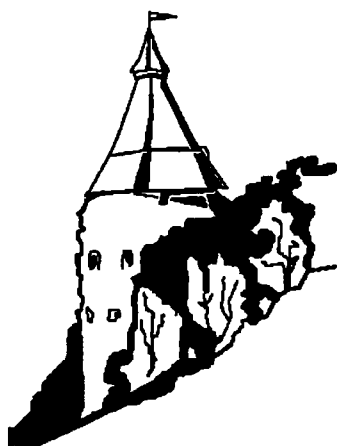
Я не закликаю виконувати певні приписи чи вірити в чужу мудрість. Прошу лише кожного звернутися до себе, до забутих поколінь предків, завдяки яким ми є, до їхньої правди та могил у бур'яні. Їх потрібно згадати, а здебільшого дізнатися, що вони є і варті нашої пам'яті². Кожен має віднайти своє. І цього буде досить.

Біла Церква, Заріччя, 18 липня 2007 р.

Автор

² Цьому і присвячено збірник моїх статей, написаних та частково виданих протягом минулого десятиліття. Готуючи ці тексти до нової публікації, я мусив виправляти деякі помилки та іноді коментувати наївні висновки перших публікацій. Мусив усвідомити як мало вдалося зробити та підтримувати себе надією, що ця цеглина не загубиться, а стане колись нехай маленькою, але частиною величного храму.

I. ДЖЕРЕЛА

Міграція дрібної шляхти на Київщину: типологія джерел XVIII – початку XIX ст.*

Періодизація історії дрібної шляхти Київщини у XVIII – XX століттях може бути розглянута через її переселення – у формах тривалої міграції, місцевої територіальної мобільності тощо – що становить одну з головних, найбільш помітних ознак цієї соціальної групи. За формою переселення можна виділити кілька періодів, що позначилися на долях дрібношляхетських родин.

Перший з них припадає на XVIII століття, коли після Карловицького конгресу¹ та договорів 1712 і 1713 років між Російською та Османською імперіями² терени Київського й Брацлавського воєводств повернулися під контроль Речі Посполитої. Протягом наступних десятиліть розпочинається рух дрібної шляхти на терени цих воєводств. Для значної

* Перша публікація тексту: Чернецький Є. *Міграція дрібної шляхти на Київщину: типологія джерел XVIII – початку XIX ст.* // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Вимір, 2002. – Випуск VI. – С. 286-294.

¹ Йдеться про договір, який 16.01.1699 р. на Карловицькому конгресі підписали Річ Посполита та Османська імперія.

² Договори 1712 і 1713 років між Російською та Османською імперіями були укладені на підставі Прутського трактату 1711 року.

частини дрібношляхетських родин переселення на Київщину стало останнім епізодом тривалої міграції, розпочатої 50-100-200 років перед тим виходом з родового гнізда. Для різних історичних мікротериторій Київського та Брацлавського воєводств міграція дрібної шляхти відбувалася з певними особливостями, які стосувалися таких обставин як роки міграції, терени, з яких здійснювалося переселення та юридичні умови влаштування на новому місці.

Другий період для основної маси дрібної шляхти Київського та Брацлавського воєводств розпочинається в другій половині XVIII століття й триває протягом наступних ста років вже в умовах Російської імперії. Його головною ознакою є зростаюча місцева територіальна мобільність, яка охопила значну частину дрібношляхетського загалу починаючи з другої-третьої генерації.

Для третього періоду, що починається після Листопадового повстання, характерною ознакою стає службове переселення, пов'язане з державою, капіталістичною економікою та переходом дрібної шляхти Київщини до інших соціальних груп.

Запропонована періодизація є досить умовною і щодо характеристики певних історичних періодів, і щодо охоплення всього дрібношляхетського загалу. Точніший погляд на проблему періодизації історії дрібної шляхти можна сформулювати тільки студіюючи процеси, що протікали в середовищі цієї соціальної групи на певній історичній мікротериторії (приватний маєтковий комплекс, староство, замкова округа, компактна привілейована територія тощо).

З усіх проблем, що стосуються переселень дрібної шляхти Київщини в різні історичні епохи, найскладнішою щодо її розв'язання, на наш погляд, є проблема з'ясування основних шляхів міграції дрібношляхетських родин з родових гнізд до прикордонних воєводств Речі Посполитої, до яких вони потрапляють, у переважній більшості, у XVIII столітті. Досі ли-

шається не з'ясованим, звідки ж прийшла дрібна шляхта до Київщини: з інших українських земель, Білорусі і Литви, Польщі чи вона була автохтонного походження. Цілком можливо, що шляхта Київщини сформувалася з усіх цих земельних груп і відповідь на це питання полягає в з'ясуванні відсоткового співвідношення між ними.

Джерела, на які має спиратися дослідження міграції дрібної шляхти на терени Київщини, походять як з XVIII, так і з початку XIX ст.

У XVIII – на початку XIX століть дрібна шляхта Київського та Брацлавського воєводств заносила до актових книг місцевих гродських, земських, згодом і повітових судів кілька типів документів, в яких зафіксовано звідки вони чи їх предки прийшли на терени Правобережжя. Серед таких документів нашу увагу привернули протестації (маніфести) та тестаменти і доручення спадку.

Серед протестацій чимало таких, якими засвідчувалися родинні пов'язання між непрямыми родичами (дядько і небіж тощо). Прикладом такого документу може слугувати маніфест, занесений 11 січня 1748 року до актових книг Вінницького гродського суду Панталіоном Білінським³, в якому він засвідчує, що Базиль Білінський є сином Яна Вілінського та онуком Яна Білінського, а останній приходить рідним братом маніфестатору. В цьому документі Панталіон Білінський повідомляє, що їх рід, шляхетський з давніх часів, походить з села Білини на Підгір'ї, користується гербом Сас⁴ і придомком Флінта. Про це свідчили також і документи, оригінали яких пропали під час Руїни, а копії з Кременецького гродського суду втратив вже батько Пан-

³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 617, арк. 2-2 зв.

⁴ У маніфесті наводиться навіть опис герба Сас, який має значні відмінності в порівнянні з усталеним зображенням: "зірки одної півмісяця і стріли *rozdarley* і підкови" (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 617, арк. 2).

таліона Білінського – Ян Флінта-Білінський “на війні проти прусаків в обозі польському”⁵.

Наведений за приклад маніфест дозволяє не тільки з’ясувати родинне гніздо цих Білінських, але, хоча й досить приблизно, – також і особу, час та напрямок виходу предків Панталіона Білінського з Галичини. Згадки в маніфесті про предків та родичів Панталіона Білінського дозволяють реконструювати його родовід у шістьох генераціях, до яких увійшло сімнадцять осіб (див. схему 1). Протопласта цієї лінії Білінських – Еліаш Флінта-Білінський, правдоподібно, народився ще в XVI столітті і мешкав у родовому гнізді. Отже, вихід його нащадків припав вже на XVII століття, а принагідна згадка про родинні документи, занесені до Кременецького гродського суду, дозволяє припустити, що початково вони замешкали на теренах Волинського воєводства і лише в першій третині XVIII століття принаймні частина родини переселилася на Поділля. Згаданий у маніфесті Базиль, син Яна, на початку XIX століття вже мешкав з родиною в Сквирському повіті Київської губернії.

Схема 1. Родовід Панталіона Білінського герба Сас придомку Флінта за маніфестом 1748 р.

⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 617, арк. 2-2 зв.

Другим типом документів, які дозволяють з впевненістю описати міграцію окремих дрібношляхетських родин на території Київського та Брацлавського воєводств, є типологічно близькі тестаменти та доручення спадку. Ми зупинимо нашу увагу на останньому, як менш відомому. Від тестаменту він відрізняється тим, що у ньому йдеться не про весь спадок, а лише про його частину, яку спадкоємцю доручають відшукати.

Досить розповсюдженою, на наш погляд, ситуацією, яка пояснює існування таких спадків, була приватна зустріч, що відбулася 1 вересня 1813 року в будинку дворянина Маліновського в м. Махнівка Київської губернії. У ній брали участь п'ятеро братів Савицьких, Миколай Глоговський, Міхал Грушецький, Людвік Чарнецький та доктор філософії, старший вчитель Київської гімназії Іван Княгницький. Йшлося про суперечку за спадок Міхала Савицького герба Новіна між його синами Максимом і Федором з одного боку та Євстафієм, Мацеєм і Хомою (він же і Томаш) з іншої. Брати вирішили припинити розгляд цієї справи в Липовецькому повітовому суді та погодилися підкоритися третейському рішенням Княгницького. Спадок складався з 300 червінців, які Міхал Савицький 5 листопада 1795 року дав у борг у Вінниці Яну Чарнецькому, та маєтку в Галичині. Згідно з рішенням Княгницького все ділилося порівну, але маєток ще потрібно було "выручать", можливо позивати до суду когось з не таких вже й близьких родичів. Вирішено було всі справи щодо галичанського спадку вести порівну в складчину, а якщо когось окремо вдалося б його повернути, то його витрати потрібно було відшкодувати⁶. Як видно з цього прикладу, за покійним на той момент Міхалом Савицьким залишався ще якийсь спадок на його досить далекій, як на ті часи, батьківщині – Галичині. Напевно, цей спадок нелегко було

⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 10400, арк. 101-102.

продати через його невеличкі розміри та складність визначення розмірів, особливо, якщо йшлося про якусь частину шляхетського двору з невеличким полем. Проте саме прагнення братів Савицьких свідчить, що Міхал Савицький не забув заповісти своїм синам і це майно, яким би примарним воно не було.

Цілком можливо, що ще за своє життя Міхал Савицький записав на синів чи на когось одного з них доручення спадку, як це зробило, наприклад, подружжя Хоецьких герба Любіч⁷. На початку XIX століття вони – Шимон і Маріанна з Длуських Хоецькі – занесли до актових книг Богуславського земського суду доручення рухомого і нерухомого спадку, що залишився у Польщі. Запис був зроблений на їхнього сина земського адвоката Богуславського повіту Каспра Хоецького, який внаслідок цього акту набув прав спадкоємця щодо давніх володінь його предків. Отже, йшлося про:

1. двір з будівлями, поле, дубовий “хрустяк”, сінокос і корчемку в селі Смолянці в Лукувській землі Люблінського воєводства по буському хорунжому Францишку Любіч-Хоецькому;

2. двір із забудовою, поле і “ольшину” над болотом у селі Борки Подухи в Лукувській землі Люблінського воєводства по Єві Борковській;

3. двір із забудовою, двох підданих, частину поля, два гаї, ліски в селі Длуте Дорогичинського повіту Підляського

⁷ Хоча ця родина Хоецьких герба Любіч і мешкала наприкінці XVIII – на початку XIX століть у Васильківському повіті Київського повіту, її не слід плутати з відомою зем'янською родиною цього ж прізвища і герба, яка володіла маєтками в Махнівському, Сквирському і Васильківському повітах, зокрема, Дідовщиною з навколишніми селами. Ми маємо документальні свідчення про офіційні контакти між представником останніх Яном-Непомуценом Хоецьким, маршалком Васильківського і Махнівського повітів, та Шимоном Хоецьким, колишнім товаришем коронних військ. Зрозуміло, що йдеться про далеких родичів, які 24 січня 1803 року, коли маршалок засвідчив своїм підписом випис з повітових шляхетських книг про родину колишнього шерегового вояка, були через майнову прірву цілком чужими один одному. Доказом цьому може слугувати хоча б той факт, що Шимон Хоецький мешкав на той час у селі Мар'янівка, яке належало до маєтків графів Браницьких, і не шукав ласки у свого далекого і гонорового родича.

воеводства по дорогичинському земському судді Павлові Длуському;

4. цілий маєток у тому ж селі по Анні з Лемпільських Ратунській;

5. частина маєтку в селі Кожухівка Дорогичинського повіту Підляського воєводства по Каролі Длуському.

В якому положенні перебував цей спадок на початку XIX століття, лишається незрозумілим. Коли Шимон Хоецький "виходив з військом коронним на Україну", то маєток у Смоленці він доручив до свого повернення двоюрідному братові Антонію Хоецькому, а в Борках Подуках – рідному дядькові Томашу Борковському. Маєтки в селі Длуте на Підляссі лишилися під воєводською опікою, а в селі Кожухівка – невідомо в чий опіці⁸.

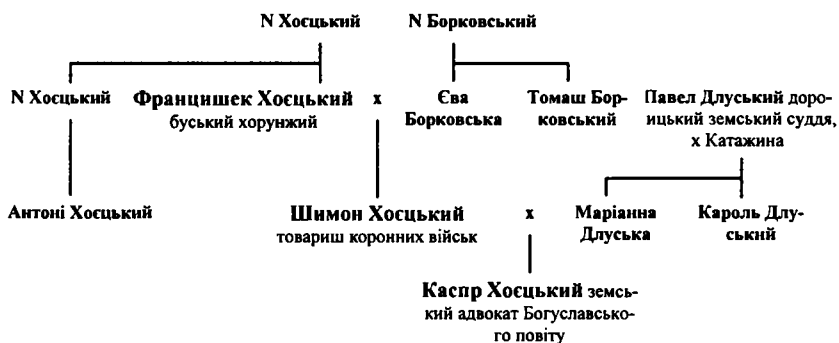

Схема 2. Родинне коло богуславського земського адвоката Каспра Любіч-Хоецького (за дорученням спадку з початку XIX століття)

Розглянуте доручення спадку з початку XIX століття дозволяє визначити особу мігранта, час та мотивацію міграції Хоецьких герба Любіч з Лукувської землі Люблінського воєводства на Поросся в Київській губернії. Ним був Шимон

⁸ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12557, арк. 8-8 зв.

Хоецький, який наприкінці XVIII століття разом з коронним військом перейшов в Україну і залишився тут під час другого розподілу Речі Посполитої та розформування коронного війська. Проаналізоване доручення спадку дозволяє не тільки точно з'ясувати майновий рівень Шимона Хоецького, але й визначає обставини тимчасового користування його маєтками під час перебування у війську, а також засвідчує, що частина маєтків перебувала у невизначеному стані. З принагідних згадок у самому документі вдалося реконструювати родинне коло Каспра Хоецького – адресата цього доручення спадку. До нього увійшло тринадцять осіб в чотирьох генераціях. Родинні пов'язання ще однієї родички Каспра Хоецького по лінії матері – Анни з Лемпільських Ратунської – лишилися не з'ясованими.

Виникнення масових джерел, які б дозволяли визначати ті чи ті обставини міграції дрібної шляхти на терени Київського та Брацлавського воєводств, пов'язане вже з першою половиною XIX століття.

Вже в останні роки XVIII століття повітові маршалки правобережних губерній укладають шляхетські книги. Частіше за все щодо кожної шляхетської родини в них подавалися відомості про прізвище, імена, вік шляхтича, його дружину, синів, дочок, наявність нерухомості, чин, ранг та перебування на службі. Однак шляхетські книги Васильківського та Махнівського повітів були укладені за іншою структурою. Так, про родину Базиля Савицького, шляхтича з Васильківського повіту, наведено наступні відомості: "Wypis z xiąg szlacheckich powiatu wasylkowskiego roku tysiąc osmset drugiego dnia piątego grudnia

Imie Nazwisko	Zona	Syn	Corka	Woiewodstwo	Ranga	Herb
Bazyli syn Pawła wnuk Eliasa Sawicki lat 72	Helena Raczyńska	Michal	Praxyda Marianna	Podlaskiego	Niema	Slepowron
syn rodzony Michal lat 30	Zofia	Alexander				

Takowy wypis iako słowo we słowo iest wypysany swiadczu Jan Choecki marszałek szlachecki ... (його печатка)”⁹

На відміну від шляхетських книг інших десяти повітів Київської губернії, саме засвідчені виписи з таких книг Васильківського та Махнівського повітів дають можливість встановити принаймні воєводство, з якого розпочався міграційний рух дрібної шляхти цих двох повітів. Огляд засвідчених виписів із шляхетських книг інших повітів Київської губернії дозволяє стверджувати, що вони укладалися відповідно до усталеного зразка, в якому відсутні відомості про воєводство та герб¹⁰.

Іншим типом масового документу, в якому на початку XIX століття було зафіксовано воєводство, а іноді й повіт чи землю, з якого дрібношляхетська родина вирушила колись в довгу дорогу, є свідоцтво дванадцяти благородних осіб. Назва цього документу варіювалася в залежності від повіту, особи писаря та інших чинників. Зустрічаються зразки, в який благородні особи фігурують як обивателі та урядники, поміщики, дворяни та чиновники тощо.

Виникнення цього типу документа було пов'язане з двома факторами. По-перше, Дворянська грамота 1785 року називає серед інших можливих доказів дворянського походження ще й такий: “Доказательства, что отец и дед вели благородную жизнь, или состояние, или службу сходственную с дворянским названием, и свидетельство о том 12 человек благородных, о дворянстве коих сомнения нет”¹¹. По друге, саме цей документ, судячи з його розповсюдження, в очах шляхтичів мав неабияку вагу, адже його засвідчували дванадцять знаних у губернії та за її межами осіб. Першими, зазвичай зустрічаємо підписи представників аристократії, повітових

⁹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 10391, арк. 8.

¹⁰ Оригінальність шляхетських книг Васильківського та Махнівського повітів пояснюється, на наш погляд, особою маршалка – Яна-Непомуцена Хоєцького герба Любіч.

¹¹ Лисенко С., Чернецький Є. *Правобережна шляхта (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)*. – Біла Церква: Видавництво ТОСК, 2002. – С. 19.

маршалків чи багатших родів місцевого землянства. Решта підписів, частіше за все належала особам, які обіймали земські уряди в Речі Посполитій. Підписи шляхтичів без зазначення урядів чи маєтків зустрічаються не часто. Напевно, саме очевидність (в очах пересічного шляхтича) ваги цих підписів та неспростовність фактів, засвідчених ними, і викликало таку популярність "свідоцтва дванадцяти"

За структурою текстова частина "свідоцтва дванадцяти" розподіляється на три частини:

1. вступна формула з апеляцією до маніфестів імператора Александра I, якими поновлювалася дія Дворянської грамоти 1785 року;

2. інформація про шляхтичів, яким видавалося свідоцтво: їх ім'я та прізвище, відомості про батька та діда, часто з вказівкою про їх дружин, іноді із зазначенням придомку; досить часто вказувалося також герб, воєводство, повіт чи земля, звідки походили предки тих шляхтичів;

3. запевнення в тому, що всі згадані особи завжди вели шляхетське життя, володіли маєтками й користувалися загальною повагою; іноді пояснювалося, за яких обставин ця шляхетська родина збідніла і тому не має можливостей зібрати інших доказів свого дворянського походження.

Прикладом "свідоцтва дванадцяти" може слугувати документ такого типу, наданий 8 липня 1801 року Леону і Трохиму Ястшембським. Про них у свідоцтві, зокрема, повідомляється, що вони були синами Яна і Агафії з Типтиків (?), онуками Єреміаша і Маріанни з Дубіцьких Ястшембських герба Слєповрон і походили з Пінського воєводства¹².

На жаль, "свідоцтва дванадцяти" не завжди містять в собі інформацію про терени, з яких розпочалася міграція

¹² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13897, арк. 2.

дрібношляхетської родини, хоча й лишаються наймасовішим типом джерела з цього питання.

Як свідчить огляд джерел XVIII – початку XIX століття щодо міграції дрібної шляхти на терени Київщини, не існує жодного типу, який би охопив весь загальний, принаймні, більшість дрібношляхетських родин. Поява актових джерел XVIII – початку XIX століть – протестацій (маніфестів) та testamentів й доручень спадку – залежала від специфічних обставин історії певних дрібношляхетських родин. Що ж стосується масових джерел початку XIX століття, то з них випиши з шляхетських книг, які містять в собі відповідну інформацію, охоплюють лише дрібну шляхту двох повітів з дванадцяти, а в “свідоцтвах дванадцяти” не завжди така інформація зафіксована.

Значною проблемою є розпорошеність кожного з цих типів джерел по актовим книгам, дворянським справам, особистим фондам тощо. На жаль, невідомо чи збереглися шляхетські книги Васильківського та Махнівського повітів. Реконструкція їх змісту можлива лише завдяки засвідченим виписам, які видавалися на клопотання шляхтичів. Проте, можна передбачити, що виписи збереглися неповністю. Значну частину “свідоцтв дванадцяти” ще перед 1830 роком Київське дворянське депутатське зібрання разом з іншими документами повернули через повітових маршалків тим шляхтичам, яким було відмовлено у визнанні їх дворянських прав або запропоновано зібрати додаткові докази їх дворянського походження. Через те, що повернення документів стосувалися найбільш зубожілої частини дрібної шляхти, не варто розраховувати на їх збереженість.

Через ці обставини є очевидним, що дослідження міграції дрібної шляхти на терени Київщини можливе лише за умов систематичного опрацювання всіх описаних типів джерел. Важливим також є попередня каталогізація всього

загалу дрібної шляхти, що мешкала на Київщині наприкінці XVIII – на початку XIX століть.

**Источники для изучения генеалогии
мелкой шляхты Радомысльского уезда:
типичные доказательства
дворянского происхождения
конца XVIII – первой трети XIX ст.***

Радомысльский уезд Киевской губернии возник в результате административно-территориальной реформы 1797 г.¹. Располагался он в северной части Киевской губернии и граничил с Овручским и Житомирским уездами Волынской губернии, Сквирским и Киевским уездами Киевской губернии, Остерским уездом Черниговской губернии и Речицким уездом Минской губернии². Территория Радомысльского уезда в природном отношении

* Доклад на XIII Савёловских чтениях (16 декабря 2006 г., Российская Федерация, Москва, Государственный исторический музей). Текст дополнен примерами и сносками. Публикуется впервые.

¹ Сказания о населенных местностях Киевской губернии, или Статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся / Собрал Л. И. Похилевич. – Біла Церква: Вид. О. Пшонківський, 2005. – С. 91.

² Правобережний гербівник. Т. 1: Шляхта Васильківського, Таращанського та Звенигородського повітів / Уклад Є. Чернецький. – Біла Церква: Вид. О. Пшонківський, 2006. – С. 138; Філатава А. Мінская губерня // Энциклапедыя гісторыі Беларусі. Том 5. – Мінск, 1999. – С. 175-176.

в природному отношенні розполагалась частію в Київському, а частію в Житомирському Полес'є³.

Шляхта Радомисльського у. состояла як із древніх місцевих родів (наприклад, Меленевські, Немиричі, Олизарі-Волчкові, Скуратовські, Чоповські), так і із пришлих. Останні переселялись на територію майбутнього Радомисльського у. переважно із Київського, Волинського і Мінського воєводств. Для значущої частини пришлої шляхти ці воєводства були лише одним із епізодів в історії їх переселень. Ці переселення і становлять найбільшу складність відносно вивчення генеалогії шляхти Радомисльського у. Особливо це стосується дрібної шляхти, опубліковані дані про яку дуже скудні⁴. В цьому відношенні величезну вагу представляють документи, які з'явилися в результаті окупації території повіту російськими військами в 1793 г., а також в ході наступного періоду.

В кінці XVIII – першій третині XIX ст. ми спостерігаємо початок масштабного процесу адаптації шляхти Київської, Волинської і Подільської губерній до соціальної структури Російської імперії. В цей період геополітична ситуація навколо «польського питання» привела до порівняно лояльного ставлення уряду до особливостей місцевої юридичної культури. Дворянські депутатські збори приймали до розгляду десятки тисяч прошень і супроводжували їх документами, які мали бути доказаними дворянського походження. Велика їх частина була визнана дворянськими зборами не-

³ *Географічна енциклопедія України*. – Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1993. – С. 56.

⁴ Публікацій присвячених генеалогії мелкошляхетських родів Радомисльського у. дійсно дуже мало. З недавніх можна вказати наступні: Лисенко С. М. *«Радомисльська» лінія роду Незабитовських сер. XVIII – сер. XX ст.: генеалого-біографічне дослідження // Житомирщина крізь призму століть*. – Житомир, 1997. – С. 126-131; Тимошенко Л. *Осецька шляхта: причини до історії давнього польського роду // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства*. – Біла Церква, 2001. – С. 89-98.

достаточными для признания шляхетских семей в дворянском достоинстве. Такая же судьба постигла в 1840-1850-х гг. во время ревизии действий дворянских депутатских собраний и разбора дел в Департаменте Герольдии и большую часть документов, которые первоначально были признаны в качестве достаточных доказательств⁵. Активность шляхты в защите своих социальных позиций в новых юридических реалиях в конечном итоге оказалась бесплодной, но все же позволила в течение нескольких поколений сохранять свою культуру, хотя бы отчасти смягчить социальный шок деклассации, а также документально зафиксировать своё происхождение.

В качестве доказательств дворянского происхождения правобережная шляхта подавала различные документы, которые в той или иной мере соответствовали требованиям «Грамоты на права, вольности и преимущества благородного российского дворянства». Речь идет о широком спектре документов, которые фиксировали принадлежность просителям или их предкам «недвижимых имений с крестьянами», получение или использование ими различных должностей, чинов и званий, а также упоминание в юридических ситуациях, которые свидетельствовали о благородном происхождении⁶. Однако большинство таких документов мы находим только в делах о дворянском происхождении местной аристократии и земянства. Еще одной частью шляхты, которая смогла представить такие документы, были посессоры, то есть арендаторы имений, а также официалисты, то есть управляющие, экононы и прочие служащие помещичьих имений. Однако все эти семьи составляли весьма небольшую часть шляхты. Их потомкам в большинстве случаев удалось сохранить свой социальный статус в трагические десятиле-

⁵ Лисенко С., Чернецький Є. *Правобережна шляхта (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)*. – Біла Церква: Вид. О. В. Пшонківський, 2007. – Вид. 2-ге. – С. 15-61.

⁶ Там же. – С. 21-23.

тия между восстаниями 1830 и 1863 гг., а также войти в состав полноправного российского дворянства, чьи имена украшали родословные книги до последних дней Российской империи.

Подавляющее большинство правобережной шляхты, а именно мелкая шляхта, не имело необходимых возможностей для представления подобных документов по нескольким причинам. Чаще всего мелкошляхетские семьи уже в течение нескольких поколений не владели какими-либо, даже самыми небольшими имениями. Кроме того, их отделяло от предков, владевших имениями, не только значительные отрезки времени, но и пространство уже не существовавшей в то время Речи Посполитой, территория которой была оккупирована, а затем и разделена между тремя государствами. Мелкошляхетские семьи в течение XVI – XVIII ст. достаточно часто переходили с одного места жительства на другое в связи с военной, гражданской, церковной или экономической службой. Поэтому многие из них успели к концу XVIII ст. переселиться далеко от своих родовых гнезд, утратить связь с родственниками и в значительной степени забыть многие подробности из прошлого своих родов.

О семейных архивах мелкой шляхты ничего не известно, но мы можем предположить, что они состояли из нескольких совсем не старинных документов. Этому способствовало и то обстоятельство, что мелкая шляхта в большинстве случаев была неграмотной, а еще больше – отсутствие мотива для хранения документов в условиях частых переездов. Весьма важным обстоятельством было именно отсутствие связи между документальной фиксацией статуса и его сохранением или унаследованием. В Речи Посполитой шляхтичем являлся тот, чьим отцом был шляхтич, а матерью – шляхтянка. Позволю себе напомнить, что императивом определения благородства в «Грамоте на права, вольности и преимущества благородного Российского Дворянства» было владение имения-

ми или успешные результаты военной либо статской службы. Между шляхтичем Речи Посполитой, статус которого определяла исключительно его кровь, и дворянином Российской империи, который находился на вершине социальной лестницы благодаря собственности или службе, лежала культурная и ментальная пропасть. Это обстоятельство подчеркнул в 1878 г. в одном из своих трудов профессор Университета св. Владимира Василий Незабитовский: «Шляхетство... понималось всегда как качество крови, а не как имущественное положение лица, и передавалось от отца детям без всякого отношения к имуществу»⁷.

Таким образом, мелкая шляхта в конце XVIII – первой трети XIX ст., вполне сохраняя осознание своего благородства, в значительной степени уже не имела информационных возможностей подтвердить его документально. Что же касается ресурсов, которые помогли бы мелкой шляхте преодолеть время и пространство, то таковых она была лишена уже в течение нескольких поколений. Даже сейчас, когда сохранившиеся актовые книги – этот основной источник информации для изучения генеалогии шляхты в XIV – XVIII ст. – доступны для исследователей в общеизвестных государственных архивах, отыскание необходимых документов составляет значительную трудность. Двести лет назад количество связанных с поиском родовых документов проблем было несравнимо большим. В этих условиях мелкая шляхта смогла подать только ограниченное количество документов, из которых несколько стали типичными и отложились практически в каждом деле о дворянском происхождении мелкошляхетской семьи. Речь идет о следующих документах:

- 1) выписка из ревизских сказок;
- 2) посемейный список;
- 3) герб с его историческим описанием;

⁷ Незабитовский В. *Замечания по вопросу о чиншевом владении в Западных губерниях*. – Киев: Университетская типография, 1883. – С. 38.

4) свидетельство двенадцати благородных лиц.

Общим признаком является их местное происхождение, а значит и доступность для мелкой шляхты, ограниченной в средствах. Каждый из этих источников имеет свое значение в изучении генеалогии правобережной шляхты, что мы и рассмотрим на примере документов, поданных из Радомысльского уезда Киевской губернии.

Первая ревизия на территории Правобережной Украины была проведена в 1795 г. Она охватила все слои населения. Шляхта оказалась записанной в разные виды ведомостей⁸. Для владельцев имений или их арендаторов (посессоров) были составлены отдельные ведомости на каждую семью по месту их жительства, которое практически всегда совпадало с самим имением или главной резиденцией, если имение состояло из нескольких населенных пунктов. Отдельные ведомости были составлены также для официалистов. В отличие от предыдущих документов, эти ведомости содержат данные обо всех семьях официалистов, живших в населенном пункте. По этому же принципу были составлены и ведомости о мелкой шляхте. Часть мелкой шляхты попала в ревизские сказки о дворовых людях, а также их можно встретить в сказках о крестьянах, которых могли также назвать подданными или посполитыми. По Радомысльскому у. шляхта была запи-

⁸ Несмотря на стремление имперской администрации максимально унифицировать оформление ревизских сказок, в отношении шляхты этого достичь не удалось. Различные особенности наблюдаются не только между губерниями, но даже между уездами одной губернии. Это касается и характера информации: указывание или не указывание имени отца, девичьей фамилии жены и т. д. Это касалось в той или иной степени всех ревизий с 1795 г. до 1834 г. включительно. В качестве примера можно указать на оригинальную практику в Черкасском у. Во время подачи дворянами 2-го разряда посемейных списков в 1834 г. тамошняя ревизская комиссия подшивала вместе с ними также и различные документы, которые удостоверяли дворянское достоинство: копии легитимационных протоколов, дворянских грамот, послужных списков, свидетельств об отставке и т. п. Например, Моссаковские герба Ястшембец и Комаровские герба Наленч подали копии дворянских грамот, выданных из Киевского дворянского депутатского собрания соответственно в 1804 и 1805 гг., а Стреминский копию аттестата из Тамбовского почтамта (ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 691, арх. 104-108, 126-131, 216-219 зв.). В соседних уездах практики подшивания вместе с ревизскими сказками подобных документов не наблюдается.

сана в сказки с еще большей детализацией статуса. Встречаются сказки о чиншевой, околичной, дворской шляхте⁹.

Важным и ценным отличием ведомостей и ревизских сказок 1795 г. от документов, составляемых во время следующих переписей, было их двуязычие. Все ведомости были составлены на русском и польском языках, что позволяет сверять их и уточнять написание фамилий, имен, отчеств. По нашим наблюдениям, польский вариант документов более точен. Это можно объяснить недостатком чиновников, которые на необходимом уровне владели русским языком, что естественно для территории лишь два года состоявшей под властью Российской империи.

В генеалогическом отношении ведомости и ревизские сказки 1795 г. позволяют получить систематические данные о структуре шляхетских семей, именах их членов, а также родителей (в русскоязычных текстах имена отцов переведены уже в виде отчеств). Кроме того, в отношении каждого члена семьи указан возраст. Во многих случаях документы содержат девичью фамилию жены.

К недостаткам ведомостей и ревизских сказок 1795 г. следует отнести нередкие случаи отсутствия указания на родственные связи между всеми записанными в составе дома или двора. Чаще всего на этот вопрос удаётся дать ответ с помощью изучения других документов, например, метрических книг. В таких случаях выясняется, что речь идёт о родственниках со стороны жены или замужней сестры, однако это могут быть и более дальние родственники, а также различного рода слуги, приживалки и т. п.

Ревизии или переписи, которые проводились в 1811 и 1816 гг. уже не имели польского варианта текста, однако это компенсировалось сверкой с предыдущими документами и указанием на ошибки. Начиная с ведомостей и ревизских

⁹ ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 39, арк. 7-9, 11, 13-33.

сказок 1811 г. в Киевской губернии данные о каждом члене шляхетской семьи были дополнены указанием на возраст по предыдущей и данной ревизии, а также информацией об изменениях, которые произошли между ревизиями (смерть, переселение в другой населённый пункт, неизвестная отлучка и т. п.).

Особую ценность представляют посемейные списки 1834 г., на которые повлиял сенатский указ от 11 октября 1832 г., которым вся шляхта была разделена на три разряда. К первому разряду отнесены семьи, признанные в дворянском достоинстве депутатскими собраниями или никем не признанные, но владеющие недвижимыми имениями с крестьянами. Ко второму разряду отнесли все семьи, которые были признаны в дворянском достоинстве определениями дворянских депутатских собраний, но не владели имениями. Третий разряд составили семьи, которые не были признаны в дворянском достоинстве, но числились в ведомостях или ревизских сказках со шляхетским статусом¹⁰. В связи с этим в ревизских сказках 1834 г. в отношении дворян 1-го и 2-го разряда всегда указывались документы, на основании которых семьи были отнесены к этим разрядам. Таким образом, в этих документах имеются данные об указах Правительствующего Сената и определениях дворянских депутатских собраний.

Примером такого документа может служить ревизская сказка 1834 г. о семье дворян 2-го разряда Гурковских. Из документа видно, что семья жила в с. Обуховичи Радомысльского у. на земле графини Браницкой. Легитимация Гурковских состоялась в Волынском дворянском депутатском собрании 31 декабря 1802 г. с внесением их в шестую часть родословной книги дворян Волынской губернии. Состав семьи был следующим: вдова по Евстафию, сыну Шимона, Аполония из Пискорских, 70 л., ее сын Юзеф, сын Евстафия, 51 г., с

¹⁰ Лисенко С., Чернецький С. *Правобережна шляхта...* – С. 49.

женою Викториею из Бартошевских, 34 л., сыновьями Едвардом, 9 л., Густавом-Каетаном, 8 л., и Антонием-Яромиром, 6 л., и дочерьми Генрикой, 11 л., Памелией, 10 л., Вандой, 2 л., и Меланией, ½ г., а также ее дочери Цицилия, 22 л., и Дионисия, 20 л.¹¹.

Важным генеалогическим источником являются посемейные списки, которые в конце XVIII – начале XIX выдавались на основании записей в уездных шляхетских книгах, составленных на польском языке. Последние были созданы в начале царствования императора Павла I. В Киевской губернии было два вида таких книг. В десяти уездах, в том числе и в Радомысльском, формуляр уездных шляхетских книг состоял из семи записей, оформленных в отдельных колонках¹². Примером может служить посемейный список Петра Аксана – мелкого шляхтича Радомысльского у., который, судя по этому документу, не владел имениями и неслужил на военной или гражданской службе¹³:

Imię nazwisko szlachcica u jego lata	Zonaty z kim lub wdowiec	Wiele ma dzieci oboiey płci	Wiele posiada dusz wódlug ostatney rewizyi	W jakim powiecie u wsi mieszka	U jakim randze	W Służbie lub odstawce zestawie
Piotr Axan lat 62	Zonaty z ur. Agniszko Krynicko	Synow trzech	Dusz nie ma żadnych	W powiecie Radomyskim we wsi Minijkach	Urzedu nie ma żadnego	W służbie niebył
Jan lat 24						

¹¹ ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 646, арк. 189.

¹² Формулирование названий колонок отличаются в нюансах не только между уездами, но даже между выписками из книги одного уезда, однако общий смысл и вписанная информация оставались неизменными. Следует также указать, что выписки из шляхетских книг часто отличаются весьма низким уровнем грамотности писаря.

¹³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 44. Приведенный в виде примера документ является весьма типичным. Чаще всего последние четыре колонки остались незаполненными или же содержат пометки о невладении имениями, неимении чина и т. д. Однако колонка о месте жительства чаще всего заполнена соответствующими данными, которые иногда дополнены информацией об условиях проживания: «на чиншу», «в службе дворской» и т. д. Эти данные являются чрезвычайно ценными.

Antoni lat 21						
Kazimierz lat 18						

В генеалогическом отношении выданные из уездных шляхетских книг такого вида посемейные списки представляют собой весьма ценный источник. В первой колонке очень часто указывалось имя не только отца шляхтича, но и его деда. Во второй колонке данные о жене в большинстве случаев сопровождаются ее девичьей фамилией. В первых двух колонках и в третьей, в которой вписывались данные о детях, почти всегда указан возраст всех членов семьи.

Очень важным обстоятельством является вписывание в уездные шляхетские книги и данных о семьях, принадлежащих к одному роду и живущих в разных населенных пунктах уезда, а иногда и разных уездов. Такая ситуация возникла из-за условий, выполнение которых приводило к вписыванию шляхетских семей в такую книгу. Глава семьи должен был представить уездному маршалу¹⁴ соответствующие документы, на основании которых и вносилась запись в уездную шляхетскую книгу. Мы уже обращали внимание на сложности с документированием мелкой шляхтой своего социального статуса. Это и было, как мы считаем, главной причиной общего участия нескольких семей во внесении записи в уездную шляхетскую книгу. Главы таких семей могли быть как родными братьями, так и иметь более отдаленное родство. Весьма важно, что в записях обычно фиксируется степень родства.

Прежде чем закончить рассмотрение уездных шляхетских книг и выписок из них, которые известны под названием посемейных списков, необходимо рассмотреть также и шляхетские книги Васильковского и Махновского уездов Киевской губернии. Эти книги представляют собой весьма ори-

¹⁴ Маршалами в Киевской, Подольской и Волынской губерниях называли предводителей дворянства вплоть до восстания 1830 г.

гинальное явление в делопроизводстве канцелярий уездных маршалов. Отличие шляхетских книг этих двух уездов от прочих состоит в измененном формуляре. В шляхетской книге Васильковского уезда, при сохранении общего числа колонок, первые четыре из них посвящены главе семьи, его жене, сыновьям и дочерям. В следующих трех указывалось воеводство, из которого происходила семья, ранг или чин главы семьи и, наконец, его герб. Похожий формуляр использовался и в Махновском уезде, где он был дополнен колонкой с данными о месте жительства семьи.

При сохранении важной информации о членах семьи, их отцах и дедах, возрасте, шляхетские книги Васильковского и Махновского уездов вмещают чрезвычайно важную информацию о гербе и воеводстве, из которого происходили семьи. О первом мы еще будем иметь возможность поговорить ниже. Что же касается воеводства, то остается открытым вопрос о том, какое именно воеводство указывали шляхтичи. Идет ли речь о воеводстве, в котором находилось родовое гнездо, или о воеводстве, из которого семья переселилась в данный уезд в относительно недалеком прошлом? Учитывая частые переезды с места на место, совершенно очевидно, что это не одно и то же. Вопрос этот оставляем на будущее, так как неизвестно сохранились ли оригиналы уездных шляхетских книг, в том числе и последних двух уездов. В худшем случае имеется возможность их реконструкции на основании посемейных списков, которые выдавались из этих книг за подписью и печатью уездных маршалов.

Следующим типичным документом, который подавали в дворянское депутатское собрание абсолютное большинство мелкой шляхты Киевской губернии, был герб с его историческим описанием. Этот документ представлял собой изображение родового герба, которое сопровождалось надписью о его принадлежности определенному роду, кратким описанием фигур и нашламника с частыми упущениями в отно-

шении цветов, а также выпиской из гербовников, свидетельствующей о его глубокой древности. Иногда этот документ дополнялся на обороте генеалогией, то есть схематическим изображением происхождения просителей. В отличие от красочных композиций, типичных для белорусских губерний, этот документ в Киевской губернии выполнялся на весьма скромном художественном уровне.

В генеалогическом отношении герб с его историческим описанием важен, прежде всего, как документ, который фиксирует принадлежность семьи к определенному генеалогическому и геральдическому роду. Здесь следует отметить, что по одной только фамилии весьма сложно, а часто и совершенно невозможно определить принадлежность шляхетской семьи к определенному роду. Приведем один пример. По спискам шляхты видно, что существуют роды Пневских гербов Абданк, Гонска, Ястшембец, Лук, Наленч, Одровонж, Роля и Слеповрон¹⁵. Совершенно очевидно, что эти роды имеют различное происхождение, но из-за одинаковых или весьма схожих названий своих родовых гнезд, имеют одинаковую форму фамилии. Как видим, знание фамилии шляхетской семьи еще не является достаточным основанием для определения её родовой принадлежности. Для этого необходимо знание также и герба. Кроме того, герб играет определяющую роль и при изучении генеалогии шляхетских родов в эпоху средневековья, когда рыцарские рода еще не имели фамилий и герб является важнейшим генеалогическим признаком.

Последним типичным для правобережной шляхты документом, который мы должны рассмотреть, является свидетельство двенадцати благородных лиц. Необходимо сразу подчеркнуть, что в сознании правобережной шляхты данный документ имел громадное значение, как свидетельство о

¹⁵ Znamierowski A. *Herbarz rodowy. Kompendium*. – Warszawa: Świat Książki, 2004. – S. 270.

благородном происхождении, данное лицами, облеченными наибольшим престижем в местном обществе.

Формуляр данного документа был следующим. Открывала его вступительная формула, в которой благородные лица, часто названные чиновниками и помещиками одной или нескольких губерний, заявляли, что действуют на основании «Грамоты на права, вольности и преимущества благородного Российского Дворянства», а также указов 1801 г., которые восстанавливали законность её положений. Далее указывались имена и фамилия лиц, о благородном происхождении которых свидетельствовал данный документ. Следует отметить, что в свидетельстве всегда старались указать имена не только родителей просителя, но и его деда, а иногда и еще нескольких поколений. Стремились также указать имя и девичью фамилию матери, бабушки и т. д., насколько это было известно. Данные о роде в большинстве случаев сопровождаются указанием родового герба. Заканчивает документ утверждением о несомненности благородного происхождения указанных в нем лиц, а также заверением, что эти лица и их предки всегда вели жизнь достойную шляхетскому достоинству. После указания даты и места составления свидетельства следовали подписи благородных лиц с приложением гербовых печатей на красном, иногда чёрном сургуче.

Примером такого документа может служить свидетельство, выданное 20 июня 1798 г. в Житомире шляхтичам Добровольским герба Дембно, которые жили в с. Романовка Радомысльского у. на земле подчашия литовского Олизара. В этом документе, в частности, указывается, что отец и дед просителей жили в Кременецком у. Волынского в., владели там имением и вели жизнь достойную шляхетскому званию. Подписали это свидетельство с приложением своих сыгнетов действительный статский советник и кавалер граф Филипп Олизар, кавалер, граф Юзеф Олизар, любецкий староста и кавалер Юзеф Богуш, кавалерии генерал-майор Рох Ерлич, Ян

Скочиляс-Пясецкий, Никифор Сущанский-Проскура, Мартин Корвин-Милевский, поручик Францишек Пашковский, овручский граничный коморник Казимир Стефаньский, староста коротецкий (?), скарбник житомирский, полковник коронных войск, подкоморий Радомысльского у. Кшиштоф Чайковский, камергер Польского Двора, уездный хорунжий Антоний Богданович, шамбелян и кавалер св. Станислава Казимир Рокитницкий (?), граничный коморник Радомысльского у. Шимон Мечковский¹⁶.

Из рассмотренных типичных документов, которые подавались в дворянские депутатские собрания в качестве доказательств благородного происхождения, видно, что они являются важными источниками по изучению генеалогии мелкошляхетских родов. Изучение выписок из ведомостей и ревизских сказок, посемейных списков, гербов с их историческим описанием и свидетельств двенадцати благородных лиц позволяет реконструировать родословную семьи в течение около четырёх поколений, выяснить её принадлежность к определенному гербу, а в некоторых случаях и определить воеводство, из которого происходит либо в недавнем прошлом переехала семья.

¹⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 3483, арк. 12-13.

**Інкорпорація шляхти Правобережної України
до російського дворянства поч. XIX ст.:
типологія доказів (на прикладі документів
Сумовських (Шумовських) герба Ястшембець)***

Декласація шляхти, проведена в Російській імперії в 1830-1840-і роки, спочатку розглядалася як цілком окреме історичне явище¹. Однак, досить швидко з'явилося розуміння, що декласація часів імператора Ніколая I є не тільки урядовою реакцією на "польський бунт", але й найбільш помітним моментом, апогеєм значно тривалішого явища, значно ширшого соціально й етнічно, ніж польський визвольний рух². Зараз ми стоїмо перед наступними питанням: кого ж декласували в 1830-1840-і роки та який відсоток складають декласовані до загалу шляхти? Якщо на друге запитання ми мусимо, здається, ще довго чекати відповіді, то щодо першого можемо запропонувати свою позицію вже зараз.

* Перша публікація тексту: Чернецький Є. *Інкорпорація шляхти Правобережної України до російського дворянства поч. XIX ст.: типологія доказів (на прикладі документів Сумовських (Шумовських) герба Ястшембець)* // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Біла Церква: Видавництво ТОСК, 2001. – Випуск II. – С. 261-266.

¹ Бовуа Д. *Шляхтич, кріпак і ревізор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831-1863)* / Переклад З. Борисюк. – Київ: ІНТЕЛ, 1996. – 415 с.

² Бовуа Д. *Битва за землю в Україні 1863-1914: Поляки в соціо-етнічних конфліктах* / Переклад З. Борисюк. – Київ: Критика, 1998. – 334 с.

Заздалегідь акцентуємо увагу на можливій обмеженості нашого погляду, адже він сформований на документах, які стосуються, переважно, Васильківського повіту Київської губернії, а сюжети, які ми розглядали, та які, подекуди, продемонструємо в цій статті, виникли на теренах Білоцерківщини, колишньої королівщини. Очевидно, в дідичних та церковних маєтках долі шляхетських родин могли мати, й, скоріше за все, мали певні відмінності.

Як відомо, губерніяльні³ та Центральна ревізійні комісії створювалися для перевірки рішень (тобто так званих "определений") губерніяльних дворянських депутатських зібрань. За нашими спостереженнями, ці комісії не переймалися суцільною ревізією цих установ, а зосередилися лише на перевірці позитивних рішень зібрань, коли певні особи визнавалися за дворян.

Отже, на яку ж шляхту "полювали" ревізійні комісії?

На момент інкорпорації українських воєводств Речі Посполитої до Російської імперії значна частина шляхти вже юридично належала до міщанства та селянства. Православні сповідальні книги південних повітів Київської губернії кінця XVIII – початку XIX ст. фіксують серед кріпаків чимало колишніх шляхтичів⁴. Причини цієї економічної декласації мають, очевидно, суто демографічне коріння. Традиційні для шляхти соціальні ніші – військо, Церква, судова справа, управління маєтками – на певному етапі вже не давали можливості всім представникам молодших гілок сильно розгалужених родів зайняти відповідну своєму походженню посаду. Висока конкурентність у цих сферах та відсутність нерухомої власності призводила до втрати величезним загалом шляхти підстав для покращення свого становища навіть у майбутньому.

³ Йдеться про Київську, Волинську та Подільську губерніяльні ревізійні комісії.

⁴ Чернецький Є. *Шляхта Васильківського повіту Київської області за сповідальними розписами православних храмів початку XIX ст. (Білоцерківщина, Васильківщина, Мотовилівщина, Рокитнянщина, Фастівщина)*. – Біла Церква: Мустанг, 1999. – 26 с.

ому. Міщанська чи селянська долі в багатьох випадках ставали єдиним порятунком, єдиною можливістю вижити для цих знедолених мас.

Зафіксувати декласовану частину шляхти наприкінці XVIII – на початку XIX ст. до певної міри дозволяють ревізькі сказки та сповідні розписи. Це стосується як римо-католиків, так і колишніх греко-католиків, а тоді вже, переважно, православних. Прикладів цьому явищу існує дуже багато. Типовими для Білоцерківщини є наступні сюжети з 1795 р., зафіксовані під час ревізії в с. Тетерівка Таращанського повіту. Серед “неоседлых” посполитих зустрічаємо Герасима Михайлового Дабіжу (60 р.) з дружиною Федорою Іванівною (40 р.) і дочкою Катериною (13 р.). Вони мешкали як “суседи” у дворі Григорія Кравця й “занимаются работою”⁵. Немаємо жодних сумнівів у тому, що ця родина Дабіж належить до шляхетського роду Дабіж герба Ястшембец, представники якого розселилися вже в другій половині XVIII ст. на теренах Уманщини та Білоцерківщини. Серед нечисленої групи “вольных людей из черного народа” (!) бачимо Федора Лук’янового Ястремського (Jastremski) (25 р.), який з дружиною мешкав у господському домі та займався “сапожническим рукомеслом”⁶. Ці нащадки шляхтичів у 1795 році вже декласовані.

Проте, наведені приклади стосуються лише частини декласованої шляхти, яку зафіксували в цей період ревізькі сказки та сповідні розписи. Цей тип джерел тільки за умови застосування математико-статистичних методів дозволяє отримати реальну картину декласації. Єдиною наочною ознакою лишається в цих документах прізвище, проте аналіз родового складу парафіян православних церков Білої Церкви за 1799-1837 рр. зафіксував наступний масовий сюжет: містечкові посполиті частіше фігурують під своїм новим

⁵ ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 3, арк. 974 зв.

⁶ Там само, арк. 975 зв.

прізвищем чи прізвиськом й лише іноді виступають під своїм родовим прізвищем. Так, ми зустрічаємо Ткачів-Ткаченків, які іноді називаються Миргородськими, Рудів-Руденків, які насправді є Винарськими герба Тромби тощо. Приклад Швеців-Шевченків з Керелівки, які насправді є Грушевськими й, можливо, походять з волинського шляхетського роду⁷, є, вважаємо, класичною ілюстрацією до історії економічної декласації. Як засвідчив досвід історика Олексія Стародуба, який на основі сповідних розписів білоцерківських церков 1799-1837 рр. створив комп'ютерну базу даних, тільки такий аналіз реально дозволяє розглянути склад та походження посполитих певного населеного пункту в умовах значної нестабільності їх прізвищ/прізвиськ.

Крім економічно декласованої шляхти наприкінці XVIII – на початку XIX ст. існувала також дуже велика група зuboжілої шляхти, котра хоча й зберігала ще свій шляхетський статус, проте знаходилася на межі економічної декласації. Власне цей процес і не зупинявся. Обидві групи – декласованих шляхтичів, що вже були міщанами чи посполитими, та зuboжілих шляхтичів – можна розглядати як одну, що соціально рухається лише в одному напрямку – до селян та міщан.

Останнім часом початок легітимації шляхти Київської, Волинської та Подільської губерній розглядається як масове підтвердження дворянських прав переважній більшості шляхетських родин. Так, історик С. Лисенко стверджує: "Якщо протягом 1801-1803 рр. до дворянського стану було інкорпоровано майже всю дрібну шляхту краю (так, наприклад, по Подільській губернії трохи більше 13 тис. родин), то в період з 1831-1853 рр., а особливо в часі діяльності Київської центральної ревізійної комісії протягом 1840-1845 рр. було декласовано на території Київської, Волинської і Подільської

⁷ Цей під ("Hruszewski") фіксується на Волині 1632 р. Див.: Dunin-Borkowski Jerzy Sewer hr. *Spis nazwisk szlachty polskiej*. – Warszawa: Jasińczyk, 1997. – S. 123.

губерній майже всі родини дрібної, а точніше не володіючої спадковою землею шляхти"⁸. Однак джерела, які підсумовують діяльність губерніяльних дворянських депутатських зібрань протягом 1801-1803 рр., не дозволяють розглядати її як прояв "ліберальних часів" імператора Александра I. Так, на 1804 рік щодо шляхти Васильківського повіту ми отримуємо наступну картину легітимаційного процесу. Всього на теренах повіту тоді зафіксовано 3437 шляхтичів. З них легітимовано (визнано у правах російського дворянства) 677 осіб, тобто лише 19,6% від загалу. Дещо більше – 711 осіб, тобто 20,6% від загалу – згідно з рішеннями Київського дворянського депутатського зібрання мали продовжити збирання доказів свого дворянського походження, тому що представлені документи не були достатніми. Дуже невелика група була декласована – 22 особи чи 0,6% від загалу. Проте, докази дворянських прав 2027 осіб (58,9% від загалу) взагалі не розглядалися⁹. Отже, перша велика хвиля легітимації шляхти Васильківського повіту захопила менше п'ятої частини від того загалу, який ще не був декласований через скрутний стан справ та необхідність фізичного виживання.

Хоча легітимаційний процес тривав і дворянські права певної частини з тих 2027 осіб таки були підтверджені, проте більшість з них до 1830 р. лишалися нелітимованими і були декласовані без зволікання в 1832 р. Згідно з нашими спостереженнями, на теренах Васильківського, Таращанського та Звенигородського повітів Київської губернії було легітимовано протягом 1801-1830 рр. максимум 10-15% шлях-

⁸ Лисенко С. *Дрібна шляхта Ушицького повіту за документами Подільського дворянського депутатського зібрання* // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Біла Церква, 2000. – Випуск I. – С. 127.

⁹ Wiadomość powiatu wasylkowskiego o szlachcie czynszowej, którzy przedstawili swoje dowody, którzy przyznani, którzy niedokazali szlachectwa, oraz którzy niedostawili swoich dowodów z objaśnieniem ich imion y przezwisk, liczby dusz, w iakiej wsi po rewizyi są zapisani 1804 roku sporządzona // ЦДІАК України, ф. 484, оп. 6, спр. 158, арк. 36 зв.-37.

ти від всього шляхетського загалу, що тут мешкав (враховувалися також і колишні шляхтичі, а на той час вже посполиті). Отже, хто ж належав до цієї вельми нечисельної групи, навколо якої й розгорнулися декласаційні події другої половини 1830-х та першої половини 1840-х рр.?

Крім магнатів та дідичів, яких протягом 1820-1830-х рр. визнали за дворян губерніяльні зібрання та, що дуже важливо, Герольдія Сенату та які не підлягали через останнє увазі ревізійних комісій, лишалася дрібновласницька шляхта. Її можна розподілити на кілька категорій:

- 1) власники хуторів та частин сіл;
- 2) орендарі хуторів та сіл;
- 3) заможніші чиншовики та маєткові службовці.

Як бачимо, всі ці прошарки шляхти мають певне відношення до землеволодіння: володіють землею на дідичному, чиншовому чи орендному правах. Очевидно, що прагнення декласувати й ці прошарки шляхти було викликане тим фактом, що після декласації зубожілої ("неоседлой и безчиновной") шляхти на початку 1830-х рр. тільки дрібновласницька шляхта разом з циганами лишалася такою соціальною групою, що значною мірою знаходилася поза державним контролем. Не випадково Київське губерніальне правління протягом 1840-1850-х рр. прикладає стільки даремних зусиль щоб розшукати цих людей для виконання рішень Департаменту Герольдії Сената.

З іншого боку, саме ці прошарки шляхти (власники та орендарі хуторів та частин сіл, чиншовики та маєткові службовці) разом з дідичами та магнатами успішно використали легітимізаційні можливості 1801-1830 рр. Привертає до себе увагу факт володіння легітимованою шляхтою хоча б мінімальною нерухомістю. Також є очевидним, що лише мінімальна нерухомість уможливила ті фінансові витрати, які потрібні були під час збирання документів та самої легітимізаційної процедури.

Документи, що подавалися шляхтою до губерніяльних дворянських депутатських зібрань типові. Їх типологія дозволяє скласти уяву, з одного боку, про зусилля щодо збирання доказів дворянського походження, з іншого, про вимоги з боку дворянських зібрань. Прикладом таких доказів слугуватимуть нам документи, які 20 грудня 1802 р. подали до Київського дворянського депутатського зібрання уроджені Сумовські герба Ястшембец з с. Потіївка Васильківського повіту.

Наперед зазначемо, що Ястшембец-Сумовські родом з Сандомірського воєводства належали на той час до впливових та заможних чиншовиків. До цієї родини належало кілька службовців та орендарів у маєтках графів Браницьких герба Корчак. Шлюбні зв'язки Сумовських кінця XVIII – початку XIX ст. демонструють їх пов'язаність з офіцерськими родинами колишньої Білоцерківської ландміліції XVIII ст. Докази їх дворянського походження були визнані Київським дворянським депутатським зібранням 1 червня 1808 р. й надалі ця родина спромоглася зберегти цей статус під час декласації 1830-1840-х рр. та отримати 13 вересня 1845 р. підтвердження своїх прав Герольдією Сената¹⁰.

Отже, до клопотання про визнання їх дворянського походження Сумовські додали у 1802 р. наступні документи¹¹:

1) два метричних свідоцтва з книг Заславського парафіяльного костюлу про хрещення 23 квітня 1727 р. Войцеха, сина Станіслава і Катерини, ур. Лісовської, Сумовських, та про поховання 3 березня 1737 р. Станіслава Сумовського;

2) метричне свідоцтво про хрещення в Брагилівській парафіяльній церкві 17 листопада 1751 р. Марцина, сина Войцеха і Анни, уродженої Рокосовської, Сумовських;

¹⁰ Список дворян Киевской губернии. – Киев, 1906. – С. 264.

¹¹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 11650, 11694, 11695, 11696, 11697.

3) метричне свідоцтво про хрещення в Брагилівській парафіяльній церкві 2 січня 1756 р. Станіслава, сина Войцеха і Анни, ур. Рокосовської, Сумовських;

4) свідоцтво видане замість метричного свідоцтва Яцьку Войцеховому Сумовському священиком та чотирма свідками про його народження та хрещення в с. Дулицьке;

5) свідоцтво видане від благородних осіб Київської губернії Марцину, Станіславу і Яцькові Сумовським, синам Войцеха, онукам Станіслава, про їх дворянське походження;

6) зображення герба Ястшембец;

7) список членів родини Сумовських ("посемейный список");

8) поколінний розпис роду Сумовських (генеалогічна схема).

Ці документи є типовими доказами дворянського походження, які збиралися шляхтою та подавалися разом з клопотанням до губернціальних дворянських депутатських зібрань Правобережної України з 1801 р.

Отже, типологія доказів дворянського походження виглядає наступним чином:

1) метричні свідоцтва;

2) свідоцтво дванадцяти благородних осіб про дворянське походження;

3) документ про склад родини;

4) генеалогічна схема;

5) зображення герба.

Як бачимо, ці нечисельні документи, яких виявилось до-
сить для визнання Київським дворянським депутатським
зібранням дворянського походження Сумовських герба Яст-
шембец, демонструють, перш за все, родовід легітимованих
осіб від їхнього діда. З іншого боку, зібрані докази не дають
жодного уявлення про майновий стан Сумовських. Врахо-
вуючи, що, за нашими спостереженнями, такі докази збира-
лися переважною більшістю шляхетських родин, маємо дійти

висновку, що протягом першої третини ХІХ ст. губерніальні дворянські депутатські зібрання Правобережної України звертали увагу не на володіння цими родинами нерухомістю та кріпаками, що набрало актуальності під час роботи ревізійних комісій, а на їх шляхетське походження. Таким чином, той факт, що зубожіла шляхта (тобто більша частина шляхти правобережних губерній) не була легітимована протягом 1801-1830 рр. не можна пояснювати конфліктом між буквою російських законів щодо ознак дворянського походження та реаліями шляхетського буття. Безперечно, ця неспроможність мала суто економічне, а не політичне підґрунтя.

Джерела з генеалогії шляхетських родів в архівосховищах Правобережної України: структура, стан та перспективи досліджень*

Проблеми генеалогічних досліджень

Генеалогія шляхетських родів через характерну для них територіальну мобільність належить до найскладніших проблем у цій спеціальній історичній дисципліні. Повною мірою це стосується і періода формування, становлення та розвитку нового адміністративного ладу, встановленого на теренах давньої Речі Посполитої окупаційними владами Австрії, Пруссії та Росії.

Ці процеси мали свої особливості на теренах Київського, Волинського, Брацлавського та Подільського воєводств, на яких в 1797 році було утворено Київську, Волинську та Подільську губернії. Часті переїзди родин між повітами одної чи різних губерній через службову необхідність, оселення на цих теренах вояків коронного війська, які походили з інших воєводств давньої Речі Посполитої, переселення на ці терени (або через них до Причорномор'я) шляхетських родин з колишнього Великого князівства Литовського призвело

* Текст написано на прохання історика і генеалога Адама Пшулковського (Варшава) влітку 2007 року. Публікується вперше.

до значних територіальних переміщень шляхти. Джерела, які збереглися з того часу, містять чимало перекручень шляхетських прізвищ та імен внаслідок їх неадекватного перекладу на російську мову. Через паралельне ведення в цих губерніях справочинства як польською, так і російською мовами аж до Листопадового повстання, непоодинокими були випадки кількох перекладів поспіль, що призвело до ще масштабніших спотворень шляхетських прізвищ.

Певною мірою ці процеси посилились після Листопадового повстання, коли російська влада розпочала масштабну декласацію шляхти. Процес декласації попри різницю щодо початкової формальної процедури для різних прошарків шляхти завжди мав однаковий фінал: повітова поліція примушувала декласовані шляхетські родини самим подати необхідні документи до відповідних установ з метою запису до міщанських чи однодворських громад. Найбільш ефективним способом уникнення цієї процедури було раптове переселення шляхетської родини до іншого повіту. Таким чином, після Листопадового повстання до звичайних мотивів, які стимулювали шляхту до переселень, додалися й нові. Переселення та заява про неоголошення відповідній родині указу чи рішення про декласацію часто ставали достатнім підґрунтям для отримання дозволу на ще одну подачу доказів дворянського походження до дворянського депутатського зібрання, а отже дозволяло отримати легальний привід уникнути поліційного примусу.

Всі ці процеси тривали до 1864 року, коли подальша тяганина щодо доведення дворянської гідності була значно ускладнена відміною ведення всіх справ «о бывшей польской шляхте». Для подальшого змагання з російською бюрократичною машиною за збереження станових прав шляхту примушували до обов'язкової подачі разом з іншими документами також і довідок про сплату протягом трьох років податків,

що незворотно вело до записання шляхетських родин до міщанських та однодворських громад.

З огляду на ці процеси дослідження генеалогії шляхетських родів, які мешкали на теренах Правобережної України в ХІХ столітті, вимагає максимального залучення джерел. В багатьох випадках без віднайдення справи про дворянське походження шляхетської родини, або документу, який містить витяги з такої справи, дослідження її генеалогії є надзвичайно складним, або й цілком неможливим. В зв'язку з цим проблема вивчення структури збережених джерел, стану та перспектив їх дослідження є надзвичайно важливою.

Структура збережених джерел

Базовий корпус джерел з генеалогії шляхетських родів становлять фонди дворянських депутатських зібрань (далі – ДДЗ) трьох правобережних губерній. Всі вони збереглися до наших часів саме як цілісні фонди установ, а не колекції пізніше зібраних розрізнених документів. Фонди Київського, Волинського та Подільського дворянських депутатських зібрань зберігаються в державних архівах відповідно Київської, Житомирської та Хмельницької областей. Джерела, які відклалися в цих фондах з кінця ХVІІІ століття і до початку ХХ століття, можна поділити на п'ять загальних типів:

Тип І – справи, утворені ДДЗ з клопотань та документів, поданих шляхтою (справи про дворянське походження, дописання нащадків та родичів до складу вже визнаних дворянських родів, видачу довідок з указів та рішень).

Тип ІІ – справи, створені ДДЗ в результаті своєї діяльності (журнали та протоколи засідань, родовідні книги).

Тип ІІІ – справи, створені та отримані ДДЗ під час декларації шляхти та дворянства для/від ревізійних комісій (різноманітні реєстри та списки).

Тип ІV – справи, отримані ДДЗ від повітових маршалків чи утворені з поданих від них документів (повітові списки шляхти та дворян).

Тип V – справи про внутрішню діяльність ДДЗ (справи про дворянські вибори, затвердження, призначення, нагороди маршалків, депутатів та чиновників ДДЗ, витрати цих установ, їх організацію тощо).

Окрім фондів ДДЗ в державних архівах зберігаються також фонди канцелярій повітових маршалків, проте в усіх відомих нам випадках йдеться не про збережений фонд установи, а про утворену пізніше колекцію документів без відповідної внутрішньої структури¹. Разом всі ці фонди налічують понад 30 тисяч справ.

Крім фондів ДДЗ та канцелярій повітових маршалків дуже важливим є фонд Київської центральної ревізійної комісії (далі – ЦРК), який зберігається в Центральному державному історичному архіві України (м. Київ). В ньому зберігається 2638 справ. Попри таку порівняно невеличку кількість справ, цей фонд є дуже важливим через дві обставини.

В ньому зберігається документація ЦРК (протоколи та журнали засідань, різноманітні списки та реєстри), в яких містяться витяги зі справ про дворянське походження та якими охоплюються всі три губернії.

В ньому відклалась також певна кількість справ (тип I), які були надіслані до ЦРК з ДДЗ та з певних причин не були повернуті назад. Такі справи становлять більшу частину цього фонду.

Слід зауважити, що невеликі колекції чи поодинокі справи (типи I, III та IV) відклалися у фондах губерніальних установ, до яких вони були надіслані для проведення процедури декласації. Крім того, клопотання та документи шляхти, які подавалися до ДДЗ, були записані до актових книг повітових

¹ Можемо припустити, що значна частина фондів канцелярій повітових предводителів дворянства (маршалків) Київської губернії загинула у складі Білоцерківського окружного архіву в 1941 році.

судів, які частково збереглися (наприклад, у Державного архіві Вінницької області).

Стан дослідження джерел

По всіх згаданих фондах свого часу були створені описи, які дозволяють з більшою чи меншою точністю визначити зміст справ. Проте описи не дозволяють швидко віднайти потрібні джерела у випадках зі справами II, III та IV типів.

Ситуація з опрацюванням справ II, III та IV типів є одною з найгірших по всіх фондах. Кожна із справ містить великий масив даних, однак пошук ускладнюється відсутністю покажчиків до них. Таким чином, дослідник змушений опрацьовувати десятки, а іноді і сотні грубих справ у пошуку необхідної інформації про певний рід. Через значну кількість аркушів такі справи видаються в дуже обмеженій кількості і тому їх дослідження може розтягнутися на місяці та роки. Частина таких справ перебуває в поганому стані і потребує реставрації, тому архіви відмовляють дослідникам у їх вивченні. Напевно найбільше таких справ, що потребують реставрації, містить фонд ЦРК.

Виключенням з цієї ситуації є колекція родовідних книг по Київській губернії, яка зберігається в складі фонду «Київське дворянське депутатське зібрання» (Державний архів Київської області). Свого часу архівістами була створена картотека по цим джерелам, яка дозволяє швидко з'ясувати, в яких справах міститься запис про відповідні дворянські роди. Крім прізвища на картках вказано повіт, а часто також ім'я шляхтича, який подавав клопотання від імені родини. Картотека охоплює всю колекцію родовідних книг: від початку XIX до початку XX ст. і є доступною для дослідників. Суттєвим недоліком цього доробку є відсутність інформації про родові герби, хоча родовідні книги за першу третину XIX ст. містять і зображення, і описи, і назви родових гербів для переважної більшості легітимованих родів.

Нажаль робота зі створення таких картотек не була продовжена і тому велика колекція журналів та протоколів Київського дворянського депутатського зібрання лишається не опрацьованою. Слід зауважити, що саме в журналах і протоколах містяться відомості про шляхетські родини, яким було відмовлено в легітимації. За нашими підрахунками до родовідних книг Київської губернії було записано не більше за чверть всіх родин, які клопоталися про визнання за ними дворянської гідності. Отже, близько 75% шляхетських родин Київської губернії не потрапили до існуючої картотеки. В інших архівах така робота ще не почата, або лишається приватною справою окремих дослідників, які створюють картотеки виключно для власного користування.

Безумовно, найбільш цінною та масовою частиною джерел про родоводи шляхти з часів російського панування є справи І типу. В них містяться оригінальні документи, які шляхта подавала на доказ свого дворянського походження. Серед них можна виділити такі: малюнки та описи родових гербів, витяги з актових та метричних книг, свідоцтва дванадцяти благородних осіб та різних установ, які засвідчили відповідне походження шляхтичів та пояснили факти з їхніх біографій, листування дворянських депутатських зібрань щодо видачі чи засвідчення певних документів, розшуку шляхтичів тощо. Всі ці документи щодо певного роду компактно зібрані під одною чи кількома обкладинками і дозволяють за короткий час охопити інформацію, яка або вже не збереглася в першоджерелах, або розпорошена по сотням і тисячам справ у багатьох архівах. На пошук документів, які відклалися в справах І типу, могло б піти багато років. Саме тому до цього типу справ прикута максимальна увага дослідників.

Як вже зазначалося, переважна більшість справ І типу зберігається на Правобережжі в чотирьох архівах.

Фонд «Київське дворянське депутатське зібрання» (Державний архів Київської області) містить майже 14000 справ І типу. По цим справам існує опис у трьох томах. На жаль, інформація в описі є мінімальною: лише прізвище. Іноді вказується рік початку справи, або імена легітимованих. Як показує наш багаторічний досвід дослідження цього масиву джерел, в описах міститься велика кількість помилок, які дезорієнтують дослідників щодо справжнього змісту справ. Наприклад, справа № 10395 згідно з описом має містити документи про рід Савицьких, натомість в ній йдеться про рід Жудрів з Радомишльського повіту. Таким прикладів існує дуже багато. Ще більше випадків, коли дослідник знає з інших джерел про мешкання певної родини на теренах Київської губернії в XIX столітті та навіть має відомості про подавання нею документів до Київського дворянського депутатського зібрання, проте не може знайти самої справи у фонді «Київське дворянське депутатське зібрання» і вважає, що справа не збереглася. Натомість вона може зберігатися в тому фонді під іншим, помилковим прізвищем. Певна кількість справ І типу з цього фонду містить документи кількох різних родин, що ніяк не відбито в описах. Крім того, до частини справ свого часу випадково були підшиті документи інших родів, про що також неможливо зараз дізнатися.

Слід також зауважити, що цей фонд дійшов до наших часів у добрій комплектності. Він містить чимало справ, їх копій, а також листування з дворянськими депутатськими зібраннями інших губерній. Нам зустрічалися справи, копії документів, указів та рішень, які були передані з Віленської, Вітебської, Волинської, Катеринославської, Курської, Мінської, Могилівської, Московської, Подільської, Полтавської, Псковської, Таврійської, Харківської, Херсонської, Чернігівської губерній, а також остзейських губерній і Царства Польського. Зафіксовані випадки, наприклад по Мінській губернії, коли справа про дворянське походження

князів Жижемських не збереглася в Національному історичному архіві Беларусі, але є в копії у Києві в фонді «Київське дворянське депутатське зібрання». Такі випадки були можливі через переїзди дворян та через купівлю маєтків у різних губерніях. Певна частина документів походить також з інших частин давньої Речі Посполитої, що потрапили до Австро-Угорської імперії та Пруського королівства.

Фонд «Волинське дворянське депутатське зібрання» зберігається в Державному архіві Житомирської області та містить понад 7000 справ. Переважна більшість цих справ належать до I типу. Потрібно відзначити, що опис цих справ був свого часу укладений досить ретельно. Ми не зіткнулися з випадками, коли б інформація, яку містить опис, не співпадала б з реальним змістом справи. Проте, як і в попередньому випадку, інформації в описі замало – відсутні дані хоча б про місце мешкання родини та герб.

Великим недоліком цього фонду є його значні втрати в минулому. Можливо, його упорядковували ще за часів діяльності Волинського дворянського депутатського зібрання. Про це опосередковано свідчить той факт, що більшість збережених справ I типу належить до середини XIX – початку XX ст. Отже втрати торкнулися здебільшого справ дрібної шляхти, яка не спромоглася довести чи підтвердити своє дворянське походження в 1830-1860-ті роки. Саме справи таких родин втратили своє практичне значення для російської влади після 1864 року та могли підлягати утилізації. Факт втрати значної кількості таких справ негативно відрізняє фонд «Волинське дворянське депутатське зібрання» від аналогічного фонду в Києві.

У фонді «Подільське дворянське депутатське зібрання» (Державний архів Хмельницької області) відклалося 7925 справ. Більшість з них є справами I типу. Недоліки опису такі ж, як і в попередньому випадку. Слід також підкреслити, що в порівнянні з кількістю родин, які були легітимовані

Подільським дворянським депутатським зібранням у першій третині XIX століття, в цьому фонді збереглося лише близько половини всіх справ I типу.

Фонд ЦРК («Центральная комиссия по ревизии действий дворянских депутатских собраний Киевской, Подольской и Волынской губерний»), як вже було зазначено вище, складається з 2638 справ. Значна їх частина – це справи I типу. Походять вони з усіх трьох губерніях, хоча, згідно з описами, переважна більшість надійшла свого часу до цієї Комісії з Подільського дворянського депутатського зібрання.

Справи I типу в переважній більшості випадків містять документи декількох родин зшитих разом. В описі дається перелік прізвищ легітимованих. Іншої інформації, яка б вказувала принаймні повіт, з якого родина подавала документи, в описі немає. Дуже велика частина справ I типу з цього фонду знаходиться в незадовільному стані й тому дослідники часто отримують відмову у видачі через необхідність реставрації таких справ.

Певний поступ щодо дослідження джерел I – IV типів з'явився у зв'язку з видавничою програмою «Шляхта України», яка реалізовується з 2000 року. На цей момент у її рамках вже опубліковано сім книг², які дозволяють дослідникам зорієнтуватися в окремих колекціях джерел. Цими публікаціями охоплено всі чотири фонди, про які згадується вище. Проте ці результати є дуже скромними в порівнянні з масштабами проблем, які чекають на своє вирішення. Слід зауважити, що реалізація програми знайшла підтримку у адміністрації Центрального державного історичного архіву України (м. Київ) та Державного архіву Київської області. Прихильно до неї ставиться також і адміністрація Державного архіву Хмельницької області, про що свідчить допомога з опрацюванням джерел про

² Перша публікація з цієї серії: Лисенко С., Чернецький Є. *Правобережна шляхта (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)*. – Біла Церква: Видавництво ТОСК, 2002. – 398 с.

легітимовану шляхту Літинського повіту. Загальну підтримку цьому проекту надає також Державний комітет архівів України. Під загальним патронатом цих установ і були здійснені згадані публікації.

Перспективи вивчення джерел

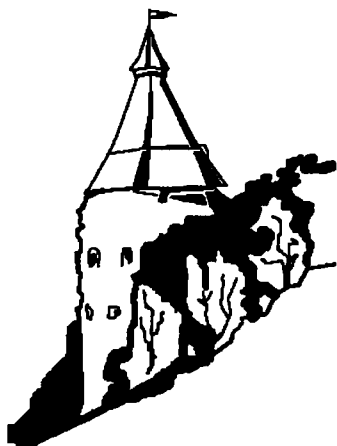
На цей момент є цілком зрозумілим, що в активізації досліджень, а особливо в створенні каталогів і покажчиків, публікації списків і гербівників по фондах трьох дворянських депутатських зібрань та ЦРК зацікавлена як наукова громадськість, так і адміністрація архівів.

Для дослідників важливо максимально оптимізувати процес пошуку необхідних джерел. Для адміністрації архівів актуальною є проблема зменшення кількості видачі справ при покращенні обслуговування запитів дослідників. Є очевидним, що за умов існування більш інформативних описів згаданих фондів, або після створення спеціалізованих картотек, кількість запитів на видачу справ як І, так і інших типів, мають різко зменшитися. Якщо зараз перед дослідником роду, припустимо, Добровольських стоїть непроста задача опрацювання в Державному архіві Київської області до сотні справ, то за наявності інформативного каталогу йому буде достатньо виписати лише кілька справ за умови, що він не ставить перед собою задачі системного дослідження всіх родів з таким прізвищем, а цікавиться лише певною родиною. Зараз він мусить працювати в читальному залі за оптимістичного розвитку подій близько чотирьох тижнів. Разом з тим працівники фондів та читального залу змушені витримувати значні навантаження через дотримання всіх вимог при видачі справ до читального залу та повернення їх назад до фондів. При цьому досліднику часто вистачає години, аби з'ясувати, що серед виданих справ відсутні ті, що його цікавлять. Натомість він отримує певну частину справ, зміст яких не відповідає зазначеному в описі, і може після

тижнів сподівань не отримати потрібної справи, бо він не зможе виявити її через помилки в описах.

Всі ці аргументи спонукають як дослідників, так і адміністрації архівів шукати прийняттого рішення проблеми. Вона полягає в необхідності активізувати видавничу діяльність, зокрема, в рамках програми «Шляхта України», а також об'єднати зусилля для створення інформативних каталогів. На сьогодні адміністрація Державного архіву Київської області, в якому зберігається майже половина збережених справ I типу (фонд 782, опис 1), готова всіляко сприяти створенню каталогу по цим джерелам на паперових носіях (потрібно каталогізувати 13957 справ). Він має стати складовою частиною вже існуючого та доступного для дослідників каталогу цього архіву, а також продовжити започатковану колись роботу по вивченню та каталогізації фонду «Київське дворянське депутатське зібрання».

II. СТРУКТУРА СТАНУ

Шляхта Васильківського повіту за сповідними розписами православних храмів початку XIX ст.*

1. Проблемні питання дослідження родів православної шляхти Огляд території Васильківського повіту

Васильківський повіт з'явився в останні роки XVIII ст. внаслідок реформи адміністративно-територіального устрою, яку провів імператор Павел I. Ця реформа замінила намісництва часів Єкатеріни II губерніями, які склалися з повітів. Останні були дещо меншими ніж їх попередники – округи.

Губерніально-повітова система не була безпосередньо пов'язана з колишньою польською системою адміністративно-територіального поділу, яка відбивала історичний процес господарчого та власницького розвитку округ. Через це старі округи, що склалися протягом кількох століть, іноді були розірвані на кілька частин та увійшли до різних повітів. Це спричиняє значну незручність

* Перша публікація тексту: Чернецький Є. *Шляхта Васильківського повіту Київської губернії за сповідальними розписами православних храмів початку XIX ст. (Білоцерківщина, Васильківщина, Мотовилівщина, Рокитнянщина, Фастівщина)*. – Біла Церква: Мустанг, 1999. – 26 с.

для дослідження будь-яких питань, що стосуються історичного розвитку округ Київщини, зокрема Середнього Поросся, тому що розгляд певної проблеми в повітових межах зовсім не дає можливості отримати повну картину процесів, які відбувалися перед XIX ст.

Саме тому в дослідженні православних шляхетських родів Середнього Поросся, що розпочинається цим виданням, ми не зможемо одразу отримати чіткого уявлення про предмет нашої уваги. Лише отримуючи фрагмент за фрагментом, ми зможемо перейти від повітової системи до історичної, скласти уявлення про процеси шляхетської колонізації в окремих історичних округах, перш за все – в Білоцерківському старостві та тих його частинах, що розійшлися по руках протягом XVII-XVIII ст.

Зосередження саме на шляхетських родах, що трималися на початку XIX ст. православного сповідання, викликане характером джерел, що досліджувалися автором. На жаль, пошуку та дослідження джерел, що могли б повно показати й римо-католицькі шляхетські роди, автор ще не проводив, хоча й не виключає цього в майбутньому.

Цей недолік – не єдиний з тих, що не дають змоги судити про нашу розвідку як таку, що повно охоплює шляхетський родовий загал. Багато шляхетських родів ще у XVIII ст. втратили шляхетські права й саме тому ми зустрічаємо на початку XIX ст. так багато селян з шляхетськими прізвищами. Крім того, чимало шляхетських родів чи їх гілок протягом XVIII ст. встигли перетворитися на церковні, представники яких спадково обіймали певні парафіяльні посади (від настоятеля до церковного сторожа включно). Характер використаних автором джерел не дозволив на цьому етапі показати родовий склад шляхти, що перетворилася на селянство протягом XVIII ст. Що ж стосується церковних родів, то це питання надто складне, щоб його вирішувати в такій скромній праці. Склад місцевих церковних родів формувався не тільки на

базі шляхти, але й на базі колишньої козацької старшини, старого родового козацтва та міщанства, й тому тільки спеціальних перегляд один за одним всіх місцевих церковних родів може дати нам реальну картину їх станового походження. Шляхетська форма прізвищ, яку приймали представники церковних родів у XVIII ст., сама по собі не може бути підставою для зарахування їх носіїв до шляхти.

Припущення щодо походження того чи іншого шляхетського роду, зроблені на підставі простого збігу прізвищ, мають попередній характер і при спеціальному дослідженні можуть суттєво змінюватися.

До складу Васильківського повіту увійшло декілька історичних округ. На півночі, по Унаві та її притокам розташовувалося Фастівське біскупство – великий маєток, що складався з містечка Фастова та багатьох навколишніх сіл, що належав (з XVI ст.) київським римо-католицьким єпископам. Поруч знаходилася Мотовилівщина – спочатку ленне володіння в складі Білоцерківського староства, потім приватний маєток Аксаків та їх спадкоємців (у XIX ст. – Руліковських). Центром цього маєтку було містечко Велика Мотовилівка. Ще північніше, на Стутні лежало місто Васильків з окрутою, що належало майже до самого кінця XVIII ст. Києво-Печерській лаврі. В північно-східному куті повіту знаходилася Василівщина з центром у містечку Василів, що належала в другій половині XVIII ст. графам Тарновським. Основну територію повіту – середню, західну та південну частини – займали північні округи колишнього Білоцерківського староства, яке з 1778 р. стало графством: місто Біла Церква з ближчою околицею, Ротківське та Шамраївське намісництва, Триліське, Блощинське, Яблунівське, Настаське диспозиторства, Рокитнянський маєток.

Така фігура повіту не дає можливості побачити картину шляхетської колонізації середньої та південної (передстепової) смуг Білоцерківського староства, що активно заселялися

II. Структура стану

у XVIII ст. Тільки Білоцерківський степ, що колонізувався здебільшого в другій половині XVIII ст., майже весь увійшов до Васильківського повіту.

Оглядаючи кількісну картину розміщення шляхетських родів по парафіям Васильківського повіту, бачимо кілька зон та окремих центрів, що різняться між собою за рівнем концентрації шляхетських осель.

Перш за все звернемося до таблиці, в якій зведено відомості про кількісний склад родів православної шляхти.

Таблиця кількості православних шляхетських родів по парафіям Васильківського повіту в 1815 р.

Потіївка	84	Темберщина	5
Озерна	63	Вільшанка Барахтянська	5
Півні	32	Лопатинщина	4
Чупира	31	Насташка	4
Вінцентівка	23	Красний Ліс	4
Блощинці	20	Пруси	4
Біла Церква	17	Малополовецьке	4
Яблунівка	14	Паляничинці	4
Триліси	11	Ковалівка	4
Житні Гори	10	Великополовецьке	4
Фастів	10	Шпендівка	4
Пилипча	10	Шамраївка	3
Дулицьке	10	Кожанка	2
Мазепинці	8	Сухоліси	2
Острів	6	Васильків	2
Королівка	6	Деремезна	2
Рейментарщина	5	Велика Мотовилівка	1
		Яхни	1

Найбільшу концентрацію шляхетських осель знаходимо в самому південному кутку повіту. Тут розташовувалися найзначніші центри шляхетського життя – села Потіївка,

Озерна, Чупира, – в яких мешкало на початку XIX ст. близько 180 родів православної шляхти. Навколо цих сіл розташовувалися села з меншою кількістю шляхетських осель, з яких вирізнялися Віла Церква, Блощинці, Яблунівка, Пилицча (близько 60 родів православної шляхти). В цілому в цій південній частині мешкало більше половини православної шляхти повіту – близько 250 родів.

На просторах Білоцерківського степу, що зі всіх старостівських земель колонізувалися в останню чергу, та Рокитнянщини бачимо незначні осідки православної шляхти: Вінцентівка, Житні Гори, Острів, Рейментарщина, Темберщина та інші села і містечка. Загалом у північно-західній частині повіту мешкало близько 70 православних шляхетських родів.

Аналогічну картину бачимо при огляді північно-західної частини Васильківського повіту. В тутешніх парафіях мешкало близько 100 родів православної шляхти. Значнішими шляхетськими осідками були Півні, Триліси, Фастів, Дулицьке, Мазепинці (близько 70 родів). Цікаво, що зовсім не знаходимо православної шляхти в селах, які лежали в поріччі Ротка (колишнє Ротківське намісництво Білоцерківського староства). Можливо, це треба пояснити тою обставиною, що ці землі були добре колонізовані білоцерківським міщанством та козацтвом ще з XVI ст. й тому в пізніші часи, особливо в порівняно спокійніше XVIII ст. шляхетська колонізація не мала тут можливостей для розвитку¹.

З цього можна зробити й інше припущення. Можливо, що скупченість шляхетських родів саме на півдні повіту має

¹ Пізніші дослідження дозволили з'ясувати, що поротоцька шляхта була доволі чисельною, але належала до римо-католицького обряду і тому її не вдалося зафіксувати на підставі використаних у цьому тексті джерел. Найбільший осідок поротоцької шляхти – це село Мар'янівка Васильківського повіту (Білоцерківське графство). На теренах Фастівського біскупства (згодом казенний маєток) виділяється за кількістю шляхти село Фастівець, в якому найбільше волів мали шляхтичі з Люблінського воєводства Пшонки (Пшонковські) герба Яніна.

свідчити про значну колонізаційну увагу старостівської адміністрації до земель, що лежали на південь від Росії, в першій половині та середині XVIII ст., якщо саме цим часом датувати появу основної маси захожих шляхетських родів на Середньому Пороссі.

2. Походження православної шляхти Васильківського повіту.

Обрахунки потужності шляхетських родів

Навіть з побіжного огляду реєстру православних шляхетських родів Васильківського повіту можна зробити висновок про існування місцевих та захожих родів. При цьому складається враження, що захожих родів було значно більше ніж місцевих.

Як приклади захожих родів, про які ми можемо говорити досить впевнено, варто згадати Барановських (Півні, Дулицьке, Потіївка), Болсуновських (Блощинці, Чупира), Виговських (Яблунівка, Озерна, Чупира, Лопатинщина), Дідковських (Півні, Шамраївка, Дулицьке), Закусил (Чупира), Каленських (Біла Церква), Кобилинських (Півні, Пилипча, Паляничинці), Мошковських (Потіївка), Недашковських (Півні), Ходаковських (Чупира), Чоповських (Чупира). Ці роди, скоріш за все, походять із Заушшя на Овруччині й ведуть свій родовід з кількох осіб тюркського походження, які отримали в кінці XIV ст. земельні пожалування від удільного князя київського Володимира Ольгердовича². Можливо, що до цих зауських родів треба додати ще декілька зі списку шляхти Васильківського повіту, в яких прізвища, можливо, зазнали деяких змін.

Мабуть, в колонізації земель Васильківського повіту взяли участь не тільки представники зауських шляхетських родів. Можна пригадати рід Барвінських (Темберщина, суч. Узин), добре відомий на Західній Україні. Один з

² Антонович В. *Содержание актов об околичной шляхте* // Архив Юго-Западной России. Часть четвертая. Акты о происхождении шляхетских родов в Юго-Западной России. Том I. – К.: Типография Е. Федорова, 1867. – С. 3.

західноукраїнських Барвінських – Іван Дем'янович – вже в середині XVIII ст. приїхав з Галичини на Київщину як священник і дав початок потужному церковному роду, що згодом осів у багатьох по парафіях Південної Київщини. Чи Барвінські з Темберщини були його нащадками, чи тільки гілкою з єдиного стовбуру Барвінських з Галичини, поки що невідомо, але сам факт, що гілка (чи гілки) шляхетського роду з Галичини існувала серед православної шляхти Васильківського повіту, є досить показовим.

Як бачимо, навіть без ґрунтовних генеалогічних досліджень можна досить впевнено говорити принаймні про частину повітової шляхти як про загожу. Гадаємо, що серед повітової шляхти можна віднайти також роди з Волині та Поділля. Постає питання: коли саме ці роди потрапили на терени майбутнього Васильківського повіту? Відповідь на це запитання є важливим не тільки в генеалогічному аспекті, але й для розуміння колонізаційних процесів на Середньому Поліссі загалом.

Відомий дослідник історії населених місцевостей Київщини Лаврентій Похилевич вважав, що переселення шляхти на територію Білоцерківського староства розпочалося на початку XVIII ст., мабуть, після повернення краю під владу Речі Посполитої. Ось характерна цитата із статті в “Сказаниях о населенных местностях Киевской губернии” про село Хрещатий Яр Таращанського повіту: “Село называется также окрестными жителями Христиновкой и Скаржиновкой. Первое название заимствовано от местности, а второе дано в начале прошлого века по фамилии Скаржинского, служившего при старостах Белоцерковских и водворявшего здесь по поручению их шляхту, переселявшуюся из Литвы. Жителей обоего пола 718, из коих лишь 178 крестьян. Остальные свободного состояния, большей частью из польской

шляхты. Латинствующих нет”³. Як бачимо, Л. Похилевич вважав, можливо, на підставі переказів, записаних у середовищі повітової шляхти, що переселення відбувалося з території Великого князівства Литовського. За попереднім викладом цілком видно, що принаймні частина повітової шляхти дійсно переїхала на Білоцерківщину “з Литви”, а власне з українських земель, що перебували у складі Князівства.

Не можна погодитися з типовим для минулого століття виразом “польська шляхта”. За свідченням самого Л. Похилевича шляхта була православного обряду. Як відомо з етнографічних досліджень того часу, та й сам Л. Похилевич це неодноразово констатує – шляхта за своїм побутом та мовою становила частину українського хліборобського населення Київщини. Наприклад, про шляхту с. Чупири Л. Похилевич пише: “Лет за 200 это был хутор принадлежавший насташскому мещанину Чупыре. Теперь здесь жителей обоего пола 1150. Большую половину их составляет шляхта, а в числе ее до 80 лиц об. Пола держатся еще латинства, хотя, как и везде в губернии, усвоили нравы и язык малороссиян. По-польски считают себя объясняются только с ксендзами, сохраняющими в нашем крае совместно с некоторыми богатыми помещиками, остатки полонизма. Между собою шляхтичи польские говорят обыкновенно по малоросски”⁴. Можливо, що певна її частина дійсно етнічно належала до польського народу чи була полонізована в попередні століття, але у XIX ст. повітова шляхта вже була майже на 100% українізована. Цьому особливо сприяла та обставина, що шляхтичі в переважній більшості власноручно працювали на землі серед українського селянства, й це мало найбільше значення в процесі українізації шляхти.

³ Похилевич Л. *Сказания о населенных местностях Киевской губернии, или Статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, мещечках и городах в пределах губернии находящихся*. – К.: Типография Киево-Печерской лавры, 1864. – С. 426.

⁴ Там само. – С. 521.

Негативне ставлення до "польської шляхти" до більшовицького перевороту спиралося на погляд, що саме ця шляхта є, по-перше, зверхником та колонізатором місцевого "руського" населення, по-друге, соціальною базою польського національно-визвольного руху. Не торкаючись другого аргументу, треба зазначити, що перший, прийнятий у високих колах Імперії, практично не відповідав дійсності. Про етнографічний тип повітових шляхтичів минулого століття (спостереження зроблене, мабуть, напередодні другого польського повстання 1863 р.), вже було сказано. Цікаво, що й пасажі самого Л. Похилевича частіше не стосуються повітової шляхти. Ось один з них: "короли польские, желая как наискорее утвердить в этом крае польский и папский элемент, давали привилегии шляхте латинского исповедания на заселение земель, из которых природные русские жители – давние владельцы земель, были разогнаны оружием и притеснениями и оставлены только подчинившиеся новому порядку вещей. Впрочем привилегии даваемы были пожизненно и под тем условием, что земля не переставала быть собственностью старства. Однако так случалось, что отец для сына запрашивал у короля продолжение пользования хутором или деревушкой; затем, по соизволению королевскому, этот сын утверждался в деревне, таким же способом внук и дальнейшие потомки. Не одна поэтому деревня, под предлогом давних заслуг и известной земской давности, сделалась из старостинской вотчинной. Гетман Браницкий, сделавшись владельцем Белоцерковщины, с этого повода принужден был вести значительное число процессов, и по многим из них он доказал перед судами неправильность владения мелких помещиков и законную принадлежность имений к Белоцерковской его вотчине"⁵. Як бачимо, йдеться зовсім не про шляхту, що займалася хліборобством по селах, а про окремих шлях-

⁵ Там само. – С. 499.

тичів (ротмістр Темберський, Юзеф Спендовський, ротмістр Буркат та інші), що отримували невеличкі маєтки по староству в тимчасове користування й осаджували там ту ж саму шляхту на правах чиншовиків, як і простих селян. Про полонізм повітової шляхти треба говорити досить обережно через нез'ясованість цього питання. Репліки, що хоча й виходили на адресу переяславського єпископа з-під пера православного білоцерківського протопопа, священника Василя Зражевського (в 1768 р.), все ж таки заслуговують на увагу: протопоп прохав єпископа, щоб "всемилюстивое пастырское изволили явить благоразсмотрение и к приходам оудовствующим вскоре ставленников в священство производить, понеже самовольци онии (уніати.– прим. Авт.) своих попов насилием определяют и народ возмущают, и все делается за скудость священства. В приход Потеевку для шляхты просил о определении инаго священника с консистории, а оный бывший при приходе, за отлучение от православия, шляхтою выгнан и не допущен к служению..."⁶. Як бачимо, питання про польськість повітової шляхти ще потребує окремого дослідження.

Повертаючись до питання про нижчу відмітку шляхетської колонізації на просторах Білоцерківського староства, треба зазначити, що певний матеріал для цього питання подає люстрація Білоцерківського староства 1765 р. У ній зокрема зазначається, що село Чупира – один з трьох найбільших осідків шляхти – було тоді ще слободою, яку осадив овруцький ловчий Якуб Корицинський за правом, наданим білоцерківським старостою Мнішхом. Точна дата цього права не вказується, але ясно, що воно було видане вже після 1761 р., коли Мнішх отримав посаду білоцерківського старости. Посада осадника Чупири – овруцький ловчий, – хоча й мала на цей час вже значення почесного звання, все одно

⁶ *Архив Юго-Западной России.* – Киев, 1864. – Ч. 1. – Т. 3. – С. 847.

привертає нашу увагу, враховуючи ту групу шляхти із Заушшя на Овруччині, яка досить чітко виділялася поміж інших шляхетських родів. Вказується також, що було тоді в Чупири "osiądlých slobodzianów kilkadziesiąt"⁷.

Якою спокусливою не видається можливість датувати початок шляхетської колонізації півдня Васильківського повіту 1760-ми роками, треба визнати, що факт пізнього осадження Чупири не дає для цього потрібних підстав. Два інших центри місцевого шляхетства – сс. Озерна й Потіївка – називаються в люстрації 1765 р. серед звичайних сіл, ніяких згадок про їх осадження ми з цього документу не отримуємо. Навпаки, з попереднього викладу видно, що 1768 р. потіївська шляхта була вже такою місцевою групою, з якою треба було рахуватися православному протопопові. Мабуть, недавні переселенці не вели б себе так впевнено.

Можливо, треба погодитися з Л. Похилевичем, що переселення шляхти дійсно могло відбутися на початку XVIII ст., хоча стосовно цілої низки родів таке твердження є невірним, або є підстави в ньому сумніватися. Річ у тім, що певна частина шляхти, хоча, можливо, і не є автохтонною, але, скоріш за все, потрапила на Середнє Поросся ще перед XVIII ст. Так, ми можемо припускати, що прізвище Волотовських (Дулицьке, Озерна) походить від місцевої річки Волоти (в люстрації Білоцерківського староства 1622 р. згадується якесь поселення Устя Волоти). Кажановські (Кижановські?) (Озерна), можливо, були нащадками шляхтичів Кежановських, які, за свідченням люстрації Білоцерківського староства 1616 р., з 1555 р. несли ленну службу з володіння Скоруліно (Коровинці). Також можна припускати, що прізвище Соботовичів (Потіївка) походить від річки Собот (притока Кам'янки).

Крім цього треба ще зазначити, що і в часи Хмельниччини на Білоцерківщині були значні осідки шляхти. Це сто-

⁷ Архив Юго-Западной России. Ч. VII. Т. III. Акты о заселении... – С. 113.

сується, наприклад, білоцерківської шляхти, а також знаменитої настаської шляхти, з якої набиралася особиста корогва українських гетьманів. Відомо, що 1649 р. гетьман Богдан Хмельницький видав універсал, яким звільнив настаську шляхту від всіх повинностей та утисків. Це було підтверджено гетьманом Петром Дорошенком в універсалі 1676 р.

Ми можемо зробити тільки приблизний підрахунок, спираючись на статистику, яку навів у своїй праці Л. Похилевич. На жаль, ця статистика не охоплює всього шляхетського загалу, і тому окремі цифри потрібно встановлювати по аналогії.

З відомостей, що стосуються ще XVIII ст., видно значну потужність тутешньої шляхти. Так, "в 1768 году предводители гайдамацкие Швачка и Бондаренко объявили в Хвастове таксу на жидов и ляхов, назначив за голову ляха 7 злотых, а за жида 3 злота и 15 грошей. В это же время латинский Хвастовский костел ограблен, а ксендзы прогнаны и убито гайдамаками до 600 душ шляхты, погребенных в месте, где теперь находится могила близ нынешней Воскресенской церкви"⁸. Гадаємо, що йдеться переважно про шляхту з Фастівського біскупства, яка збіглася під охорону замкових укріплень. З пізніших відомостей Л. Похилевича, що відображають кількість шляхти вже в середині XIX ст., по окремих селах, "деревням" та приселках Фастівщини (Мала Снітинка, Снігурівка, Офірна Фастівська, Фастовець та білоцерківська Мар'янівка) нараховувалося близько 1500 шляхти православного та римо-католицького обрядів⁹.

В значніших південних осідках православної шляхти – сс. Потіївці, Озерному, Чупирі – Л. Похилевич нараховує до 3000 православної шляхти й до 300 римо-католицької¹⁰. Шляхта

⁸ Похилевич Л. *Сказания...* – С. 481.

⁹ Там само. – С. 483, 512.

¹⁰ Там само. – С. 516, 521.

цих трьох сіл у родовому відношенні становить приблизно половину всього шляхетського загалу Васильківського повіту. Тому ми можемо як дуже приблизну цифру назвати для середини XIX ст. 6000 осіб православної шляхти.

Висновки

1. Православні шляхетські роди жили протягом XVIII-XIX ст. в населених пунктах (містах, містечках, селах), які досить рівномірно охоплювали територію Васильківського повіту Київської губернії.

2. Найбільш концентровані шляхетські осідки знаходилися в XIX і, можливо, в XVIII ст. у південному куті повіту. Більші центри шляхетського життя – села Потіївка, Озерна, Чупира.

3. Серед повітової шляхти були місцеві та заходжі роди.

4. Можливо, що початок шляхетської колонізації окремих місцевостей Білоцерківського староства треба датувати початком XVIII ст., але існують свідчення про шляхетську колонізацію староства ще з часів перед Хмельниччиною.

5. Повітова шляхта у XIX ст. була вже майже повністю українізована; певна її частина здавна належала до українського народу та відображала український хліборобський тип (зауська шляхта).

6. Православна шляхта XIX ст., можливо, й у XVIII ст. трималася православ'я, за винятком кількох десятиліть панування на території Білоцерківського староства греко-католиків. Поряд з православною шляхтою існувала також й римо-католицька шляхта, частина якої трималася цього сповідання і протягом XIX ст.

7. В середині XIX ст. на теренах Васильківського повіту мешкало, можливо, близько 6000 тисяч православної шляхти. Ця цифра є дуже приблизною.

II. Структура стану

Список православних шляхетських родів Васильківського повіту (1812-1815 рр.)¹¹

АНДРІЄВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

АНДРОНЕКИ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

АНТОНОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

АРТИМОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м. Васильків.

БАГІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка.

БАКУНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

БАЛАШКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

БАЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

БАЛЯСНИКИ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Насташка.

БАРАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; поселяни, парафія Свято-Преображенської церкви, с. Ольшаниця; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; Свято-Різдвянської церкви, м-ко Рокитне.

БАРВІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Темберщина.

БАРДИШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

¹¹ Використані джерела: ЦДІАК України, ф. 127, оп. 1015, спр. 230, 231, 232, 233.

БАРЛИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали в самих Півнях та в слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

БАРОНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

БАРЩЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

БАЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Черкас; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Кодаци.

БЕЗКОШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

БЕЛЕКЕВИЧІ (БЕЛЬКЕВИЧІ), шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

БЕЛЬКЕВИЧІ див. БЕЛЕКЕВИЧІ

БЕРЕЖНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Красний Ліс.

БЕРЕЗЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

БЕРЕЗОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква; Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; Свято-Миколаївської церкви, с. Темберщина; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яцки; Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Снітинка; Свято-Покровської церкви, с. Макіївка; Свято-Покровської церкви, с. Ромашки; Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка; Свято-Миколаївської парафії м-ко Біла Церква; поселяни, парафія Свято-Преображенської церкви, с. Ольшаниця.

БІЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Черкас; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка, мешкали в слободі Ліщинка; Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; Свято-Покровської церкви, с. Ромашки.

II. Структура стану

БЛИНДОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

БОБРАНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка; Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі.

БОБРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка; Свято-Михайлівської церкви, с. Острів.

БОГДАШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

БОЖЧЕНКИ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

БОЛВАНОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

БОЛГАРИ, шляхта та міщани, парафія Свято-Миколаївської церкви, м. Васильків.

БОЛСУНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

БОРАЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

БОРИМСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

БОРОВЕЦЬКІ (БОРОВИЦЬКІ), шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Пруси.

БОРОВИЦЬКІ див. БОРОВЕЦЬКІ

БОРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Володимирівської церкви, с. Ковалівка.

БОХАНЕВИЧІ (БУХАНЕВИЧІ), шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Пруси; посполиті, парафія Свято-Воскресінської церкви, с. Синява. Бохановичі, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка. Бохановичі, священико-церковнослужителі, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів; посполиті, парафія Свято-Воскресінської церкви, с. Синява, мешкали в слободі Салиха.

БРЕЗЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

БРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

БРУГОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

БРУЧКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

БУДКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

ВУНЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ВУТЕЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

ВУШЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВАСЕКЕРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ВАСЬКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, м-ко Біла Церква.

ВАШКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВЕЛЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Богословської церкви, с. Шпендівка, мешкали в присілку Розаліївка (в джерелі Рузаліївка).

ВЕНЦКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВЕРТЕЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВИГОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка; Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; Свято-Димитрійівської церкви, с. Чупира; Свято-Різдвянської церкви, с. Лопатинщина.

ВИНАРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВИСОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Ромашки; Свято-Троїцької церкви, с. Королівка; Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церк-

II. Структура стану

ва; Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці, мешкали в присілку Дрозди; Свято-Миколаївської церкви, с. Бирюки.

ВИШНЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Руда.

ВОВКОВЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ВОВКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ВОЙЦЕХОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

ВОЛОСОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква.

ВОЛОТОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна, Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВОЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ВОЛЯНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГАЛАМБОВСЬКІ (ГОЛЕМБОВСЬКІ), шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ГАЛЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Королівка.

ГИЛЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Малополовецьке.

ГЛИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГЛОВАЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Лопатинщина.

ГОЛЕМБОВСЬКІ див. ГАЛАМБОВСЬКІ

ГОЛУБОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ГОЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

ГОРАЗИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГОРАЙМИ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква.

ГОРАНІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГОРНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

ГРАБОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Кожанка; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; Свято-Троїцької церкви, с. Пруси.

ГРАСКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГРИГОРЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ГРИГОРОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулищє; [священо-церковнослужителі (?)], парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча.

ГРИГУРКИ (од. ГРИГУРКА), шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ГРИНКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГРИНОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГРИНЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ГРУШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ГУЦЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, м-ко Біла Церква.

ГУТЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ДАБІЖІ (од. ДАБІЖА), шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ДАМЕЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ДАШКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні.

II. Структура стану

ДЕБРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ДЕМБРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Малополовецьке; Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

ДЕМКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

ДЕНБРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Насташка.

ДЗЯДЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ДІДКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Покровської церкви, с. Шамраївка; Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке.

ДІЛЬОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ДОБРАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ДОБРАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі.

ДОБРИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ДОБРОВОЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів; Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Рейментарщина; посполиті, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Черкас.

ДОЛИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ДОМАРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ДРОЗДОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ДРОСИ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка. ДРОСЕНКИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

ДУБЕНЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ДУЛКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

ДУМАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

ЕСМОНТИ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.

ЄРЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЖЕБРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Вознесінської церкви, с. Великополовецьке.

ЖИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.

ЖОВТИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ЖУРАВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

ЖУРАКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; Свято-Воскресінської церкви, с. Синява.

ЗАБАВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ЗАВАДСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська; Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Рейментарщина.

ЗАГОРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; Свято-Успенської та Свято-Різдвянської церков, м-ко Біла Церква; посполиті, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка.

ЗАГОРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

II. Структура стану

ЗАДЗГУСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ЗАКАБЛУКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква; Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; посполиті, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка.

ЗАКРЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Богословської церкви, с. Яхни; посполиті, парафія Свято-Вознесінської церкви, с. Великополовецьке; Свято-Михайлівської церкви, с. Черкас.

ЗАКУСИЛИ (од. ЗАКУСИЮ), шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ЗАЛЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська.

ЗАЛУЗЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЗАМЛАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

ЗАРЕМБИ, шляхта, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Красний Ліс.

ЗАХАРЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська.

ЗБІГСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЗДЕБСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ЗЕКОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЗЕМБОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

ЗІНЬКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ЗЬОТОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

ІВАНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; посполиті, парафія Свято-Різдвянської церкви, м-ко Біла Церква.

ІВАШКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів; Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ІЛВОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ІЛЕНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ІЛЬНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Острійки; Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка; Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка, мешкали в присілку Сорокотяги.

КАЖАНОВСЬКІ (КИЖАНОВСЬКІ?), шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КАЛЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Снітинка, мешкали в с. Хвастовець.

КАЛНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

КАМІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

КАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КАПЛЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

КАПУСТИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КАРПІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Лопатинщина.

КВЯТКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Бакалах; посполиті, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка.

КЕВЛИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Паляничинці.

КИСЕЛЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

II. Структура стану

КЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КЛОКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

КЛЬОЦІ [в джерелі: КЛЮЦЬ] (од. КЛЬОЦЬ), шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

КОБИЛИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа; Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі; Свято-Михайлівської церкви, с. Паляничинці.

КОВАЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці; Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; священно-церковнослужителі, парафія Свято-Катерининської церкви, с. Ксаверівка; Свято-Володимирівської церкви, с. Ковалівка; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Коженики; Свято-Василівської церкви, с. Трушки.

КОЗАКОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

КОЗЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Малополовецьке.

КОЗЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Володимирівської церкви, с. Ковалівка; Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа; посполиті, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка; Свято-Покровської церкви, с. Казенна Мотовилівка, мешкали в с. Офірна; Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка.

КОЗЛІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Шамраївка; священно-церковнослужителі, парафія Свято-Катерининської церкви, с. Ксаверівка.

КОНДРАТЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

КОННАНИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

- КОНОФЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.
- КОРБУТИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.
- КОРДУНИ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.
- КОРЕНЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.
- КОРЖЕЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.
- КОРЗУНИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.
- КОСИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Вознесінської церкви, с. Великополовецьке.
- КОСМАЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква.
- КОСМЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.
- КОСТРИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Велика Солтанівка.
- КОХАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Димитрійської церкви, с. Пилипча.
- КОЩЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.
- КРАСЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.
- КРАСУЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці; Свято-Успенської церкви, с. Триліси.
- КРАШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.
- КРИЖАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Темберщина; Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; посполиті, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

II. Структура стану

КРИОЦІ (?), шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

КРИХОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КРОПИВНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

КРУЛЕКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

КУЛАКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; посполиті, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

КУЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КУЛИКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КУЛЬКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

КУЛЬЧИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; Свято-Михайлівської церкви, с. Паляничинці; посполиті, парафія Свято-Різдвянської церкви, м-ко Рокитне. Кульчицькі-Кульчиченки, посполиті, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

КУСЬКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

КУЩЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі.

ЛАГАДОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Королівка.

ЛАЗАРЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Богословської церкви, с. Шпендівка, мешкали в присілку Розаліївка (в джерелі Рузаліївка).

ЛАЗОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Богословської церкви, с. Шпендівка, мешкали в присілку Розаліївка (в джерелі Рузаліївка).

ЛАСТОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЛЕМЕШЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЛПЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЛОДЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів.

ЛОЗЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Коженики; Свято-Воскресінської церкви, с. Синява, мешкали в слободі Салиха; посполиті, парафія Свято-Воскресінської церкви, с. Синява.

ЛОМАЧАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЛОМЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Преображенської церкви, с. Сухоліси; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЛУБКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Біла Церква; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЛУЖЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЛУЗАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Рейментарщина.

ЛУКАШЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів; "жидовские работники", парафія Свято-Воскресінської церкви, м-ко Фастів.

ЛУКОМСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЛЯЛОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

МАКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

МАЛИНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Красний Ліс; Свято-Вознесінської

II. Структура стану

церкви, с. Великополовецьке; Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

МАРВІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

МАРИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

МАРТУШЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.

МАРЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква; посполиті, парафія Свято-Миколаївської та Свято-Троїцької церков м-ко Біла Церква.

МАСЛИ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

МАТУШЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Покровської церкви, с. Шамраївка; Свято-Покровської церкви, м-ко Біла Церква; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Шамраївка.

МАШЛЯКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Володимирівської церкви, с. Ковалівка; Свято-Михайлівської церкви, с. Паляничинці.

МЕЛАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

МЕЛЯНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

МЕНЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Преображенської церкви, с. Сухоліси.

МЕТЕЛЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

МИНОРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

МИХАЛЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Деремезна.

МИХАЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Синява.

МОГИЛКИ (од. МОГИЛКА), шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

МОГОРИТИ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

МОКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

МОКРИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Саварка.

МОНАСТИРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Володимирівської церкви, с. Ковалівка.

МОШКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

МІЛЬКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

НАГУЄВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

НАЩЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква.

НЕДАШКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупa.

НЕКРАШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

НЕЗАБИТОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

НИКОЛАЄВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

НОВАЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Шамраївка.

НОВІЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Красний Ліс; посполиті, парафія Свято-Воскресінської церкви, м-ко Фастів.

НОЖЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

НІКІТНИ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

II. Структура стану

ОВОДЗИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ОВРЕМСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

ОВСЯНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ОКРИПКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ОЛЕЯРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ОЛЬШЕВСЬКІ (ОЛИШЕВСЬКІ?), шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ОРЕЄВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ОРЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Вогородичної церкви, с. Озерна.

ОСМОЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.

ПАВЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пиlitпча, мешкали в присілку Городищі; священико-церковнослужителі, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Пологи.

ПАПРОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького єпископа.

ПАРЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Королівка.

ПАШЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ПАШКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Вогородичної церкви, с. Малополовецьке; Свято-Вознесінської церкви, с. Великополовецьке; Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

ПЕЛЬКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ПЕРЕКУРДИ (од. ПЕРЕКУРДА), шляхта, парафія Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори.

ПЕРЛОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ПЕСЛЯЧКИ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Забара (?) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ПЕТРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Антоно-Феодосіївської церкви, м. Васильків; Свято-Трьохсвятительської церкви, с. Пищики; Свято-Введенської церкви, с. Погріби.

ПИШКАНІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ПЛИСОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Лопатинщина.

ПЛОНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

ПОДГУРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси; різночинці, парафія Свято-Миколаївської церкви, м. Васильків.

ПОДОЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ПОКОРНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

ПОРОХНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ПОЦЕЛЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

ПОШКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ПУГАРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ПШКУЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

РАДКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

РАДОМСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська.

II. Структура стану

РАСТОВЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Богословської церкви, с. Лосятин.

РАТОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

РАЧЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

РАЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка; посполиті, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка.

РАЧКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква.

РЕПЕЛЬОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

РИБЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Королівка.

РИПЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

РОБАКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

РОГОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

РОЗГНЯТОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Кожанка.

РУБЛЬОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні.

РУДАВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква.

РУДКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

РУДНИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; посполиті, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні; Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча; Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська.

САВИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Біла Церква; міщани, парафія Свято-Покровської церкви, м. Ва-

сильків; казенні селяни, парафія Свято-Покровської церкви, м. Васильків; посполиті, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці, мешкали в присілку Томилівці.

САДОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира; Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Рейментарщина; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Бирюки; Свято-Миколаївської церкви, с. Синява; Свято-Богословської церкви, с. Фурси; Свято-Михайлівської церкви, с. Матюші; посполиті, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Глибочці.

САМБОРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; Свято-Троїцької церкви, с. Королівка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Воскресінської церкви, м-ко Фастів.

САТІНСЬКІ (?), шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

САХНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

СВЕГОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів.

СЕЛЕЦЬКІ (СИЛЕЦЬКІ?), шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СИНГАЄВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Городищі.

СИЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

СІЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке.

СКВИРЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупa.

СКОПЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СКУРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів; міщани, парафія Свято-Покровської церкви, м. Васильків.

II. Структура стану

СЛЕДКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, м-ко Фастів.

СЛИВІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; посполиті, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Красний Ліс.

СЛОДКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Трьохсвятительської церкви, с. Пищики; Свято-Троїцької церкви, с. Мала Вільшанка; Свято-Василівської церкви, с. Трушки.

СЛОДКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Пруси.

СОБОЛЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів.

СОБОТОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СОВЛОВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СОНКЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СОСНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Хрестовоздвиженської церкви, с. Рейментарщина.

СПЛАВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

СТАРВІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

СТАХОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

СТЕБЕЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Мазепинці.

СТЕНЖЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СТРОНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Триліси.

СТУДЗІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

СТУЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

СТІХОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

СУСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Покровської церкви, с. Макіївка.

ТАРНАВСЬКІ (ТЕРНАВСЬКІ), шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська; казенні селяни, парафія Свято-Миколаївської церкви, м. Васильків.

ТИЧІНИ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ТОКАРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ТОПАЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Богословської церкви, с. Шпендівка, мешкали в присілку Розаліївка (в джерелі Рузаліївка).

ТОПОРОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ТОЧИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні.

ТРЕМБИЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа.

ТРИГОДИ, шляхта, парафія Свято-Троїцької церкви, с. Королівка.

ТРОЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Насташка; священо-церковнослужителі, парафія Свято-Успенської церкви, с. Насташка; Свято-Покровської церкви, с. Острійки.

ТРОЩИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ТУЛЬВЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

II. Структура стану

ФІГОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ФІЛЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ХОДАКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ХОДКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Златоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупa.

ХОЛОДОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

ХОЦЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ХУДИКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Темберщина.

ЦЕЛЕЦЬКІ (ЦЕЛІЦЬКІ?), шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке.

ЧАЙКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка; посполиті, парафія Свято-Воскресінської церкви, с. Синява, мешкали в самій Синяві та в слободі Салиха.

ЧАРСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЧЕРВЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Успенської церкви, с. Насташка.

ЧЕРЕНАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЧЕРНЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

ЧИЖЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЧОПОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира. Чоповщеники-Чоповські, посполиті, парафія Свято-Покровської церкви, с. Ромашки.

ШАЛКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ШАЛУХИ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

Шляхта Васильківського повіту...

ШАРАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Яблунівка.

ШИМАНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Дмитрівці фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Злотоустівської церкви, с. Півні, мешкали у слободі Волиці (у джерелах: Волщі) фастівського володіння київського римо-католицького біскупа; Свято-Йосипівської церкви, с. Житні Гори; посполиті, парафія Свято-Успенської церкви, м-ко Біла Церква.

ШИШКОВСЬКІ (ШЕШКОВСЬКІ), шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ШМІГЕЛЬСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Деремезна.

ШОВКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ШУШКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна.

ЩЕПАНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Острів.

ЩИРЕЦЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Вільшанка Барахтянська.

ЮРЕВИЧІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЮРКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Дулицьке; Свято-Миколаївської церкви, с. Темберщина.

ЯГОДЕНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЯКУВОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Покровської церкви, с. Потіївка.

ЯНКОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Різдво-Богородичної церкви, с. Озерна; посполиті, парафія Свято-Різдвянської церкви, с. Велика Мотовилівка.

ЯНОВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Пилипча, мешкали в присілку Бакали; священико-церковнослужителі, парафія Свято-Богословської церкви, с. Лосятин.

II. Структура стану

ЯНЧЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, м-ко Біла Церква.

ЯНІШЕВСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Димитріївської церкви, с. Чупира.

ЯСИНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Михайлівської церкви, с. Блощинці.

ЯСІНСЬКІ, шляхта, парафія Свято-Миколаївської церкви, с. Вінцентівка.

Походження неосілої шляхти Махнівського повіту*

Неосіла шляхта на теренах Київської губернії кінця XVIII – початку XIX ст. складалася з двох груп. До першої відносилися чиншовики, які наймалися на двірську та економічну служби по різних маєтках. Такі шляхтичі досить часто змінювали місце свого мешкання і тому підпадали під російське визначення “неоседлой” шляхти. Друга група становила найбільшій прошарок шляхти. Ця зубожіла шляхта прийшла до Київської губернії у пошуках кращого життя. Шляхта другої групи переважно не мала навіть чиншових садиб, а мешкала по чужих дворах на правах сусідів. Тільки родинні пов’язання з чиншовиками дозволяли таким шляхтичам перервати свої нескінченні мандри. Джерела дозволяють з’ясувати, на яких підставах зубожіла шляхта мешкала по шляхетським, міщанським, селянським садибам. Цікавими є кілька сюжетів з 1795 р. по Таращанському повіту (білоцерківське село Тетерівка)¹. Серед “неоседлых” поспо-

* Перша публікація тексту: Чернецький Є. *Походження неосілої шляхти Махнівського повіту* // Правобережний щорічник. – Біла Церква, 2002. – Випуск I. – С. 13-24.

¹ Чернецький Є. *Інкорпорація шляхти Правобережної України до російського дворянства поч. XIX ст.: типологія доказів (на прикладі документів Сумовських (Шумовських) герба*

литих зустрічаємо Герасима Михайлового Дабіжу² (60 р.) з дружиною Федорою Іванівною (40 р.) і дочкою Катериною (13 р.). Вони мешкали як «суседи» у дворі Григорія Кравця й займалися роботою³. Серед нечисленної групи «вольных людей из черного народа» (!) у тому ж селі бачимо Федора Лук'янового Ястремського (Jastremski) (25 р.), який з дружиною мешкав у панському домі та займався «сапожническим ремеслом»⁴.

Неосіла шляхта першої групи, як ми припускаємо, належала до чиншових родин і була визнана у правах російського дворянства, або, принаймні, подавала відповідні документи до Київського дворянського депутатського зібрання. Тому походження та генезу цієї групи можна дослідити по збереженому архіву цієї установи.

З цілком протилежною ситуацією ми зустрічаємося при з'ясуванні походження та аналізі генези неосілої шляхти другої групи. В переважній більшості така шляхта або взагалі не подавала доказів свого дворянського походження, або ці докази були настільки скромними, що не дозволяють розв'язувати такі питання. Врахуймо і те, що значна частина неосілої шляхти другої групи взагалі не потрапила під час ревізій 1795, 1811 та 1816 років до шляхетських відомостей, а була вписана до селянства і часто під щойно прибраними у новому соціальному середовищі прізвищами. Остання обставина значно ускладнює дослідження процесів декласації у середовищі неосілої шляхти.

Чи не єдиним масовим джерелом, яке зафіксувало походження та, іноді і генезу неосілої шляхти другої групи, є ревізькі сказки та шляхетські відомості кінця XVIII – початку XIX ст. Особливо цінними є так звані «дополнительные»

Ястшембець) // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Біла Церква: Видавництво ТОСК, 2001. – С. 261-262.

² Дабіжі – шляхетський рід герба Ястшембец.

³ ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 3, арк. 974 зв.

⁴ Там само, арк. 975 зв.

ревізські сказки, які зафіксували саме таку шляхту, що на момент проведення ревізії за різними обставинами перебувала «в неізвестной отлучке». У додаткові сказки потрапили також прибульці, які недовго мешкали в певній місцевості й з тих чи інших міркувань не були вписані до ревізських списків. Дуже цінними у цьому відношенні є додаткові сказки 1800 року, які були складені по всім повітам Київської губернії. Пізнавальний потенціал сказок 1800 р. ми й продемонструємо на прикладі такого документу, що стосується Махнівського повіту⁵. Саме цей повіт, що розташовувався на межі Київщини, Волині і Поділля, вочевидь, був одною з найбільш контактних зон у правобережному регіоні.

Під час укладання додаткових ревізських сказок у 1800 році по Махнівському повіту було зафіксовано 571 особа, яких віднесли до неосілої шляхти. Переважно це були неодружені чоловіки (всього 374 чоловіка та 197 жінок). Найбільше неосілої шляхти (дещо менше половини від загалу) було зафіксовано в м. Махнівка та м-ку Самгородок (відповідно 128 і 81 особа)⁶.

У більшості випадків сказка 1800 р. про неосілу шляхту Махнівського повіту зафіксувала походження родин та осіб. Всього було зафіксовано 249 осіб/родин⁷. З них 132 особи/родини описані як місцеві уродженці, старовинні меш-

⁵ Махнівський повіт Київської губернії (Махнівка – суч. Комсомольське Козятинського району Вінницької області).

⁶ Підрахунки по окремим населеним пунктам виглядають наступним чином. Бродецьке ч. 6 ж. 3, Вахнівка ч. 8 ж. 3, Войтовці ч. 4 ж. 4, Волчинці ч. 12 ж. 8, Воскодавинці ч. 7 ж. 2, Глуховці ч. 9 ж. 1, Губин ч. 6 ж. 1, Жидовці ч. 6 ж. 4, Кашперівка ч. 3 ж. 2, Кікошівка ч. 2 ж. 0, Королівка ч. 2 ж. 0, Куманівка ч. 15 ж. 13, Марковці ч. 6 ж. 4, Махнівка ч. 86 ж. 42, Мшанець ч. 3 ж. 0, Непедівка ч. 1 ж. 0, Обухівка ч. 3 ж. 3, Ординці ч. 6 ж. 2, Павлівка ч. 2 ж. 0, Панасівка ч. 1 ж. 0, Пляхова ч. 14 ж. 8, Прилука і Турбів (разом) ч. 7 ж. 0, Рубанка ч. 6 ж. 3, Рубанка ч. 2 ж. 1, Самгородок ч. 44 ж. 37, Сошенськ ч. 1 ж. 0, Спичинці ч. 2 ж. 2, Спичинці, Васильківці, Жидовці, Булаї, Малинка, Педоси, Кулишів, Черемошне, Степанки (разом) ч. 55 ж. 31, Хажин ч. 1 ж. 0, Черемошне ч. 16 ж. 9, Чернорудка ч. 2 ж. 1, Юзефівка ч. 1 ж. 0, Юрівка ч. 29 ж. 11, Невідоме село ч. 6 ж. 2.

⁷ Під особою/родинною масою на увазі окремі родини та окремих осіб, які мешкали самотійно, не були одружені і не мали дітей.

канці, або відомостей про їх походження не вказано⁸. Переїзди 117 осіб/родин, зафіксовані додатковою сказкою 1800 року, відбулися протягом 1770-1780 років. З них лише 18 родин переїхали протягом 1770-1789 років. Решта випадків припадає на 1790-ті роки.

Роки	Переїзди	Роки	Переїзди
1790	7	1796	16
1791	2	1797	7
1792	5	1798	4
1793	11	1799	2
1794	19	1800	1
1795	19		

Як видно з наведеної вище таблиці⁹, пік переїздів припадає на період між другим та третім розподілом Речі Посполитої.

Відомості додаткової сказки 1800 р. дозволяють з'ясувати основні міграційні шляхи неосілої шляхти Махнівського повіту:

- 1) з "цесарського кордону" – 28 о/р;
- 2) з Подільської губернії – 19 о/р;
- 3) з Волинської губернії – 18 о/р;
- 4) з "прусського кордону" – 14 о/р;
- 5) з Великого князівства Литовського – 10 о/р;

Як бачимо, найбільш інтенсивним був шлях з Люблінщини та Галичини через Поділля на Київщину. З 89 випадків далеких та відносно далеких переїздів 47 випадків (52%) стосується саме цього напрямку міграційного руху. 28 випадків (31%) стосується руху з Литви, Білорусі та Волині. Певно, до цього ж напрямку міграційного руху, до певної

⁸ Ще 28 родин/осіб переїжджало або всередині Махнівського повіту (21 випадок), або із сусідніх повітів Київської губернії (з П'ятигорського – 4 випадки, зі Сквирського – 3).

⁹ У таблиці не враховано шість випадків, коли рік переїзду не було вказано.

міри, слід віднести і переселенців з “прусського кордону” (припускаємо, що переважно йдеться про вихідців з Мазовії та Підлясся), які складають 15%.

На підставі наведених вище відомостей доходимо наступних висновків:

1) неосіла шляхта Махнівського повіту наприкінці XVIII – на початку XIX ст. (571 особа) розподілялася на дві групи: службовців панських маєтків (близько 64%) та зубожілу шляхту (близько 35%);

2) у середовищі неосілої шляхти переважали неодружені чоловіки, тому ця група мала бути досить мобільною;

3) майже половина всієї неосілої шляхти Махнівського повіту мешкала в 1800 році у повітовому місті та великому містечку Самгородок (обидва населених пункти розташовувалися безпосереднього на межі Київської губернії);

4) переважна більшість неосілої шляхти переїхала до Махнівського повіту в 1790-х роках, причому пік переїздів припадає на роки другого та третього розподілів Речі Посполитої (1793-1796);

5) найбільш інтенсивними були міграції з Люблінщини, Галичини та Поділля (52%), менш інтенсивними – з Литви, Білорусі та Волині (31%); помітну частину складали переселенці з Мазовії та Підлясся (15%).

II. Структура стану

Додаток. Список неосілої шляхти Махнівського повіту (1800 р.)

АЛЕКСАНДРОВИЧ Михайло, син Григорія, 26 р., 1800 Войтовці, прийшов з "цесарського кордону в часи польського замішання", був на російській військовій службі, 1795 пішов у відставку прапорщиком Київського гренадерського полку й оселився у Войтовцях [1, арк. 59].

АНДРІЄВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1793 прийшли з м. Гусятин Подільської губ. [1, арк. 50 зв.].

АНДРУШЕВИЧІ, 1800 Юрівка, 1788 прийшов з с. Кущинці Подільської губ. [1, арк. 35].

БАРАНОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4].

БАЧИНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

БЕРЕЗОВСЬКІ, 1800 Жидовці, були в російській службі [1, арк. 41].

БЕРЕЗОВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1793 прийшли з с. Великий Чернятин Махнівського пов. [1, арк. 50 зв.].

БЕРЕЗОВСЬКІ, 1800 Черемошне, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з с. Малахове Літинського пов. [1, арк. 51 зв.].

БІЛЕЦЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

БОБРОВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4].

БОНЧКОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

БОРУЦЬКІ, 1800 Обухівка, прийшли 1794 з м-ка Жванець Подільської губ. [1, арк. 12].

БРАНЕЦЬКИЙ, 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1783 перейшов з м. Кракова у Пруссії [1, арк. 38 зв.].

БРЖЕЗОВСЬКІ, 1800 Юзефівка, 1794 прийшли з "прусського кордону" з с. Домброва [1, арк. 57].

БУГУСЛАВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького, прибули до Махнівки 1798 з Прусії [1, арк. 5].

БУРЖЕМОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ВУРМАНИ, 1800 Махнівка [1, арк. 7].

БЯЛОВРЖИСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1798 прийшов з м. Луцька Волинської губ. [1, арк. 28 зв.].

ВАКУЄНОВСЬКІ (?), 1800 Кашперівка, мешкали на землі поміщика Дьюковського (?), прийшли бл. 1780 з "цесарського кордону" [1, арк. 14].

ВАСАЛОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ВЕНЦЕРИНСЬКІ, 1800 Обухівка, прийшли 1795 з с. Мала Клітинка [1, арк. 12].

ВЕРПАХОВСЬКІ (?), 1800 Юрівка, мешкали на землі "старости Раковського", 1785 прийшов з м. Бердичів Житомирського пов. Волинської губ. [1, арк. 36].

ВЕСЕЛОВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1793 прийшли з с. Губин Махнівського пов. [1, арк. 50 зв.].

ВИЗБОВСЬКІ, 1800 Черемошне, мешкали на землі пом. Собанського, 1796 прийшли з с. Овсяники Махнівського пов. [1, арк. 51 зв.].

ВІГОСЛАВСЬКІ, 1800 Павлівка, мешкали на землі гр. Жевуського, 1797 прийшов з "прусського кордону" з м. Рава [1, арк. 31].

ВІХОЦЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

ВОЙЦЕХОВСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

ВОЛЬСЬКІ, 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1794 перейшов з с. Рогізна Сквирського пов. [1, арк. 38 зв.].

II. Структура стану

ВОНЯТИЦЬКІ (?), 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1,17].

ВРУВЛЕВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5 зв.].

ГАЄВСЬКІ, 1800 Губин, мешкали на землі гр. Внінського, місцеві уроженці [1, арк. 52].

ГАЛИНСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1793 прийшли з с. Дзвина (?) Вінницького пов. [1, арк. 51].

ГЕМВІЦЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1794 прийшли з с. Івличі Литовської губ. [1, арк. 46 зв.].

ГИЖІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 17 зв.].

ГОРЕЦЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

ГОШОВСЬКИЙ, товариш коронного війська, 1800 Воскодавці, прийшов з с. ... Махнівського пов. [1, арк. 49 зв.].

ГРАВОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ГРАБОВСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1791 прийшли з с. Лозна Літинського пов. [1, арк. 51].

ГРАВОВСЬКІ, 1800 хутір Королівка при с. Пиковець, уроженці Королівки [1, арк. 56].

ГРИНЕВИЧІ, 1800 Юрівка, старовинний мешканець Юрівки [1, арк. 35].

ГРОНДОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1,17].

ГРОХОЛЬСЬКІ, 1800 Пустоха, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор шамбелян Прши...), 1795 прийшли з Білоруської губ. [1, арк. 42].

ГРОШЕЦЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27 зв.].

ГУНДЕРСТУП Дітріх, вчений механік і "гидроикус", 1800 Махнівка [1, арк. 6].

ГУРСЬКІ (?), 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1793 прийшли з с. Пляхова Махнівського пов. [1, арк. 54].

ГУРСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

ДАБІЖА Шимон, син Анджея, 25 р., 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, старовинний мешканець Пляхової [1, арк. 28].

ДАЛЕЦЬКІ, 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Собанського, 1797 прийшли з с. Бугаївка П'ятигорського пов. [1, арк. 50].

ДАРМАНСЬКІ, 1800 Чернорудка, мешкали на землі пом. Говаковської (?), 1794 прийшли з с. Дриглів (?) Житомирського пов. [1, арк. 43].

ДЕЩИНСЬКІ (?), 1800 Прилука, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" м. Тарнополь [1, арк. 15].

ДЗЕВАЛТОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ДИКНЕРОВИЧ, 50 р., 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1780 перейшов "в малолетстве" з Мінського воєв. [1, арк. 38].

ДОБЛЕЦЬКІ, 1800 Непедівка, мешкали на землі гр. Віцентія Типшкевича, 1796 прийшов з "цесарського кордону" [1, арк. 21].

ДОБРОВОЛЬСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

ДОМАНСЬКІ, 1800 Турбів, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" м-ка Христинопіль [1, арк. 15 зв.].

ДОМБРОВСЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1797 прийшли з с. Терешпіль Волинської губернії [1, арк. 54].

ДОМБРОВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1794 прийшли з м. Вінниці [1, арк. 50 зв.].

ДОМБРОВСЬКІ, 1800 Ординці, мешкали на землі поміщ. Томаша Абрамовича, 1793 прийшов з "цесарського кордону" з с. Яники [1, арк. 30].

II. Структура стану

ДРЕМІНСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

ДРОЗДОВСЬКІ, 1800 Юрівка, 1793 прийшов з с. Чечелівка Подільської губ. [1, арк. 35].

ЕЗДЕБСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

ЖИВАГО (?), 1800 Махнівка, шляхта на землі Міхала Білинського [1, арк. 8].

ЖОЛТКОВСЬКИЙ, 40 р., 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1775 перейшов "в малолетстве" з Мазовецького воєв. [1, арк. 38 зв.].

ЗАДЗИКИ (?), 1800 Черемошне, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з м. Львова [1, арк. 51 зв.].

ЗАЛЕВСЬКІ, 1800 Бродецьке, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор староста Чацький), старовинні мешканці Бродецького [1, арк. 58].

ЗАРИЦЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1795 прийшли з с. Погоріла Вінницького пов. Подільської губ. [1, арк. 23].

ЗВЕРКОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Карвіцький), старовинні мешканці Самгородка [1, 16].

ЗВОЛИНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

ЗЕЛІНСЬКІ, 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з с. Кашперівка П'ятигорського пов. [1, арк. 50].

ЗЛОЦЬКІ, 1800 Бродецьке, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор староста Чацький), старовинні мешканці Бродецького [1, арк. 58].

ЗУВОВСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1789 прийшли з Кривошинських хуторів Літинського пов. [1, арк. 51].

ІЗДЕБСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ІЛЬЇНСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

КАЛИНОВСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27].

КАМІНСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Хаїма Хмельницького [1, арк. 9].

КАРАСЕВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі гр. Крашицького (?) [1, арк. 2].

КАРЖЕВСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

КАРПИНСЬКІ, 1800 Павлівка, мешкали на землі гр. Жевуського, 1797 прийшов з "цесарського кордону" з м. Леніна [1, арк. 31].

КАЧАНОВСЬКИЙ, фурман генерала Нумсена (?), 1800 ..., походив з м. Махнівка [1, арк. 40].

КАЧИНСЬКІ, 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Собанського, 1794 прийшли з с. Немичинці Подільської губ. [1, арк. 50].

КАЧУРОВСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, "кумановецькі уроженці і мешканці" [1, арк. 22].

КАШТЕЛЯНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

КВЯТКОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1,17].

КЕРНІЦЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5 зв.].

КОБЕРНИЦЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1796 прийшли з с. Радзівилівка [1, арк. 19].

КОВАЛЬСЬКІ, 1800 Кашперівка, мешкали на землі майорші Здеховської, старовинні мешканці Кашперівки [1, арк. 13].

КОЗЛОВСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1793 прийшов з Мінської губернії [1, арк. 28 зв.].

КОМАРНИЦЬКІ, 1800 Марковці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1795 прийшли з "цесарського кордону" м-ка Бака (?) [1, арк. 24].

II. Структура стану

КОНТСЬКІ, 1800 Мшанець, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор шамбелян Прпи...), старовинні мешканці Мшанця [1, арк. 42].

КОПРОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького, прибули до Махнівки 1798 з Прусії [1, арк. 5].

КОПЧИНСЬКІ, 1800 Рубанка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Ян Тишкевич), 1799 перейшли з с. Сніжна Сквирського пов., одр. 3 Шингелевською [1, арк. 37].

КОРЧЕВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4 зв.].

КОРЧИНСЬКІ, 1800 Васильківці, мешкали на землі пом. Собанського, 1794 прийшли з с. Городок Махнівського пов., згад. його швагр Терпиловський [1, арк. 50].

КОРЧИНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

КОСИНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4].

КОЦЮБИНСЬКІ, 1800 Бродецьке, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор староста Чацький), старовинні мешканці Бродецького [1, арк. 58].

КРАСКОВСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27].

КРАУЦЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1770 прийшли з с. Лабунь Волинської губ. [1, арк. 46 зв.].

КРЖЧКОВСЬКИЙ, товариш коронного війська, 1800 Воскодавці, 1794 прийшов з с. Гритине Підляської землі [1, арк. 49].

КРИЖАНОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4 зв.].

КРИЖАНОВСЬКИЙ, лакей генерала Нумсена (?), 1800 ..., походив з м. Варшави [1, арк. 40].

КРИЖЕВСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1770 прийшли з с. Левківка Махнівського пов., згад. швагер Герасимович [1, арк. 51].

КРОТОВИЧІ, 1800 Куманівка, чиншовики на землі посесора звенигородського судді Марціна Куманієвського [1, арк. 19].

КРОТОФІНСЬКІ (?), 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5 зв.].

КРУКАШЕВИЧ, колишній жовнір, 1800 Войтовці, мешкав на землі пом. Малиновської, 1794 прийшов з "цесарського кордону" з с. Берестечко [1, арк. 48].

КРУКОВСЬКІ, 1800 Рубанка, мешкали на землі посесора Філіціяна Моргульця (заставний посесор Давид Абрамович), 1794 прийшли з "прусського кордону" з м-ка Біскупець [1, арк. 53].

КУЛИКОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4 зв.].

ЛАВРОВСЬКИЙ, колишній жовнір, 1800 Хажин, мешкав на землі пом. Людвіка Мазаракі, 1790 прийшли з с. Михайлівка Волинської губ. [1, арк. 47].

ЛАСТОВЕЦЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4 зв.].

ЛАСТОВСЬКИЙ, колишній жовнір, 1800 Войтовці, мешкав на землі пом. Малиновської, 1794 прийшов з "прусського кордону" з с. Липки [1, арк. 48].

ЛЕАЛЬСЬКІ (?), 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1796 прийшли з м. Вінниці [1, арк. 50 зв.].

ЛЕВАНДОВСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1798 прийшов з м. Житомира, одруж. З Голевучівною [1, арк. 28].

ЛЕВИЦЬКІ, 1800 Мшанець, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор шамбелян Прпи...), старовинні мешканці Мшанця [1, арк. 42].

ЛЕЩИНСЬКІ, 1800 Губин, мешкали на землі гр. Бнінського, 1796 прийшли з м-ка Новохвастів [1, арк. 52 зв.].

ЛІПСЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, уроженці Глуховця [1, арк. 54].

ЛІТИНСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького [1, арк. 19].

ЛИХНЕВИЧІ, 1800 Малинки, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з м-ка Погребище Махнівського пов. [1, арк. 50 зв.].

II. Структура стану

ЛЯВДАНСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1797 прийшов з м-ка Острополя Волинської губ., одруж. З Адамською [1, арк. 28].

ЛЯВДОНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5].

ЛЯСКОВСЬКІ, 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1785 перейшли з "цесарського кордону" з с. Доброволя [1, арк. 38].

МАГНУШЕВСЬКІ (?), 1800 Марковці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1785 прийшли з с. Ровка (?) Махнівського пов. [1, арк. 24].

МАЛЕЦЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

МАЛИШЕВСЬКІ, 1800 Прилука, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" с. Заремби [1, арк. 15].

МАНАСТИРСЬКІ, 1800 Турбів, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" м-ка Ожоговці [1, арк. 15 зв.].

МАРІНСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости рановського" (посесор ксьондз Нестерський, базилянський експровінціал), 1790 прийшли з с. Лимешівка Подільської губ. [1, арк. 26].

МАРКЕВИЧІ, 1800 Волчинці, мешкали на землі пом. Загребської, 1794 перейшли з с. Лесовицзна Волинської губ. [1, арк. 38].

МАТКОВСЬКІ, 1800 Булаї, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з с. Ружична (?) Вінницького пов. [1, арк. 50 зв.].

МАТУСЕВИЧІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, 17 зв.].

МАЦІЄВИЧ Яків, син Яна, 36 р., одр. З Марціяною, дочкою Вавжинця, 30 р., 1800 Губин, мешкали на землі гр. Бнінського, 1794 прийшли з с. Іршель Волинської губ. [1, арк. 52].

МЕДИНСЬКІ, 1800 Губин, мешкали на землі гр. Бнінського, 1794 прийшли з с. ...хої Волинської губ. [1, арк. 52].

МЕРЖИНСЬКИЙ Антоні, 1800 Кікошівка, мешкав на землі пом. Бачинського, 1790 прийшов з с. Залізниця Литовської губ. [1, арк. 32].

МИСЮРЕВИЧІ (?), 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Собанського, 1796 прийшли з с. Бугаївка П'ятигорського пов. [1, арк. 50].

МИТЛОВСЬКІ, 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з с. Васильківці Махнівського пов. [1, арк. 50].

МИХАЛЬСЬКІ, 1800 Ординці, мешкали на землі поміщ. Томаша Абрамовича, 1794 прийшов з "прусського кордону" з м. Раків [1, арк. 30].

МЛОХОВСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1796 прийшли з м. Кам'янця-Подільського [1, арк. 51].

МОРОВСЬКІ, 1800 Юрівка, 1796 прийшов з с. Вишнополе Волинської губ. [1, арк. 35].

МРОЗИНСЬКІ, 1800 Кікошівка, мешкав на землі пом. Бачинського, 1795 прийшов з "цесарського кордону" з с. Дуки [1, арк. 33].

МЯЛКОВСЬКІ, 1800 Губин, мешкали на землі гр. Бнінського, місцеві уроженці [1, арк. 52].

НЕВОРЖЕВСЬКІ, 1800 Кулишове, мешкали на землі пом. Собанського, 1796 прийшли з с. Великі Гадомці Махнівського пов. [1, арк. 51].

НЕЛИПОВИЧ, посесор, 1800 Юрівка, 1795 прийшов з м-ка Ямпіль Волинської губ. [1, арк. 34].

НЕСТЕРОВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4].

НОВИЦЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5].

НОВИЦЬКІ, 1800 Рубанка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Ян Тишкевич), 1784 перейшли з Литви [1, арк. 37 зв.].

ОЛІЕР Генріх, 1795 Санкт-Петербург ("був по справах"), 1800 Махнівка [1, арк. 10].

ОРЕХОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5 зв.].

ОРЕХОВСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при ко-
стьолі [1, арк. 11].

II. Структура стану

ОРЛОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ОРХОВСЬКИЙ, підпоручик у відставці, 1800 Махнівка [1, арк. 7].

ОСТРОВСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

ПАВЛОВСЬКІ, 1800 Куманівка, чиншовики на землі посесора звенигородського судді Марціна Куманієвського [1, арк. 19].

ПАВЛОВСЬКІ, 1800 Рубанка, мешкали на землі посесора Філіціяна Моргульця (заставний посесор Давид Абрамович), 1794 прийшли з "цесарського кордону" з м. Любліна [1, арк. 53].

ПАНОВСЬКИЙ, лакей генерала Нумсена (?), 1800 ..., походив "Римської імперії з венгрів" [1, арк. 40].

ПАРТИНСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1,17].

ПАЧУЄСЬКІ (?), 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 17 зв.].

ПЕТРИКОВСЬКІ (?), 1800 Махнівка, шляхта на землі Міхаїла Білинського [1, арк. 8].

ПЕТРОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ПЕТРОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

ПЕТРОВСЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1792 прийшли з с. Могилянка Литовської губ. [1, арк. 46].

ПІНЕВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі коронного підкоморія гр. Вінцентія Потоцького [1, арк. 5].

ПОГОРЕЛЬСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

ПОЛЯНСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

РАДЗІНСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1797 прийшов з м. Варшави, одруж. з Острожською [1, арк. 28].

РЕПЕЛЛОВСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

РИПЧИНСЬКІ, 1800 Степанки, мешкали на землі пом. Собанського, 1794 прийшли з с. Іршель Волинської губ. [1, арк. 51 зв.].

РОЄЦЬКІ, 1800 Вахнівка, мешкали на землі генерал-майора Третецького, 1795 прийшли з м-ка Бара, одр. з Дрезнелъ [1, арк. 44].

РОЖИЦЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), 1791 прийшов з м-ка Червона Волинської губ. [1, арк. 27 зв.].

РУДНИЦЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1770 прийшли з с. Киянівка Літинського пов. [1, арк. 51].

САВИРСЬКІ (?), 1800 Куманівка, чиншовики на землі посесора звенигородського судді Марціна Куманієвського [1, арк. 19].

САВИЦЬКИЙ Мацей, син Олександра, 27 р., 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости рановського" (посесор ксьондз Нестерський, базиліанський експровінціал), 1793 прийшов з с. Лаврівка Волинської губ. [1, арк. 26].

САДОВСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, старовинні мешканці Куманівки [1, арк. 19].

САРНИЦЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, 17 зв.].

САФТЕНКИ, 1800 Рубанка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Ян Тишкевич), 1797 перейшли з м. Житомира до с. Волоські Махаринці, а звідти 1799 до Рубанки [1, арк. 37].

САЧЕВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

СЕРЖИНСЬКІ, 1800 Прилука, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" с. Вольське (?) [1, арк. 15 зв.].

СІКОРСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4].

СИНКЕВИЧ, 1800 Панасівка, мешкали на землі гр. Вінценти Тишкевича, прийшов з батьком (який вже помер) невідомо звідкіля [1, арк. 55].

II. Структура стану

СКИЛЕЦЬКІ (?), 1800 Марковці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, старовинні мешканці [1, арк. 45].

СКОВАЛЬЧИНСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18].

СКУЛЬСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27].

СОКОЛОВСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

СОШИЦЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1790 прийшли з м-ка Меджибіж Подільської губ. [1, арк. 46 зв.].

СТАНАШЕВСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости рановського" (посесор ксьондз Нестерський, базилянський експровінціал), 1790 прийшов з м. Сандомір у Пруссії [1, арк. 26].

СТАРЧЕВСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27].

СТАТКЕВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

СТАТКЕВИЧІ, 1800 Рубанка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Ян Тишкевич), 1800 перейшли з м-ка Тетіїв П'ятигорського пов. [1, арк. 37].

СТАСШЕВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1792 прийшли з с. Синяви (?) Вінницького пов. [1, арк. 50 зв.].

СТОЦЬКІ, 1800 Войтовці, старовинні войтовецькі мешканці [1, арк. 59].

СТРЕЛЕЦЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1792 прийшли з "пруського кордону", згад. його швагр Недзельський [1, арк. 50 зв.].

СТРЖЕЛЕЦЬКІ, 1800 Турбів, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" с. Ржемень [1, арк. 15 зв.].

СТРУШИНСЬКІ.

СТРШЕЛЬБИЦЬКІ, 1800 Кікошівка, мешкав на землі пом. Бачинського, 1795 прийшов з "цесарського кордону" з м. Бальська (?) [1, арк. 33].

СУХОДОЛЬСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Хаїма Хмельницького [1, арк. 9].

ТАРНАШИНСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Хаїма Хмельницького [1, арк. 9].

ТАРНАШИНСЬКИЙ, 1800 Махнівка, каліка, який мешкав при костьолі [1, арк. 11].

ТИШКИ, 1800 Чернорудка, мешкали на землі пом. Говаковської (?), 1795 прийшли з "прусського кордону" до м-ка Білопілля, а звідти в 1799 [1, арк. 43].

ТОЛОЧКИ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ТОМАШЕВСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1798 прийшов з "цесарського кордону" [1, арк. 28 зв.].

ТОМАШЕВСЬКИЙ, фурман генерала Нумсена (?), 1800 р., походив з Литви [1, арк. 40].

ТОРЕВИЧІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), 1795 "зайшли з Литви" [1, арк. 27 зв.].

ТУРКОВСЬКІ (?), 1800 Махнівка, шляхта на землі Міхала Білинського [1, арк. 8].

УЛЯТОВСЬКІ, 1800 Бродецьке, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор староста Чацький), старовинні мешканці Бродецького [1, арк. 58].

УРБАНСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, "кумановецькі уроженці і мешканці" [1, арк. 22].

ФАБІРОВСЬКІ, 1800 Губин, мешкали на землі гр. Бнінського, місцеві уроженці [1, арк. 52 зв.].

ФРАНЦИШКА Якуб, фурман генерала Нумсена (?), 1800 р., походив з м-ка Сатанів "цесарського володіння" [1, арк. 40].

ХАРЧЕВСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Міхала Білинського [1, арк. 8].

ХАРЧЕВСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Хаїма Хмельницького [1, арк. 9].

II. Структура стану

ХМЕЛЕВСЬКІ, 1800 Жидовці, були в російській службі [1, арк. 41].

ХОЇНСЬКІ, 1800 Вахнівка, мешкали на землі генерал-майора Третецького, 1780 прийшли з "цесарського кордону" з м. Любліна, одр. З Петровською [1, арк. 44].

ХОЛОДОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ЦЕЛЕСНИЦЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, арк. 18 зв.].

ЦЕТЕВИЧІ, 1800 Вахнівка, мешкали на землі генерал-майора Третецького, 1797 прийшли з с. Васильківці Махнівського пов. [1, арк. 44].

ЦПЕЦЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3].

ЦОТУЛЬСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" (посесор Римишпвський (?)), 1790 прийшли з с. Теренівка Волинської губ. [1, арк. 25].

ЦШЕВСЬКІ, 1800 Сошенськ, мешкали на землі поміщ. Комарницького, 1786 прийшов з "цесарського кордону" [1, арк. 29].

ЧАЙКОВСЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, старовинні мешканці Глуховця [1, арк. 54].

ЧАЙКОВСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, "кумановецькі уроженці і мешканці" [1, арк. 22].

ЧАЙКОВСЬКІ, 1800 Пляхова, мешкали на землі гр. Потоцького, 1794 прийшов з "прусського кордону" з Підгір'я [1, арк. 28 зв.].

ЧАРНЕЦЬКІ: Мацей, син Даніеля, 46 років, з дружиною Марією, дочкою Яна, 16 років, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі Карвіцького [1, арк. 4 зв.].

ЧЕРНІХОВСЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1790 прийшли з с. Хмелинець Литовської губ. [1, арк. 46].

ЧИЖЕВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі гр. Крашицького [1, арк. 2].

ЧИЖЕВСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

ЧИЖЕВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор генерал Карвіцький (?)), старовинні мешканці Самгородка [1, 17 зв.].

ЧРКОВСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі гр. Крашицького [1, арк. 2].

ЧИХОВСЬКІ, 1800 Жидовці, мешкали на землі пом. Собанського, 1792 прийшли з с. Шендерівка Махнівського пов. [1, арк. 50 зв.].

ШАШКЕВИЧ, капрал коронного війська, 1800 Воскодавинці, 1798 прийшов з с. Сошенськ Махнівського пов. [1, арк. 49].

ШАШКЕВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі гр. Крашицького [1, арк. 2].

ШАШКОВСЬКІ, 1800 Ординці, мешкали на землі поміщ. Томаша Абрамовича, 1795 прийшов з м. Махнівка [1, арк. 30].

ШИМАНОВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ШИМАНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ШИМАНСЬКІ, 1800 Черемошки, мешкали на землі пом. Собанського, 1795 прийшли з "цесарського кордону" з с. Шимани [1, арк. 46].

ШОВКОВСЬКИЙ, 1800 Спичинці, мешкали на землі пом. Маршицького, 1792 перейшов з "цесарського кордону" з Підгір'я, одр. З Ястрембською [1, арк. 39].

ШУХАЄВСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Міхала Білинського [1, арк. 8].

ЩЕПАНОВСЬКІ, 1800 Педоси, мешкали на землі пом. Собанського, 1793 прийшли з с. Борщагівка Сквирського пов. [1, арк. 51].

ЩОРОСІНСЬКІ (?), 1800 Махнівка, шляхта на землі Хаїма Хмельницького [1, арк. 9].

ЮНАШКЕВИЧІ (?), 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ЮРКЕВИЧІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

ЮРКОВСЬКІ, 1800 Самгородок, мешкали на землі гр. Прота Потоцького (посесор Карвіцький) [1, 16].

II. Структура стану

ЮРКОВСЬКІ, 1800 Юрівка, мешкали на землі поміщика "старости Раковського" ("посесора Габрого"), старовинні мешканці Юрівки [1, арк. 27 зв.].

ЯБЛОНСЬКІ, 1800 Махнівка, "во услужениях" при дворі гр. Прота Потоцького [1, арк. 1].

ЯВОРСЬКІ, 1800 Куманівка, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1795 прийшли з с. Погоріла Вінницького пов. Подільської губ. [1, арк. 23].

ЯТЕЛЬНИЦЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1780 прийшли з "цесарського кордону" [1, арк. 54].

ЯКУВОВСЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, 1797 прийшли з с. Бабушки Волинської губ. [1, арк. 54].

ЯКУВОВСЬКІ, 1800 Марковці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, старовинні мешканці, одр. 3 Головінською [1, арк. 45].

ЯКУВОВСЬКІ, 1800 Прилука, мешкали на землі гр. Борженцького, прийшли бл. 1796 з "цесарського кордону" с. Блажків [1, арк. 15].

ЯНИЦЬКІ, 1800 Глуховці, мешкали на землі гр. Прота Потоцького, старовинні мешканці Глуховця [1, арк. 54 зв.].

ЯНОВСЬКІ, 1800 Вахнівка, мешкали на землі генерал-майора Третьєцького, 1795 прийшли з "пруського кордону" з м-ка Койцержина [1, арк. 44].

ЯНОШКЕВИЧ, фурман генерала Нумсена (?), 1800 ..., походив з м. Махнівка [1, арк. 40].

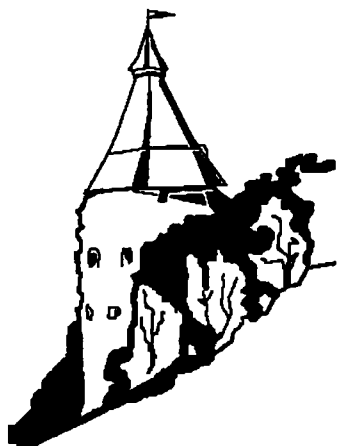
ЯРЧЕВСЬКІ, 1800 Махнівка, шляхта на землі Хайма Хмельницького [1, арк. 9 зв.].

ЯСИНСЬКІ, 1800 Махнівка (передмістя), чиншовики на землі шамбеляна Піуса Собанського [1, арк. 3 зв.].

Використане джерело:

1. ДАКО, ф. 280, оп. 2, спр. 71, 59 арк.

III. РОДИ

Хоєцькі герба Любіч з Поличинців та Дідовщини*

Предком Хоєцьких герба Любіч з Дідовщини був Каспер Хоєцький, дідич на Хоєчні-Сибілляках і Вільчонці-Хоєчні в Лівській землі¹. Його онук Єжи Хоєцький оселився в Київському воєводстві й у 1730 р. уповноважив свого сина Яна-Самуеля вимагати спадку по їхньому відповідно дідові та прадідові Каспрові Хоєцькому².

Ян-Самуель мав синів: лівського підстоля (1765), лівського підчашого (1768) Яна, який в ролі каптурового судді та посла Лівської землі підписав елекцію короля Станіслава-Августа³, та київського бурграбія (1735), брацлавського граничного коморника (1737), брацлавського войського (1744), брацлавського граничного суддю і київського підвоєводу (1757), овруцького стольника (1758), житомирського хорунжого (1759), київського хорунжого (1774) Францишка-Казімежа⁴. Останній отримав від свого батька маєтки Ост-

* Текст публікується вперше.

¹ *Herbarz polski. Część I. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich* // Уłożył i wydał A. Boniecki. – Warszawa, 1900. – Tom III. – S. 43.

² *Ibidem.* – S. 43-44.

³ *Ibidem.* – S. 44.

⁴ *Ibidem.*

риківці і Самчики у Вінницькому повіті та мав доживоття на Скуржинцях, Пурпуровцях і Ягодзинцях у Брацлавському воєводстві⁵.

Францишек-Казімеж мав синів Гілярія і Яна-Непомуцена⁶. Гілярій володів маєтками в Лівській землі (Жуків) та в Луцькому повіті (Збитень, Волиця), був київським скарбником (1775), київським підвоєводою і гродзьким суддею, нарешті київським земським суддею (1784) та кавалером ордену св. Станіслава (1791)⁷. Брацлавський граничний суддя, київський старший війський (1785), кількарязовий сеймовий посол, маршал дворянства Васильківського та Махнівського повітів Ян-Непомуцен Хоецький був одружений з Катажиною Бореївською. Він володів маєтком Поличинці⁸ в Махнівському (згодом Бердичівському) повіті та Дідовщинським ключем у Сквирському повіті. Дідовщину з прилеглими селами він купив у князя Григорія Долгорукого в 1810 р.⁹. Ці маєтки згодом, внаслідок родинних поділів розійшлися по його нащадкам¹⁰. В 1820 р. у нерозподіленому між синами Яна-Непомуцена Хоецького володінні було 1500 кріпаків чоловічої статі¹¹.

Перша легітимация Хоецьких герба Любіч відбулася у Житомирі. 19 грудня 1802 р. "граничний судья Брацлавского воеводства, хоронжий народной кавалерии Иван-Непомук Казимиров сын, Ивана-Самуила внук, Юрьев правнук, Ива-

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Запас у Козятинському районі Вінницької області.

⁹ Aftanazy R. *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*. T. 11. Województwo kijowskie oraz uzupełnienia do tomów 1-10. – Wrocław, 1997. – S. 182.

¹⁰ Перший поділ закінчився в 1825 р. між синами Яна-Непомуцена Хоецького. Серед нащадків Яна-Непомуцена Хоецького, наприклад, онук – Болеслав-Владислав, син Пйотра, – був власником сс. Поличинці і Калена в Бердичівському повіті (Його брат Зигмунт загинув на Кавказі в 1854 р.). Онукам Пйотра – Тадеушу і Зигмунту, синам Евариста, – дісталися відповідно Дідовщина та Томашівка. Правнуки Яна-Непомуцена Казімеж і Вінцентій, сини Фелікса-Генріха, володіли відповідно сс. Голяки та Татаринівка в Сквирському повіті (*Herbarz polski...* – S. 44-45).

¹¹ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 386, арк. 337 зв., 339.

нов праправнук, Каспров три рази правнук герба Любіч Хоєцький с братом и сыновьями Владиславом, Дионисием, Петром, Фадеем и Феликсом" визнані Волинським дворянським депутатським зібранням у давньому дворянстві з внесенням до 6-ї частини родовідної книги дворян Волинської губернії¹². З його синів Дионизій був хорунжим¹³, а потім маршалом дворянства Махнівського повіту¹⁴, Пйотр – депутатом цивільного департаменту Київського головного суду¹⁵, маршалом дворянства Сквирського повіту¹⁶, Тадеуш – поручиком польської гвардії¹⁷, а Фелікс – депутатом Київського головного суду¹⁸. Київське дворянське депутатське зібрання 27 вересня 1820 р. визнало чотирьох синів Яна-Непомуцена Хоєцького зі Сквирського повіту в давньому дворянстві з внесенням до 6-ї частини родовідної книги дворян Київської губернії¹⁹. Герольдія затвердила 26 березня 1835 р. рішення Київського дворянського депутатського зібрання від 14 листопада 1833 р. про визнання давнього дворянства Хоєцьких герба Любіч²⁰.

Родовід

Каспер²¹ (Гаспер²²). * ..., †
 × В. з Суських²³. * ..., †
 1. Ян, син Каспера²⁴. * ..., †
 × ... N. * ..., †

¹² ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 386, арк. 338, 339.

¹³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6; оп. 2, спр. 386, арк. 339.

¹⁴ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.; *Herbarz polski...* – S. 44.

¹⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.

¹⁶ *Herbarz polski...* – S. 44.

¹⁷ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6, 9-9 зв.; оп. 2, спр. 386, арк. 339; *Herbarz polski...* – S. 44.

¹⁸ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.; *Herbarz polski...* – S. 44.

¹⁹ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 386, арк. 337-339.

²⁰ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 447, арк. 29 зв.

²¹ *Herbarz polski...* – S. 44.

²² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 2.

²³ Там само.

²⁴ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 43.

- 1) Єжи, син Яна²⁵. * ..., †
 - × ... Катажина з Щенсліцьких²⁸ (Щенслінських²⁷). * ..., †
- (1) Ян-Самуель, син Єжи²⁸. * ..., † 1750²⁹.
 - × ... N з Керекешів г. Любіч³⁰. * ..., †
 - а. Ян, син Яна-Самуеля³¹. * ..., †
 - × ... N. * ..., †
 - а) Каєтан, син Яна³². * ..., †
 - б. Францишек-Казімеж, син Яна-Самуеля³³. * ..., † 1779³⁴.
 - ×1. ... N із Спендовських³⁵. * ..., †
 - ×2. ... Катажина з Пшилуських³⁶. * ..., †
 - а) N, син Францишка-Казімежа³⁷. * ..., †
 - б) N, син Францишка-Казімежа³⁸. * ..., †
 - с) Гілярій, син Францишка-Казімежа і Катажини з Пшилуських³⁹. * Самчики (?) 19.01.1755⁴⁰, †
 - ×1. ... N із Стемпковських⁴¹. * ..., †
 - ×2. ... N із Міхаловських⁴². * ..., †
 - ×3. ... N із Прушинських⁴³. * ..., †
 - д) Ян-Непомуцен, син Францишка-Казімежа і Катажини з Пшилуських⁴⁴. * ... 1748⁴⁵, † ... 1817⁴⁶.

²⁵ Ibidem. – S. 43-44.

²⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 2 зв.

²⁷ Там само.

²⁸ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

²⁹ Nieć J. *Chojecki Franciszek Kazimierz* // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków, 1937. – Т.

III. – S. 392.

³⁰ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Warszawa, 1907. – Tom X. – S. 46.

³¹ Ibidem. – S. 44.

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

³⁴ Nieć J. *Chojecki Franciszek Kazimierz...* – S. 392.

³⁵ Ibidem. – S. 393.

³⁶ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Nieć J. *Chojecki Franciszek Kazimierz...* – S. 393.

³⁷ Nieć J. *Chojecki Hilary* // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków, 1937. – Т. III. – S. 393.

³⁸ Ibidem.

³⁹ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Nieć J. *Chojecki Franciszek Kazimierz...* – S. 393.

⁴⁰ Nieć J. *Chojecki Hilary...* – S. 393.

⁴¹ Ibidem. – S. 394.

⁴² Ibidem.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Nieć J. *Chojecki Franciszek Kazimierz...* – S. 393.

⁴⁵ Chojecki Z. *Chojecki Jan Nepomucen* // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków, 1937. – Т.

III. – S. 394.

⁴⁶ Ibidem.

- × ... Катажина з Борейків г. власного, дочка Яна-Павла і Анни з Малинських г. Порай⁴⁷. * ..., †
- (а) Владислав, син Яна-Непомучена⁴⁸. * ..., †
- (b) Гелена, дочка Яна-Непомучена⁴⁹. * ..., †
- × ... Юзеф Руліковський г. Кораб, син Ігнація і Маріанни з Галензовських. * 1778, † 1860.
- ×2. ... Софія Борейко г. Ястшембец, дочка Вацлава і Юзефи з Ганських г. Корчак⁵⁰. *
†
- (с) Дионизій, син Яна-Непомучена⁵¹. * 1790⁵², †
- × ... Анна з Кумановських г. Остоя, дочка Фабіана⁵³. * ..., †
- аа. Гелена, дочка Дионизія⁵⁴. * 1820⁵⁵, †
- × ... N Хилінський⁵⁶. * ..., †
- bb. Евзебій-Владислав-Гіполит, син Дионизія⁵⁷. * 1822⁵⁸, † 1885⁵⁹.
- × Францишка з Кумановських г. Остоя⁶⁰. *
..., †
- сс. Генріх-Фелікс, син Дионизія⁶¹. * Поличинці 20.10.1823⁶², †

⁴⁷ Pułaski K. *Kronika polskich rodów szlacheckich Podola, Wołynia i Ukrainy* / Opr. naukowe T. Epszteina i Sl. Górzynskiego. – Warszawa, 1991. – Т. II. – S. 11; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Chojecki Z. *Chojecki Jan Nepomucen...* – S. 395.

⁴⁸ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 3.

⁴⁹ Aftanazy R. *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*. Т. 11. Województwo kijowskie oraz uzupełnienia do tomów 1-10. – Wrocław, 1997. – S. 273.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁵² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6.

⁵³ Фабіан Кумановський був маршалом дворянства Літинського повіту (в Подільській губернії) (*Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6.

⁵⁶ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁵⁷ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.; оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁵⁸ Обряд св. хрещення Евзебія-Владислава-Гіполита відбувся 19.08.1822 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 23). Про рік його народження див.: *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁵⁹ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

- × ... Генріка з Весьлевських⁶³. * ..., †
- aa) Маріянна (Марія⁶⁴), дочка Фелікса-Генріха.
* Татаринівка 14.08.1861⁶⁵, †
- × ... Леон Подгорський г. Бродзіц з відм.,
син Віктора і Броніслави з Машевських⁶⁶. * ..., †
- bb) Казімеж, син Фелікса-Генріха⁶⁷. * Татаринівка 7.09.1862⁶⁸, †
- × ... Ромуальда з Гулевичів⁶⁹. * ..., †
- cc) Ян-Бернард, син Фелікса-Генріха⁷⁰. * Татаринівка 20.06.1864⁷¹, †
- dd) Анна-Софія, дочка Фелікса-Генріха⁷². * Татаринівка 2.05.1866⁷³, †

⁶² Генріх-Фелікс народився в с. Поличинцях Махнівської парафії й через слабкість та побоювання припадку був охрещений капеланом ксьондзом Артемоном Волковським 3.11.1823 р. лише з води. Доповнення обряду св. хрещення відбулося 5.01.1842 р. в Дідовщинському костьолі. Свідками були ясновельможні Тадеуш Хоєцький і маршалкова Катажина Хоєцька, депутат Фелікс Хоєцький і маршалкова Регіна Хоєцька (ЦДІАК України, ф. 1041, оп. 1, спр. 25, арк. 8; ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 23; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁶³ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Маріянна народилася ввечері. Обряд св. хрещення був здійснений 25.08.1861 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Людвік Змігродзький і Регіна Хоєцька, а свідками були дворяни Тадеуш Хоєцький і Юзефа Змігродзька, Феліціан Змігродзький і Юлія Хоєцька, Фелікс Хоєцький і Катажина Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 103).

⁶⁶ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej* / Opr. S. hr. Uruskiego przy współudziale A. A. Kosińskiego, wykończony i uzupełniony przez A. Włodarskiego. – Warszawa, 1917. – T. XIV. – S. 138.

⁶⁷ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁶⁸ Казімеж народився ввечері. Обряд св. хрещення був здійснений 9.09.1862 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Людвік Змігродзький і Юлія Хоєцька, а свідками були Феліціан Змігродзький і Текля Хоєцька, Фелікс Хоєцький і Юзефа Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 104; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁶⁹ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ Ян-Бернард народився ввечері. Обряд св. хрещення відбувся 30.06.1864 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Людвік Змігродзький і Рейна Хоєцька, а свідками були дворяни Пйотр Хоєцький і Юзефа Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 105; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁷² *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁷³ Анна-Софія народилася вранці. Обряд св. хрещення було здійснено 15.05.1866 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Феліціан Змігродзький і Юлія

- × ... Леон Бурчак-Абрамович г. Любіч, син
Леопольда⁷⁴. * ..., †
- ee) Вінцентій (Вікентій)-Пйотр, син Фелікса-
Генріха⁷⁵. * Татаринівка 16.07.1867⁷⁶, †
- × ... Марія з Гулевичів⁷⁷. * ..., †
- (aa) Марія, дочка Вікентія-Пйотра. *
Клітенка 25.07.1897⁷⁸, †
- ff) Валерій-Юзеф, син Фелікса-Генріха. * Тата-
ринівка 10.04.1869⁷⁹, †
- gg) Дионизій, син Фелікса-Генріха⁸⁰. * Тата-
ринівка 10.04.1869⁸¹, †
- × Ванда-Марія з Бондаржевських⁸². *
†
- (aa) Фелікс, син Дионизія. * Київ
21.01.1903⁸³, †

Хоєцька, а свідками були Тадеуш Хоєцький і Софія Змігродзька, Фелікс Хоєцький і Катажина Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12535, арк. 6).

⁷⁴ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Aftanazy R. *Dzieje rezydencji...* – S. 385, 390.

⁷⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12535, арк. 3; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁷⁶ Вікентій-Пйотр народився вечором. Обряд св. хрещення відбувся 16.07.1867 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Феліціян Змігродзький і Юлія Хоєцька, а свідками були дворяни Тадеуш Хоєцький і Юзефа Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12535, арк. 3; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁷⁷ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁷⁸ Село Клітенка належало до Острожеської парафії Вінницького деканату. Обряд св. хрещення Марії відбувся 6.08.1897 р. в Острожеському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Генріх Хоєцький і Феліція, дружина Максиміліана Хоєцького, а свідками були Болеслав Хоєцький і Генрієтта, дружина Генріха Хоєцького (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12535, арк. 13).

⁷⁹ Обряд св. хрещення Валерія-Юзефа відбувся 23.04.1869 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Тадеуш Хоєцький і Катажина Змігродзька, а свідками були Феліціян Змігродзький і Юзефа Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12535, арк. 4).

⁸⁰ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁸¹ Обряд св. хрещення Дионизія відбувся 23.04.1869 р. в Борщаївському костьолі. Хрещеними батьками стали дворяни Феліціян Змігродзький і Юзефа Змігродзька, а свідками були Тадеуш Хоєцький і Катажина Змігродзька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12521, арк. 4; спр. 12535, арк. 5; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

⁸² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12521, арк. 5.

⁸³ Обряд св. хрещення Фелікса був здійснений ксьондзом Пйотром Змігродзьким 27.02.1903 р. в Київському костьолі. Хрещеними батьками стали Генріх Хоєцький і Феліція Хоєцька, а свідками були Калікст Бондаржевський і Ромуальда Хоєцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12521, арк. 5).

III. Роди

- (bb) Станіслав, син Дионизія. * Київ
12.12.1904⁸⁴, †
- (cc) Марія, дочка Дионизія. * Київ
1.12.1907⁸⁵, †
- hh) Валерія, дочка Фелікса-Генріха⁸⁶. * ..., †
× ... Леон Подгорський г. Бродзіц з відм.⁸⁷. *
..., †
- ii) Юзефа-Христина, дочка Фелікса-Генріха⁸⁸. *
Татаринівка 24.07.1876⁸⁹, †
- dd. Софія, дочка Дионизія⁹⁰. * ..., †
× ... Миколай Кумановський г. Остоя⁹¹. *
†
- ее. Текля, дочка Дионизія⁹². * ..., †
- (d) Барбара-Катажина-Юзефа, дочка Яна-
Непомучена. * Поличинці 14.11.1794⁹³, †
- (e) Пйотр, син Яна-Непомучена⁹⁴. * 1796⁹⁵, †
× ... Регіна з Пеньковських г. Тромби⁹⁶. * ..., †
- аа. Камілла, дочка Пйотра⁹⁷. * ..., †

⁸⁴ Обряд св. хрещення Станіслава був здійснений ксьондзом вікарієм Юзефом Змігродзьким 6.09.1905 р. в Київському костюлі. Хрещеними батьками стали Калікст Бондаржевський і Валерія Подгорська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12521, арк. 6).

⁸⁵ Обряд св. хрещення Марії був здійснений ксьондзом законовчителем Юзефом Змігродзьким 28.02.1908 р. в Київському костюлі. Хрещеними батьками стали Калікст Бондаржевський і Ксаверія Хоєцька. Копію з метричної книги підписав у Житомирі в 1908 р. засадатель ксьондз кафедральний канонік Пйотр Змігродзький (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12521, арк. 7).

⁸⁶ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁸⁷ *Ibidem.*

⁸⁸ *Ibidem.*

⁸⁹ Обряд св. хрещення Юзефи-Христини відбувся 27.07.1876 р. в Борщаївському костюлі. Хрещеними батьками стали предводитель дворянства Тадеуш Хоєцький і Феліція (?) Хоєцька, а свідками були Кароль Ружицький і Марія Хоєцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 122).

⁹⁰ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁹¹ *Ibidem.*

⁹² *Ibidem.*

⁹³ Хрещеними батьками були Лукаш Бромірський і Катажина Дам (?) (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 39).

⁹⁴ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

⁹⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6.

⁹⁶ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; *Rodzina...* – Warszawa, 1916. – Т. XIII. – S. 343.

⁹⁷ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

- × ... Граф Кароль-Пйотр-Ян-Непомуцен-Миколай Тишкевич г. Леліва, син графа Габріеля і Елеонори з Фокс-Потоцьких г. Любіч⁹⁸. * ... 1816⁹⁹, †
- bb) Броніслава, дочка Пйотра¹⁰⁰. * ..., †
 - × ... Владислав Гулевич¹⁰¹. * ..., †
- cc) Еварист-Ігнацій-Леонард, син Пйотра¹⁰². * 1827¹⁰³, † 1882¹⁰⁴.
 - × ... Марія із Страшинських, дочка Генріха¹⁰⁵. * ..., †
- aa) Леонтія (Леонілла)-Елодія-Марія-Юзефа, дочка Евариста-Ігнація-Леонарда¹⁰⁶. * Томашівка 4.01.1865¹⁰⁷, †
 - × Владислав Завадзький¹⁰⁸. * ..., †
- bb) Тадеуш-Цеслав-Юзеф, син Евариста¹⁰⁹. * 1868¹¹⁰, †
- cc) Зигмунт-Фелікс-Юзеф, син Евариста-Ігнація-Леонарда¹¹¹. * Дідовщина 17.04.1871¹¹², †

⁹⁸ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44; Dunin-Borkowski J., hr. *Almanach błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich.* – Lwów. – Tom drugi. – S. 951-952; Aftanazy R. *Dzieje rezydencji...* – T. 11. – S. 147.

⁹⁹ Aftanazy R. *Dzieje rezydencji...* – T. 11. – S. 147.

¹⁰⁰ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹⁰¹ Ibidem.

¹⁰² ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹⁰³ Обряд св. хрещення Евариста-Ігнація-Леонарда відбувся 8.11.1827 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 23). Про рік його народження див.: *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹⁰⁴ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

¹⁰⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 118; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45. Згадується 15.06.1884 р. в ролі поміщиці с. Шаліївка Сквирського повіту, яка вирішила замешкати у Варшаві (запит з канцелярії варшавського обер-поліцеймейстера до Київського дворянського депутатського зібрання). З Дворянського зібрання була відповідь про відїзд Хоєцької 8.07.1884 р. за кордон та про відсутність відомостей про її перебування на той момент (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 128, 129).

¹⁰⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 1-4 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

¹⁰⁷ Обряд св. хрещення Леонтії-Елодії-Марії-Юзефи відбувся 14.01.1865 р. в Дідовщинському костьолі. Хрещеними батьками стали предводитель дворянства Фелікс Хоєцький і Людвіка Страшинська, а свідками були депутат Фелікс Хоєцький і Ксавера Хоєцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 7).

¹⁰⁸ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

¹⁰⁹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 1-4 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

¹¹⁰ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

× ... Яніна-Марія-Теодозія з
Мержвінських¹¹³. * ..., †

(aa) Ян (Непомуцен)-Мар'ян, син Зигмунта-
Фелікса-Юзефа. * ... 7.06.1903¹¹⁴, †

dd) Броніслава-Марія-Юзефа-Анна, дочка
Евариста-Ігнація-Леонарда¹¹⁵. * Дідовщина
1.09.1877¹¹⁶, †

dd. Болеслав-Владислав (Володимир¹¹⁷), син
Пйотра¹¹⁸. * ... 1829¹¹⁹, †

× Старокостянтинів 25.11.1863¹²⁰. Ксавера-
Михалина-Сусанна з Прушинських г.
Равіч, дочка Мечислава¹²¹ і Гелени з Чечелів
г. Єліта. * Старокостянтинів 29.09.1842¹²²,
†

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Обряд св. хрещення Зигмунта-Фелікса-Юзефа відбувся 30.04.1871 р. в Дідовщинському костьолі. Хрещеними батьками стали поміщик Пйотр Хоєцький і Ксавера, дружина поміщика Болеслава Хоєцького, а свідками були поміщик Тадеуш Хоєцький і Регіна, дружина Пйотра Хоєцького, поміщик Болеслав Хоєцький і дівиця Регіна Тишкевич (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 5; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45).

¹¹³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 17.

¹¹⁴ Обряд св. хрещення Яна (Непомуцена)-Мар'яна відбувся 23.08.1903 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 17).

¹¹⁵ *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 45.

¹¹⁶ Обряд св. хрещення Броніслави-Марії-Юзефи-Анни відбувся 22.09.1877 р. в Дідовщинському костьолі. Хрещеними батьками стали ксьондз канонік Максиміліян Белявський і Регіна, дружина поміщика Пйотра Хоєцького, а свідками були поміщик Пйотр Хоєцький і удова Сабіна Рудніцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12559, арк. 6).

¹¹⁷ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.; оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.

¹¹⁸ В шлюбній метриці Болеслав Хоєцький записаний з Поличинець Махнівської парафії (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 143-143 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44).

¹¹⁹ Обряд св. хрещення Болеслава-Володимира відбувся 7.09.1830 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 23). Її мати Гелена з Чечелів г. Єліта була дочкою старокостянтинівського хорунжого Ксаверія і Феліції з Хоєцьких (*Rodzina...* – Warszawa, 1905. – Т. II. – S. 401).

¹²⁰ Свідками були Кароль Тишкевич, Еварист Хоєцький та інші (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 143-143 зв.).

¹²¹ Свідками були Кароль Тишкевич, Еварист Хоєцький та інші (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 143-143 зв.).

¹²² В шлюбній метриці Ксавера-Михалина-Сусанна Прушинська записана з Решнівки Старокостянтинівської парафії (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 143-143 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44). Її мати Гелена з Чечелів г. Єліта була дочкою старокостянтинівського хорунжого Ксаверія і Феліції з Хоєцьких (*Rodzina...* – Warszawa, 1905. – Т. II. – S. 401).

ее. Зигмунт-Тадеуш-Віктор, син Пйотра¹²³. *

1831¹²⁴, †

(f) Тадеуш, син Яна-Непомудена¹²⁵. * ... 1797¹²⁶, †

× ... Юлія з Чечелів г. Єліта¹²⁷. * ..., †

аа. Маріанна-Христина, дочка Тадеуша. * ... 1832,

† Голяки 14.03.1836¹²⁸.

bb. Вінцентій-Вільгельм, син Тадеуша. * Великі

Голяки 5.04.1836¹²⁹, †

¹²³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 9-9 зв.; оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹²⁴ Обряд св. хрещення Зигмунта-Тадеуша-Віктора відбувся 30.03.1832 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 23 зв.). Про його рік народження див.: *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹²⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹²⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6.

¹²⁷ ЦДІАК України, ф. 1041, оп. 1, спр. 20, арк. 10 зв.

¹²⁸ Її поховав 16.03.1836 р. “на могилках парафіяльних” адміністратор Дідовщинського костьолу ксьондз Максиміліан Белявський (ЦДІАК України, ф. 1041, оп. 1, спр. 20, арк. 132).

¹²⁹ Обряд св. хрещення Вінцентія-Вільгельма був здійснений 19.04.1836 р. в Дідовщинському костьолі тамтешнім адміністратором ксьондзом Максиміліаном Белявським. Хрещеними батьками стали ясновельможні маршалок Еразм Міхаловський і статська радниця (?) Катажина Хоєцька, а свідками були ясновельможні депутат Фелікс

(g) Фелікс, син Яна-Непомудена¹³⁰. * 1800¹³¹, †

е) N, дитина Францишка-Казімежа¹³². * ..., †

2. Войцех, син Каспера¹³³. * ..., †

3. Павел, син Каспера¹³⁴. * ..., †

4. Адам, син Каспера¹³⁵. * ..., †

5. Пйотр, син Каспера¹³⁶. * ..., †

Хосєцький і маршалкова Кляра Івановська (ЦДІАК України, ф. 1041, оп. 1, спр. 20, арк. 10 зв.).

¹³⁰ ДАКО, ф. 782, оп. 2, спр. 447, арк. 29 зв.; *Herbarz polski...* – Tom III. – S. 44.

¹³¹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 5 зв.-6.

¹³² Nieć J. *Franciszek Kazimierz...* – S. 393.

¹³³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 12555, арк. 2.

¹³⁴ Там само.

¹³⁵ Там само.

¹³⁶ Там само.

Коротка історична хроніка Пуделко-Шанявських герба Юноша з Оситняжки*

Старовинний рицарський рід Шанявських герба Юноша згадується в Лукувській землі Люблінського воєводства вже на початку XV ст. Саме тоді предок цього роду Миколай отримав від короля Владислава Ягайла в нагороду за численні заслуги маєток Шаняви в Лукувській землі. З того часу рід Шанявських розрісся потужним деревом, окремі лінії якого користувалися при домках Бончек, Бротка, Валендзік, Вільчек, Гживач, Гзар, Дукач чи Дукач, Зьомак, Крачек, Оселек, Перожек, Пуделко, Ринда, Саломон, Скшек, Смерга, Солда, Стронік чи Луговський¹. В 1757 р. в лукувських актах згадуються Шанявські придомків Страннік і Земак². До цього роду

* Текст публікується вперше. Автор дякує директору Інституту палеобіології ім. Романа Козловського Польської Академії Наук, проф. Губерту Юноша-Шанявському (Варшава) за люб'язне надання матеріалів про рід Шанявських герба Юноша з Оситняжки, зокрема, й відомостей з родинного архіву, а також Олегу Росовецькому за допомогу в опрацюванні частини джерел.

¹ Dunin-Borkowski J.-S., hr. *Spis nazwisk szlachty polskiej*. – Lwów, 1887. – S. 441; Stupnicki H. *Herbarz polski i imionospis zasłużonych w Polsce ludzi wszystkich stanów i czasów, ułożony porządkiem alfabetycznym na podstawie herbarza Niesieckiego i manuskryptów*. – Lwów, 1862. – Tom III. – S. 112.

² ДАКО, ф. 782, оп. 1, снр. 13166, арк. 51-51 зв., 53-53 зв.

належить чимало видатних діячів. Кілька Шанявських переселилися в XVII-XVIII ст. до українських воєводств Речі Посполитої, де започаткували окремі гілки. Одною з них була гілка на Оситняжці в Чигиринському повіті, яку заклали Шанявські придомку Пуделко. Їм і присвячено ця коротка історична хроніка.

1754 р., вересня 20 королівським привілеєм, виданим у Варшаві, уряд лукувського земського підсудка після смерті Марціна Ястшембського був наданий Антонію Шанявському³.

1757 р., травня 27 у Варшаві конколевніцький староста Філіп-Нереуш з Шаняви Шанявський продав частини в сс. Шаняви, Матиси, Царі і Саламони (Салішони?) в Лукувському повіті Люблінського воєводства, які дісталися йому в спадок від батька, ловчого Великого князівства Литовського Фабіана Шанявського, за 1452 злотих 20 грошів лукувському земському підсудку Вавжинцю-Антонію Шанявському. В акті, внесеному до лукувських актів, згадується Теодор Шанявський – молодший брат Філіпа-Нереуша⁴.

1784 р., квітня 16 в Смілі київський воєводич, генерал-майор російських військ, дідич Смілянського, Шполянського, Городиського, Вільшанського та інших ключів, граф на Вишничу і Ярославлі, Священної Римської імперії князь Францисек-Ксаверій Любомірський надав скарбникові лісних прибутків Шанявському доживотне право на двір з господарчими будівлями над Розливом нижче шинку на порожніх грунтах с. Юзефівка в Туріянському ключі Смілянської волості. Шанявський міг поселити на цих землях чотирьох слободян, надавши їм три роки слободи, потім ще три роки отримувати від них чинш та відробітки на свою користь, а по-

³ Там само, арк. 47-47 зв., 49.

⁴ Там само, арк. 55-62 зв.

тому всі ті повинності мали йти на користь князя Любомирського⁵.

1787 р., квітня 9 Ігнацій-Юзеф Пуделко-Шанявський, нурський чашник⁶ (1787), уклав в Тасманці передшлюбну угоду з київським гродзьким бурграбієм Теодором Міхаловським з Любомирки про свій шлюб з рідною сестрою останнього Анною, дочкою Ігнація і Гелени з Валентіїв-Радзейовських, онукою Стефана і Олександри-Агати з Палецьких г. Остоя. З цієї угоди видно, що Гелена з Валентіїв-Радзейовська походила з дідичів с. Радзійовці Летичівського повіту Подільського воєводства. Крім Міхаловського й Пуделко-Шанявського цю угоду підписали запрошені приятелі Ф. Хойновський, Даміан Скарбек-Міхаловський, Раймунд Держанський і Фабіан Кіналевський⁷.

В 1792 р. Юзеф Дацибог-Каменський поступився звенигородському скарбникові Пйотрові Шанявському вакансією товариша народової кавалерії в корогві ротмистра Домбровського з усім спорядженням⁸.

В 1794 р. ломжинський скарбник Ігнацій-Юзеф Шанявський продав Зданкевичу частину урочища Розлив⁹.

В 1796 р. скромний маєток Ігнація-Юзефа Шанявського описаний таким чином: "Подданных и крестьян неимеет а имеет Чигиринского уезда Футор называемый Розлив с принадлежащими до его двумя садами, мельницею, сеножатью, лукою и протчею к тому пахотною землею"¹⁰.

1797-1798 рр. в родинному списку Марцина та Юзефа Шанявських, синів Антонія, зазначено, що вони "мешкають в

⁵ Там само, арк. 5.

⁶ В іншому місці Ігнація-Юзефа Шанявського названо новоградським чашником (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 63-66).

⁷ Цей акт був занесений 30.01.1788 р. до актової книги Київського гродського суду на прохання Ігнація-Антонія Пенека-Незабитовського (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 4-4 зв., 63-66).

⁸ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 71, 73.

⁹ Там само, арк. 79-82 зв.

¹⁰ Там само, арк. 11.

Чигиринському повіті, жодних добр не мають, рангів не мають, на службі не були”¹¹.

В 1797 р. Ігнацій-Юзеф Шанявський подав клопотання до Вознесенської “комиссии о разборе дворянства” про визнання за його родом прав російського дворянства¹². Такі ж клопотання до Київського дворянського депутатського зібрання подавали 1 серпня 1802 р. сам Ігнацій-Юзеф Шанявський¹³, а в 1832 р. його син Северин від імені свого брата Пйотра Шанявського¹⁴. Перша легітимація Шанявських відбулася 31 жовтня 1796 р. у Вознесенській комісії про “разбор” дворянства. Випис про це Ігнацій-Юзеф Шанявський отримав у 1797 р.¹⁵. Наступні легітимації Шанявських відбувалися в Київському дворянському депутатському зібранні 31 жовтня 1802 р.¹⁶, 14 березня 1833 р.¹⁷, 11 листопада 1835 р. (про відшкодування Шанявськими гербового мита)¹⁸. Указ Герольдії про затвердження рішень Київського дворянського депутатського зібрання щодо дворянського походження Шанявських герба Юноша датований 11 жовтня 1835 р. Повірений дворянин Северин Сагатовський, син Юзефа, просив від імені Пйотра і Миколая Шанявських у клопотанні до Дворянського зібрання від 13 листопада 1835 р. про видачу двох копій з того указу Сената¹⁹.

В 1800 р. Ігнацій-Юзеф Шанявський позивав у Черкаському суді діди́ча Златопільського ключа генерал-майора Миколая Висоцького за вигнання зі слободи Розлив²⁰.

¹¹ Там само, арк. 135-138.

¹² Там само, арк. 7.

¹³ Там само, арк. 17-17 зв.

¹⁴ Там само, арк. 19-19 зв.

¹⁵ Там само, арк. 83-86 зв.

¹⁶ Там само, арк. 147-148 зв.

¹⁷ Там само, арк. 149-156.

¹⁸ Там само, арк. 221-222.

¹⁹ Там само, арк. 249.

²⁰ Там само, арк. 87-87 зв., 89-89 зв.

1804 р., травня 24 Київське дворянське депутатське зібрання визнало дворянське походження Рафала Шанявського, сина Марціна й ухвалило внести його до 1-ої частини родовідної книги дворян Київської губернії. Родина Рафала Шанявського, сина Марціна, оселилася в м-ку Ружин Сквирського повіту. По ревізії 1816 р. родина Рафала була записана в Ружині. Там само дворянин 2-го розряду Рафал Шанявський мешкав і 20 квітня 1834 р., коли був укладений родинний список, підписаний за нього неграмотного дворянином Г. Єрличем²¹. 29 квітня 1858 р. в Сквирському повітовому суді розглядалося клопотання дворянина Максиміліана Шанявського, сина Рафала²².

1807 р., грудня 15 розпочалася публічна діяльність (здебільшого в Чигиринському повіті) Пйотра-Блажея Шанявського. Спочатку він навчався "в публичных училищах" На цивільну службу вступив 15 грудня 1807 р. до Експедиції контрактних актів згідно з рішенням Київської палати цивільного суду. Цю посаду він обіймав до 1811 р., коли його тою ж Палатою було обрано в адвокати. Дворянство Чигиринського повіту обрало Пйотра-Блажея Шанявського писарем Чигиринського повітового суду на три роки й 15 листопада 1811 р. його було затверджено на цій посаді. На наступних дворянських виборах його було обрано до того ж суду засідателем на три роки й затверджено на цій посаді 18 листопада 1814 р. Нарешті в 1818 році його було обрано земським справником Чигиринського нижнього земського суду (російськомовний документ окреслює в 1819 р. Пйотра-Блажея Шанявського як начальника Чигиринської повітової поліції²³). Цієї посади він позбувся наприкінці 1820 р. у зв'язку з "возобновлением общих дворянских выборов на

²¹ Там само, арк. 1-1г.

²² Там само, арк. 1а.

²³ Там само, арк. 103-103 зв., 105-105 зв.

трехлетие с 1821 года"²⁴, але його таки було переобрано на цій посаді ще на три роки. Найбільшим кар'єрним досягненням Пйотра-Блажея Шанявського стало обрання та затвердження на впливовій посаді чигиринського повітового судді. До виконання суддівських обов'язків він приступив 14 червня 1837 р., "во время каковой его службы неоднократно исправлял должность предводителя дворянства, а в прошлом 1838 году при производившихся дворянских выборах присутствовал вместо предводителя дворянства". На посаді судді Шанявський перебував до 20 січня 1839 р. Указом Сенату від 16 жовтня 1839 р. був нагороджений чином колезького реєстратора. 16 лютого 1840 р. в Чигиринському земському суді він виконав присягу на той чин. У формулярному списку, складеному 25 серпня 1841 р., його записано колишнім суддею Чигиринського повітового суда²⁵.

Влітку 1832 р. з дітей Пйотра-Блажея на навчання чистилися син Домінік і дочка Марія²⁶. В 1841 р. сини Пйотра-Блажея – Домінік і Юзеф – навчалися в Київському університеті св. Володимира, Костянтин – в Київській 2-й гімназії, маленькі Станіслав та Ігнатій ще були при ньому, а з дочок старша Марія вже була заміжною (за поміщиком Київського повіту Феліксом Березовським), маленькі ж Юлія й Теофілія мешкали при батькові²⁷. 12 квітня 1844 р. колезький реєстратор Пйотр-Блажей Шанявський подав до Київського дворянського депутатського зібрання клопотання про причислення його дітей Станіслава, Юлії-Пульхерії і Теофілії до його роду, записанного до родовідної книги дворян Київської губернії²⁸. Рішення про причислення Дворянське зібрання ухвалило 29 квітня 1844 р.²⁹. До Герольдії

²⁴ Там само, арк. 129-130.

²⁵ Там само, арк. 236-237.

²⁶ Там само, арк. 129-130.

²⁷ Там само, арк. 236-237.

²⁸ Там само, арк. 235-235 зв.

²⁹ Там само, арк. 241-242.

рапорт про це рішення було підписано 11 травня 1844 р.³⁰, а указ Герольдії про затвердження цього рішення датований 7 вересня 1844 р.³¹.

Пйотр-Блажей Шанявський брав участь у заставах частин різних сіл. Наприклад, Миколаю Рожнятовському належала частина с. Триліси Чигиринського повіту й була заставлена ним за певну суму (ймовірно за 3000 рублів сріблом). Його спадкоємці мали право викупити цю частину Триліс. В перекупках певний час частиною Триліс володів підсудок Чигиринського повіту Пйотр-Блажей Шанявський, викупивши її в Ігнація Ржонзовського. 15 грудня 1815 р. в Чигирині хорунжий Чигиринського повіту Ян Нововейський викупив у Пйотра-Блажея Шанявського заставні права на частину Триліс³². В 1817 р. земський підсудок Чигиринського повіту Пйотр-Блажей Шанявський за 3000 карбованих рублів набув у колишнього київського земського судді Героніма Грудзінського в трьохрічне заставне володіння частину с. Оситняжка (11 кріпаків)³³. Влітку 1832 р. Пйотр-Блажей Шанявський володів по заставному праву 40 кріпаками в с. Оситняжка Чигиринського повіту та по дружині невиділеною ще частину с. Триліси³⁴. З родинного списку Пйотра-Блажея Шанявського, підписаного 15 грудня 1832 р. предводителем дворянства і кавалером Нечаєм, видно, що частина Оситняжки (кріпаків: 11 чоловіків, 9 жінок та придбаних й оселених там 3 чоловіка і 3 жінки) Конкурсовим судом вже визначена була за ним дідовичне володіння. Крім того, він арендував половину с. Тимошівка (189 кріпаків чоловічої

³⁰ Там само, арк. 245.

³¹ Там само, арк. 246-247.

³² Там само, арк. 91-94 зв.

³³ 3 листопада 1820 р. цей заставний контракт було занесено в акти Чигиринського повітового суду (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 95-98 зв.).

³⁴ Там само, арк. 129-130.

статі). Мешкав тоді в Тимошівці³⁵. В 1840 р. володів 40 кріпаками чоловічої статі в с. Оситняжка³⁶.

До 1832 р. Миколай Шанявський ніколи на цивільній службі не служив. Лише згадується, що в минулому він виконував доручення чигиринського повітового предводителя дворянства "в холерное время". Згідно із заставним контрактом, який було засвідчено в 1825 р. в Чигиринському повітовому суді, він володів в с. Оситняжка 32 кріпаками чоловічої статі та 30 жіночої. Близько 1832 р. внаслідок ревізії Конкурсового суду та частина Оситняжки стала його дідичною власністю (в 1832 р. кріпаків: 26 чоловіків та 25 жінок). Мешкав Миколай Шанявський в Оситняжці (1832 р.). Тоді його син Дионизій навчався в Злотополі в училищі, заснованому там Харківським університетом. Другий син Юзеф перебував при батькові, а дочка Бенigna навчалася в училищі³⁷. На початку 1838 р. дідич с. Оситняжка Миколай Шанявський клопотався в Київській казенній палаті про звільнення його від сплати земського збору, яким були обкладені так звані дворяни 2-го розряду що не були затверджені в дворянстві Герольдією. В зв'язку з тим, що указ Герольдії про визнання дворянського походження Шанявських вже відбувся, їх мали зарахувати до дворян 1-го розряду, які не сплачувати земський збір. 22 квітня 1838 р. Київська казенна палата надіслала листа до Київського дворянського депутатського зібрання у цій справі³⁸. 30 квітня 1838 р. Дворянське зібрання розглянуло лист Казенної палати та клопотання Миколая Шанявського. Вирішено було надіслати генерал-губернатору подання з цього питання³⁹. Нарешті 31 травня 1838 р. Казенна палата надіслала до Дворянського зібрання листа зі згодою щодо припинення Шанявськими

³⁵ Там само, арк. 133-134.

³⁶ Там само, арк. 236-237.

³⁷ Там само, арк. 131-132.

³⁸ Там само, арк. 223-225.

³⁹ Там само, арк. 226-227 зв.

сплати земського збору⁴⁰. В 1840 р. предметом розгляду Київської палати карного суду став конфлікт між Миколаєм Шанявським та іншим дідичем с. Оситняжка Зубовським. Шанявський звинувачувався "в аресте чотирнадцяти волон, побоях и раздевании двух крестьян". З цього приводу протягом березня-квітня того року тривало листування між Київською палатою карного суду та Київським дворянським депутатським зібранням щодо дворянства, імені та по батькові Миколая Шанявського⁴¹.

1846 р., лютого 18 розпочалася військова служба Юзефа-Героніма Шанявський, сина Пйотра-Блажея, який закінчив Київський університет св. Володимира зі ступенем дійсного студента та чином губерніяльного секретаря. Потому вступив 18 лютого 1846 р. на військову службу фейерверкером 4-го класу в батарею № 4 батарею 12 Артилерійської бригади. Був підвищений до звання юнкера 25 травня 1846 р. в тій же батареї. 13 листопада 1847 р. був відряджений до батареї 2-ї батареї Учбової Артилерійської бригади для складання іспиту в артилерійському відділенні Військово-вченого комітету для підвищення до звання офіцера польової артилерії. 28 березня 1848 р. отримав звання прапорщика з призначенням в батарею № 4 батарею 12-ї Артилерійської бригади. 23 квітня того року виїхав до місця служби й 20 травня прибув до своєї батареї. Брав участь в поході 1849 р. російських військ проти угорських повстанців. 2 травня 1849 р. прапорщик Шанявський поблизу від містечка Радзівіллове перейшов кордон й вступив на терени Австрійської імперії. Перебуваючи в колонні під орудою генерал-лейтенанта Бушина, він перетнув Карпати. Брав участь в битвах з угорськими повстанцями поблизу м-ка Грабо (5 червня) та під час заняття м. Кашау (12 червня). Протягом 14-16 червня брав участь в поході загону генерала Чеодаєва на м. Дебрецен, а

⁴⁰ Там само, арк. 228-228 зв.

⁴¹ Там само, арк. 229-229 зв., 231, 232, 234, 234 зв.

протягом 24 червня – 8 липня – в поході на м. Мішкольц. 13 липня був у битві при с. Зольца з угорськими військами під орудою Гьоргея. З 20 липня брав участь в поході армії на Дебрецен, 21 липня – в битві при Дебрецені. За участь в цій битві був нагороджений орденом св. Анни 4 ст. з написом “За храбрость”. З 30 липня по 2 серпня був у поході від м. Дебрецена до м. Гросс-Вардейна. Нарешті протягом 13 серпня – 19 вересня брав участь у поході назад до Російської імперії. Під час походу на Угорщину 3 липня 1849 р. був підвищений до звання підпоручика. За Угорську кампанію був нагороджений срібною медаллю “за усмирение Венгрии и Трансильвании в 1849 году”. В 1850 р. був у відпусці 29 днів (з 30 вересня). 1 травня 1851 р. його перевели в легку № 4 батарею 11 Артилерійської бригади. До місця нової служби переїхав 11 липня того ж року. 20 червня 1853 р. для Шанявського почалася перша кампанія війни з Османською імперією. Того дня він вирушив у похід на придунайські князівства у складі 4-го Артилерійського корпусу. 26 червня підпоручик Шанявський перетнув р. Прут поблизу м-ка Скуляни й таким чином потрапив на терени Князівства Молдавії. Далі брав участь у поході через міста Ясси, Васлуй, Бирлат, Текуч і Фокшани. В Князівство Валахію вступив 8 липня й рухався походом через міста Римник, Бузео, Урзічені і 19 липня 1853 р. увійшов з військами до м. Бухарест. 13 жовтня 1853 р. його підвищили до звання поручика зі старшинством з 2 вересня того ж року. Брав участь 20-21 лютого 1854 р. у боях, коли турецькі батареї вели артилерійний вогонь по російським батареям, влаштованим при с. Ольтениця, а турецька піхота здійснила спробу форсувати Дунай й висадитися на його лівий берег. 27-28 лютого був при артилерійному обстрілі батареями, влаштованими генерал-лейтенантом Хлутьовим при Ольтеницькому карантині, турецьких позицій в Туртукаї та зайятих ними островів. Шанявський брав також участь і в другій турецькій кампанії (з 1 березня 1854 р. до повернення військ на терени

Російської імперії). 6 березня був при артилерійному обстрілі батарей поблизу Ольтениці острова Малого Кічу, а 8 березня при витісненні турецьких військ з островів між Туртукаєм і Ольтеницею. 10 квітня був при артилерійному обстрілі турецьких кораблів поблизу фортеці Сілістрія з батарей, встановлених на лівому березі Дуная та островах. 1 червня брав участь у поході загону генерал-лейтенанта Павлова на с. Колопетри, а 4 червня – у поході загону генерал-майора князя Бевутева з табору Осадного корпусу на с. Колопетри. 5 червня був у поході того ж загону від Колопетри на сс. Бабу і Вайдєміру. Ночами з 9 на 10 і з 10 на 11 червня брав участь у знятті облоги фортеці Сілістрія, з 12 червня – у відступі Осадного корпусу з-під Сілістрії до місця влаштованого напроти острова Тільхія, 13 червня – в остаточній переправі військ Осадного корпусу з-під Сілістрії на лівий берег Дуная. З 15 червня до 4 вересня повернувся з військами через дунайські князівства за Прут в межі Російської імперії. Шанявський також брав участь у військових діях проти турок, англійців, французів та сардинців у Криму. В першу кампанію (18 жовтня 1854 – 1 січня 1855 рр.) був у битві 24 жовтня на Інкерманських висотах, а з 24 до 27 жовтня на південному боці Севастополя. З 27 жовтня до 3 грудня брав участь у поході по Криму, а з 3 по 7 грудня – у форсованому марші від аула Кабази до м. Перекоп у складі загону генерал-лейтенанта Рижова. Під час другої кампанії (1 січня – 9 жовтня 1855 р.) був у поході від м. Євпаторія до аулу Богай. 5 лютого брав участь в посиленій рекогносцировці при м. Євпаторія під орудою генерал-лейтенанта Хрульова. Протягом 5-10 лютого був у складі Євпаторійського загону на позиції при аулі Богай. З 10 лютого до 28 квітня був у поході по Криму. З 27 квітня до 5 травня був на позиції на північному боці м. Севастополь. 5 травня переправився через Бухту й потрапив на першу захистну лінію для командування правим фасом 5-го бастіону. З 10 на 11 травня перебував під сильним

артилерійним і штуцерним вогнем серед 12000 чоловік між 5-м і 6-м бастионами. З 11 на 12 травня був при відбитті атаки неприятеля в окопах між 5-м і 6-м бастионами. З 5 на 6 червня був під час посиленої канонади по всій захистній лінії Севастополя. 6 червня брав участь у відбитті штурму Севастополя. За хоробрість виявлену того дня був нагороджений орде-ном св. Анни з мечами. 24 серпня був при сильному бомбардуванні 1 і 2 відділень захистної лінії, а 25 і 26 серпня при посиленному бомбардуванні Севастополя. 27 серпня був під час штурму Севастополя. Вночі з 27 на 28 серпня у складі Севастопольського гарнізону переправився на північний бік Севастополя. З 28 серпня до 9 жовтня був на позиціях та в походах по Криму. 9 жовтня виступив з Криму в поході до Бериславля у складі легкої № 4 батареї 11 Артилерійської бригади. В Бериславлі перебував до закінчення Кримської війни. За Кримську війну був нагороджений срібною медаллю "За захисту Севастополя" та бронзовою медаллю на андріївській стрічці "в пам'ять війни 1853-1856 годов". За відзначення під час битви був підвищений 26 жовтня 1855 р. до звання штабс-капітана. За перебування на південному та північному боках Севастополя чотири місяці і три дні, на підставі наказу по Військовому відомству від 6 грудня 1854 р., кожен місяць враховано йому за рік, а день – за 12 днів служби. З 31 грудня 1855 р. отримав відпустку на 28 днів. 9 лютого 1856 р. його перевели в легку № 6 батарею 11 Артилерійської бригади. 15 березня 1856 р. був затверджений на посаді бригадного казначея 11 Артилерійської бригади з відрядженням до бригадного штабу. До місця нової служби він відбув 29 березня, а прибув 20 квітня того ж року. 11 липня 1856 р. його перевели до штабу 11 Артилерійської бригади. Жодного разу не був пораненим. Через родинні обставини 30 грудня 1856 р. вийшов у відставку в чині капітана й з мундиром. Його послуж-

ний список було підписано 12 вересня 1857 р. в Царському Селі⁴². В 1893 р. відставний капітан Юзеф-Геронім Шанявський, син Пйотра-Блажея, і його син Пйотр-Зигмунт клопоталися перед Київським дворянським депутатським зібранням про причислення останнього до дворянського роду Шанявських⁴³. 11 листопада 1893 р. Пйотр-Зигмунт Шанявський клопотався перед Дворянським зібранням про видачу йому свідоцтва, яке могло б слугувати "видом на жительство". Цей документ він просив надіслати за адресою: с. Вукутичівка Акимівської волості Єлизатградського повіту Херсонської губернії⁴⁴. В березні 1894 р. Пйотр-Зигмунт Шанявський з того ж села просив Дворянське зібрання про видачу ще одного свідоцтва ("для представления в Государственный Дворянский Земельный Банк"). Його видали того ж місяця⁴⁵. Нарешті 19 серпня 1896 р. Пйотр-Зигмунт Шанявський просив Дворянське зібрання про причислення його до дворянського роду Шанявських. Для листування він вказав те ж с. Вукутичівку⁴⁶.

1864 р., листопада 20 Юзеф Шанявський, син Миколая, звернувся з клопотанням до Київського дворянського депутатського зібрання клопотання про причислення його дітей Миколая, Станіслава й Антонія⁴⁷. Рішення про причислення до дворянського роду Шанявських трьох синів Юзефа Шанявського було прийняте 12 січня 1865 р.⁴⁸. В 1869 р. він же клопотався про видачу копії рішення про визнання дворянського походження його сина Антонія, яка була потрібна для вступу останнього до навчального закладу⁴⁹.

⁴² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13167, арк. 22-23 зв.

⁴³ Там само, арк. 1.

⁴⁴ Там само, арк. 4-4 зв.

⁴⁵ Там само, арк. 7, 8.

⁴⁶ Там само, арк. 17-17 зв.

⁴⁷ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 253-254.

⁴⁸ Там само, арк. 260-262 зв.

⁴⁹ Там само, арк. 256.

1867 р., 15 березня Гелена з Пеньковських Шанявська (дружина засланою на Сибір повстанця Домініка-Пйотра Шанявського, сина Пйотра-Блажея), яка мешкала в с. Лип'янка Чигиринського повіту, підписала клопотання до Київського дворянського депутатського зібрання про причислення до дворянського роду Шанявських їхніх дітей. Текст клопотання уклав та переписав черкаський громадянин Мартиніан Шишковський, син Матвія. До Києва клопотання Шанявської було надіслане поштою⁵⁰. Рішення Дворянського зібрання про причислення до дворянського роду трьох дітей Домініка-Пйотра і Гелени з Пеньковських Шанявських після тривалих бюрократичних процедур було ухвалене 30 грудня 1871 р.⁵¹

1894 р., березня 5 Київське дворянське депутатське зібрання видало Пйотру-Зигмунту Шанявському, сину Юзефа-Героніма, свідоцтво про дворянство роду Шанявських⁵².

1905 р., січня 17 Київське дворянське депутатське зібрання своїм рішенням причислило Юзефа-Шимона, Фелікса-Станіслава і Вацлава-Антонія Шанявських, синів Станіслава-Сабіна, до дворянського роду Шанявських. Указом Сенату по Департаменту Герольдії від 27 травня 1905 р. це рішення було затверджене. 15 червня 1905 р. Дворянське зібрання просило Київську міську поліцію повідомити про це та вручити відповідні документи Станіславу-Сабіну Шанявському, сину Юзефа, який мешкав у Києві на вул. Михайлівській в будинку № 18⁵³.

Родовід

Казімеж⁵⁴. * ..., †

× ... Іоанна з Ростовських⁵⁵. * ..., †

⁵⁰ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13176, арк. 1-1 зв.

⁵¹ Там само, арк. 8-10 зв.

⁵² ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 1в.

⁵³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13177, арк. 2-2 зв.

⁵⁴ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 31-31 зв.

1. Ян, син Казімежа⁵⁶. * ... 1688⁵⁷, †
 × ... Анна⁵⁸. * ..., †
- 1) Антоній, син Яна⁵⁹. * Степанівка (?) ... 1716⁶⁰, †
 × ... Іоанна (Анна) з Гурських (Горських)⁶¹. * ..., †
- (1) Марцін, син Антонія⁶². * ... 1726⁶³, †
 × ... N. * ..., †
- a. Юзефа, дочка Марціна⁶⁴. * ... 1786⁶⁵, †
- b. Рафал, син Марціна⁶⁶. * ... 1786⁶⁷, †
 × ... Олександра зі Смелевських (?), дочка N і
 Маріанни⁶⁸. * ..., †
- a) Лукаш, син Рафала. * ... 1821⁶⁹, †
- b) Гелена, дочка Рафала. * 1825⁷⁰, †
- c) Цезарія, дочка Рафала. * 1827⁷¹, †
- d) Максимиліян, син Рафала. * 1828⁷², †
- (2) Ігнацій-Юзеф, син Антонія. * Степанівка (?) ... 1739⁷³, †

⁵⁵ Там само, арк. 31-31 зв.

⁵⁶ Там само, арк. 4-4 зв., 31-31 зв.

⁵⁷ Обряд хрещення здійснив ксьондз Ян Дунін-Вонсович. Хрещеними батьками стали кам'янецький стражник Адальберт Тубулевич і летичівська скарбникова Горська з с. Бакота (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 31-31 зв.).

⁵⁸ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 4-4 зв.

⁵⁹ Там само, арк. 3.

⁶⁰ Обряд св. хрещення відбувся 9 червня 1716 р. в Кам'янець-Подільському кафедральному соборі. Хрещеними батьками стали мешканці с. Степанівка Марцін Огонський і Гелена Квасневська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 41-41 зв.).

⁶¹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 3, 43, 45-45 зв.

⁶² Там само, арк. 6 зв.

⁶³ Там само.

⁶⁴ Там само.

⁶⁵ Там само.

⁶⁶ Там само.

⁶⁷ Там само.

⁶⁸ Рафалова теща удова Маріанна Смелевська (?) народилася в 1774 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 1-1г).

⁶⁹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 1-1г.

⁷⁰ Там само.

⁷¹ Там само.

⁷² Там само.

⁷³ Обряд св. хрещення Ігнація-Юзефа відбувся 2 лютого 1739 р. в Черченському костьолі. Хрещеними батьками стали уроджені Станіслав Фаленський і Аполонія Пенковська, а свідками були уроджені Францішек Квасневський і Маріанна Гілінська (всі з с. Степанівка) (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 3, 43, 45, 45 зв.). Виписку з метричних книг Черченського парафіяльного костьолу 12 січня 1788 р. брав Ігнацій Незабитовський (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 45-45 зв.). Черченський костьол св. Трійці Дунаєвського деканату

- × Любомирка 9.05.1787. Анна зі Скарбек-Міхаловських, дочка Ігнація і Гелени з Валентіїв-Радзейовських⁷⁴. * 1761⁷⁵, †
- а. Пйотр-Блажей, син Ігнація-Юзефа⁷⁶. * Турія (?) ... 1788⁷⁷, †
 - × Триліси 10.01.1819. Доміцеля з Рожнятовських, дочка Миколая⁷⁸. * ..., †
 - а) Домінік-Пйотр, син Пйотра-Блажея. * Триліси 30.08.1819⁷⁹, †
 - × ... Гелена з Пеньковських, дочка Героніма⁸⁰. * †
 - (а) Стефан-Геронім, син Домініка-Пйотра. * Лип'янка 2.09.1863⁸¹, †
 - (б) Марія-Сатурніна, дочка Домініка-Пйотра. * Лип'янка 29.11.1864⁸², †

знаходився в м-ку Черче (суч. с. Черче в складі Залучанської сільської ради Чемеровецького району Хмельницької області. В тому ж районі знаходиться і с. Степанівка (в складі Більської сільської ради) (Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ. – Київ, 1969. – Перший том. – С. 465, 466; Litak S. *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*. – Lublin, 1996. – S. 367).

⁷⁴ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 4-4 зв., 135-138.

⁷⁵ Там само, арк. 6 зв.

⁷⁶ Там само.

⁷⁷ Обряд св. хрещення Пйотра-Блажея відбувся в с. Турія в тамтешній православній церкві Вознесіння Господнього. Хрещеними батьками стали хорунжий національної кавалерії Юзеф Дромерецький і злотопільська президентова Анна Лінгурова. Випис з метричних книг було зроблено 5 березня 1803 р. (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 6 зв., 67-67 зв., 69).

⁷⁸ Триліси належали до парафії Мошнівського костьолу. Свідками обряду св. вінчання були дворяни Матвій Врублевський, Казімеж Рожнятовський, Домінік Макаревич (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 103-103 зв., 105-105 зв., 123-123 зв., 125).

⁷⁹ Обряд св. хрещення відбувся 2 листопада 1819 р. в с. Триліси (парафія Мошнівського костьолу). Хрещеними батьками стали Домінік Грудзінський і Францишка Тишковська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 107-107 зв., 109-109 зв.).

⁸⁰ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13176, арк. 1.

⁸¹ Обряд св. хрещення був здійснений 13 жовтня 1863 р. в Злотопільському костьолі його настоятелем ксьондзом Антонієм Яворовським. Хрещеними батьками стали ротмістр Юзеф Шанявський і удова Доміцеля Шанявська, а свідками були Еварист Пеньковський і дівчиця Теофіля Пеньковська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13176, арк. 2).

⁸² Обряд св. хрещення здійснив 25 березня 1865 р. в Злотопільському костьолі його настоятель ксьондз Антоній Яворовський. Хрещеними батьками стали Юзеф Шанявський і Катажина Пеньковська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13176, арк. 3).

- (с) Ян-Макарій, син Домініка-Пйотра. * Лип'янка
2.01.1866, †
- b) Марія, дочка Пйотра-Блажея. * 1821⁸³, †
× ... Фелікс Березовський⁸⁴. * ..., †
- с) Юзеф-Геронім, син Пйотра-Блажея. * ... 5.10.1824⁸⁵, †
× Олександра з Солтанів⁸⁶. * ..., †
- (а) Пйотр-Зигмунт, син Юзефа-Героніма⁸⁷. * Маслове
29.06.1861⁸⁸, †
- d) Костянтин-Феліціан, син Пйотра-Блажея.
* Оситняжка 17.04.1826⁸⁹, †
- e) Анна, дочка Пйотра-Блажея. * ... 1826⁹⁰, †
- f) Юлія-Пульхерія, дочка Пйотра-Блажея. * Тимошівка
21.06.1832⁹¹, †
- g) Теофілія, дочка Пйотра-Блажея. * Оситняжка
30.01.1835⁹², †
- h) Станіслав, син Пйотра-Блажея. * Тимошівка
16.04.1836⁹³, †

⁸³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 129-130.

⁸⁴ Там само, арк. 236-237.

⁸⁵ Обряд св. хрещення відбувся 2 січня 1825 р. в Злотовільському костюлі. Хрещеними батьками стали київський суддя Геронім Грудзінський і Анна Шанявська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 119-119 зв., 121).

⁸⁶ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13167, арк. 18.

⁸⁷ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 1в.

⁸⁸ Обряд св. хрещення був здійснений 23 липня 1861 р. в Злотовільському костюлі його настоятелем Антонієм Яворовським. Хрещеними батьками стали Ігнацій Балевич і Доміцеля Шанявська, а свідками були Владислав Росцький і Катажина Балевичева, Домінік Шанявський і Марія Тишковська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13167, арк. 7, 18).

⁸⁹ Костянтин-Феліціан народився вечором. Обряд св. хрещення відбувся 9 червня 1829 р. в с. Оситняжка (парафія Злотовільського костюлу). Хрещеними батьками стали підсудок Чигиринського повіту Казімеж Сагатовський і дівця Зузанна Рожнятовська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 123-123 зв., 125).

⁹⁰ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 129-130.

⁹¹ Обряд св. хрещення відбувся 7 липня 1832 р. в с. Тимошівка (парафія Смілянського костюлу). Хрещеними батьками стали колишній суддя Геронім Грудзінський і Текля Сагатовська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 133-134, 238).

⁹² Обряд св. хрещення відбувся 25 червня 1835 р. в с. Оситняжка (парафія Злотовільського костюлу). Хрещеними батьками стали Костянтин Шанявський і дівця Маріанна Шанявська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 239).

⁹³ Обряд св. хрещення відбувся 7 травня 1836 р. в с. Тимошівка (парафія Смілянського костюлу). Хрещеними батьками стали Альфонс де Принце і Кляра Красовська, а свідками були Юзеф Чернявський і Катажина Мацевичева (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 240).

III. Роди

- i) Ігнацій, син Пйотра-Блажея. * ... 1838⁹⁴, †
b. Уршуля (Єрина), дочка Ігнація-Юзефа⁹⁵. * ... 1789⁹⁶, †
c. Миколай, син Ігнація-Юзефа⁹⁷. * Турія (?) ... 1792⁹⁸, †
× Сологубівка 26.11.1818. Гонората з Чарнецьких⁹⁹. *
†
a) Дионизій-Луціан, син Миколая. * Оситняжка
12.12.1820¹⁰⁰, †
b) Бенігна, дочка Миколая. * ... 1823¹⁰¹, †
c) Юзеф, син Миколая. * Оситняжка 30.05.1824¹⁰², †
× ... Розалія з Гадомських¹⁰³. * ..., †
(a) Миколай-Фульгентій, син Юзефа. * Оситняжка
22.02.1854¹⁰⁴, †
× Любава 9.06.1896. Гелена-Юлія Повальська,
дочка Станіслава і Марії з Ордовських.
* Любава 22.01.1876¹⁰⁵, †
aa. Миколай, син Миколая-Фульгентія. * ..., † Во-
лодимир-Волинський 18.02.1927¹⁰⁶.
× ... Гелена. * ..., † Варшава 11.10.1948¹⁰⁷.

⁹⁴ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 235-235 зв.

⁹⁵ Там само, арк. 6 зв., 135-138.

⁹⁶ Там само, арк. 6 зв.

⁹⁷ Там само.

⁹⁸ Обряд св. хрещення був здійснений 26 вересня 1792 р. настоятелем православної церкви в с. Турія, а запис про це внесено до метричних книг Смілянського костюлу. Хрещеними батьками стали Міхал Завадзький і Анна Сінгурова (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 6 зв., 75-75 зв., 77).

⁹⁹ Сологубівка належала до Оратівської парафії. Свідками обряду св. вінчання були липовецький маршал Францішек Шидловський, Кароль Якубовський, Фортунат Моргулець (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 99, 101-101 зв.).

¹⁰⁰ Обряд св. хрещення відбувся в с. Оситняжка (парафія Злотопільського костюлу) 26 грудня 1820 р. Хрещеними батьками стали київський суддя Героним Грудзінський і Анна Шанявська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 111-111 зв., 113-113 зв.).

¹⁰¹ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 131-132.

¹⁰² Обряд св. хрещення відбувся 30 травня 1824 р. в Злотопільському костюлі. Хрещеними батьками стали дворяни Кароль Міхаловський і Соломонія Грудзінська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 115-115 зв., 117-117 зв.).

¹⁰³ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 255-255 зв., 258-258 зв., 259-259 зв.

¹⁰⁴ Обряд св. хрещення Миколая-Фульгентія відбувся 4 квітня 1854 р. в Злотопільському костюлі. Хрещеними батьками стали дворяни Павел Іршикевич, син Антонія, і Гелена Бялор (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 259-259 зв.).

¹⁰⁵ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹⁰⁶ Там само.

¹⁰⁷ Там само.

- aa) Станіслав, син Миколая¹⁰⁸. * ..., †
 bb) Йоланта, дочка Миколая¹⁰⁹. * ..., † ... Меш-
 кала в Канаді.
 × ... N. * ..., † ... Полковник польських
 військ¹¹⁰.
 cc) Владислав, син Миколая. * ..., † Варшава¹¹¹
 × ... Євгенія із Завадзьких. * ..., † ... 1987¹¹².
 (aa) Збігнев, син Владислава. * 1930, †
 1987.
 × 1955 (?). Зофія із Смігонських¹¹³. *
 ааа. Януш-Влодзімеж, син Збігнева. *
 1955 (?)¹¹⁴.
 × Йоланта¹¹⁵. *
 ааа) Агнешка, дочка Януша-
 Влодзімежа. * 1985¹¹⁶.
 dd) Казімеж, син Миколая. * 1903, † Варшава
 8.09.1979¹¹⁷.
 ×1. ... Заремба¹¹⁸. * ..., †
 ×2. ... Маріанна з Вагінських¹¹⁹. * ..., †
 ee) Мірослав, син Миколая. * Гайсин
 18.08.1905, † Вичесняк 4.10.1994¹²⁰.
 × Гродзіск Мазовецький 6.01.1931. Фелікса з
 Багінських. * ..., † Скерневічі
 19.06.1989¹²¹.
 (aa) N, дочка Мірослава¹²². * ..., †

¹⁰⁸ Там само.

¹⁰⁹ Там само.

¹¹⁰ Там само.

¹¹¹ Там само.

¹¹² Там само.

¹¹³ Там само.

¹¹⁴ Там само.

¹¹⁵ Там само.

¹¹⁶ Там само.

¹¹⁷ Там само.

¹¹⁸ Там само.

¹¹⁹ Там само.

¹²⁰ Там само.

¹²¹ Там само.

(b) Станіслав-Сабін, син Юзефа. * Оситняжка

28.03.1856¹²³, † Оголчичі ... 1939¹²⁴.

× ... Ванда-Марія із Завроцьких¹²⁵. * Груец

5.09.1871, † Рівне ... 1940¹²⁶.

аа. Юзеф-Шимон, син Станіслава-Сабіна.

* Митки 24.03.1895¹²⁷, † ... 1915¹²⁸.

bb. Фелікс-Станіслав, син Станіслава-Сабіна. *

Митки 20.11.1896¹²⁹, † ... 04.1918¹³⁰.

сс. Вацлав (Вячеслав)-Антоній, син Станіслава-

Сабіна. * Митки 22.08.1899¹³¹, † Варшава

13.07.1953¹³².

× ... 20.11.1928. Ядвіга Матулевич, дочка

Міхала і Антоніни з Чехів. * Красностав

3.08.1902, † Варшава 3.09.1982¹³³.

аа) Лех-Станіслав, син Вацлава-Антонія.

* Люблін 20.08.1929, † Конське 29.10.1934.

bb) Анджей-Марія, син Вацлава-Антонія.

* Люблін 16.07.1932.

×1. ... Данута з Хойновських¹³⁴. *

¹²² Там само.

¹²³ Обряд св. хрещення Станіслава-Сабіна відбувся 10 травня 1856 р. в Злотопільському костюлі. Хрещеними батьками стали Конрад Котюжинський і Юлія Шанявська, а свідками були Зигмунт Котюжинський і Теофілія Шанявська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 258-258 зв.).

¹²⁴ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹²⁵ ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13177, арк. 5.

¹²⁶ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹²⁷ Обряд св. хрещення Юзефа-Шимона здійснив 9 квітня 1895 р. в Барському костюлі його настоятель ксьондз Олександр Щавінський. Хрещеними батьками стали ксьондз Станіслав Завроцький і дівчиця Марія Завроцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13177, арк. 5).

¹²⁸ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹²⁹ Обряд св. хрещення Фелікса-Станіслава здійснив 30 грудня 1896 р. у Волковинецькій філіальній каплиці настоятель Барського костюлу ксьондз Олександр Щавінський. Хрещеними батьками стали ксьондз Станіслав-Октавіан Завроцький і дівчиця Марія Шанявська (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13177, арк. 6).

¹³⁰ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹³¹ Обряд св. хрещення Вячеслава-Антонія був здійснений 26 вересня 1899 р. в Меджибізьському костюлі адміністратором того ж костюлу ксьондзом Станіславом Завроцьким. Хрещеними батьками стали дворяни Конрад Міхальський і дівчиця Анна Завроцька (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13177, арк. 7).

¹³² Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹³³ Там само.

¹³⁴ Там само.

- ×2. ... 1.01.1977. Ерденчимег з дому Гон-
чингсумла. * Уланбатор 22.12.1942¹³⁵.
Піаністка.
- (aa) Бартош-Барс, син Анджея-Марії.
* Варшава 13.05.1980¹³⁶.
- cc) Кристина-Марія, дочка Вацлава-Антонія.
* Люблін 2.11.1935, † Варшава 13.10.1987.
- dd) Губерт, син Вацлава-Антонія. * Рівне
6.03.1938¹³⁷.
- × Варшава 10.04.1966. Божена-Йоланта
Домбровська, дочка Вітольда і Анни з
Рогацевичів¹³⁸. *
- (aa) Томаш-Рафал, син Губерта. * Варшава
29.08.1969¹³⁹.
- × Варшава 14.09.1996. Анна Мацейовсь-
ка. * ... 1968¹⁴⁰.
- aaa. Марцин-Миколай, син Томаша-
Рафала. * Варшава 12.04.2001¹⁴¹.
- bbb. Павел-Кароль, син Томаша-Рафала.
* Воломіне 25.08.2003¹⁴².
- (bb) Рафал-Лукаш, син Губерта. * Варшава
30.09.1972¹⁴³.
- dd. Станіслав, син Станіслава-Сабіна¹⁴⁴. * ..., †
- ee. Марія, дочка Станіслава-Сабіна. * Проскурів
... 1913, † Александрув Лудзький ... 1991¹⁴⁵.
- × ... Едмунд Сердаковський. * 1912, †
1994¹⁴⁶.

¹³⁵ Там само.

¹³⁶ Там само.

¹³⁷ Там само.

¹³⁸ Там само.

¹³⁹ Там само.

¹⁴⁰ Там само.

¹⁴¹ Там само.

¹⁴² Там само.

¹⁴³ Там само.

¹⁴⁴ Там само.

¹⁴⁵ Там само.

¹⁴⁶ Там само.

III. Роди

(с) Антоній, син Юзефа. * Оситняжка 17.01.1860¹⁴⁷, †

(d) Сабіна, дочка Юзефа¹⁴⁸. * ..., †

× ... Осінський¹⁴⁹. * ..., †

(e) Ванда, дочка Юзефа. * 1871, † 1927¹⁵⁰.

× ... Рудницький¹⁵¹. * ..., †

(f) Марія, дочка Юзефа¹⁵². * ..., †

× ... Ільницький¹⁵³. * ..., †

¹⁴⁷ Обряд св. хрещення Антонія відбувся 19 квітня 1860 р. в Злотопільському парафіяльному костьолі. Хрещеними батьками стали Кіндрат Котюжинський і Маріанна Буркатова (ДАКО, ф. 782, оп. 1, спр. 13166, арк. 255-255 зв.).

¹⁴⁸ Відомості, зібрані та надані проф. Губертом Юноша-Шанявським.

¹⁴⁹ Там само.

¹⁵⁰ Там само.

¹⁵¹ Там само.

¹⁵² Там само.

¹⁵³ Там само.

ПОКАЖЧИК

- Абрамовичі, 109, 113, 115,
116, 121
Австрійська імперія, 145
Австрія, 49
Австро-Угорська імперія, 56
Адамські, 114
Акимівська волость, 149
Аксаки, 65
Аксани, 33, 34
Александровичі, 106
Александров Лудзький, м.,
157
Александр I, російський
імператор, 22, 43
Андрієвські, 76, 106
Андронеки, 76
Андрушевичі, 106
Антоновичі, 76
Артимовичі, 76
Баба, с., 147
Бабушки, с., 122
Багінські, 76, 155
Бака (?), м-ко, 111
Бакали, присілок, 85, 99
Бакота, с., 151
Бакуновські, 76
Балашкевичі, 76
Балецькі, 76
Балевичі, 153
Бальськ (?), м., 119
Баяльники, 76
Бар, м-ко, 117
Барановські, 68, 76
Барвінські, 68, 69, 76
Бардишевські, 76
Барлинські, 77
Бароновські, 77
Барський костюл, 156
Бартошевські, 33
Барщевські, 77
Бачинські, 77, 106, 115, 119
Бевутєви, князі, 147
Безкошевські, 77
Белекевичі (Белькевичі), 77
Белькевичі, 77
Бердичів, м., 107
Бердичівський повіт, 126
Бережлиницькі, 77
Березецькі, 77
Березовські, 77, 106, 142, 153
Берестечко, с., 113
Бериславль, с., 148
Белявські, 135
Бирлат, м., 146
Бирюки, с., 80, 95
Біла Церква, м-ко, 41, 65, 66,
67, 68, 77, 79, 80, 81, 83,
84, 85, 87, 89, 90, 91, 94,
99, 100
Білецькі, 77, 106
Білін, с., 15, 16
Білинські, 110, 116, 119, 121
Білинські г. Сас, 15, 16
Білопілля, м-ко, 119
Білорусь, 15, 104, 105
Білоруська губернія, 108
Білоцерківська вотчина, 71
Білоцерківська ландміліція,
45
Білоцерківське графство, 65,
67
Білоцерківське староство, 64,
65, 67, 69, 72, 73, 75
Білоцерківський округовий
архів, 52
Білоцерківський степ, 66, 67
Білоцерківщина, 40, 41, 70,
71, 73
Більська сільська рада, 152
Біскупці, м-ко, 113
Блажків, с., 122
Блиндовські, 78
Блощинське диспозиторство,
65
Блощинці, с., 66, 67, 68, 76,
77, 78, 83, 84, 85, 86, 88,
89, 90, 91, 95, 100
Бнінські, графи, 108, 113, 114,
115, 119
Бобраницькі, 78
Бобровичі, 106
Бобровські, 78
Богай, аул, 147
Богдановичі, 38
Богдашевські, 78
Богуславський земський суд,
18
Богуславський повіт, 18, 19
Богуші, 37
Божченки, 78
Болвановичі, 78
Болгари, 78
Болсуновські, 68, 78
Бондаренко, гайдамацький
ватажок, 74
Бондаржевські, 131, 132
Бончек, придомок
Шанявських г. Юноша,
137
Бончковські, 106
Борацькі, 78
Борейки, 126
Борейки г. власного, 129
Борейки г. Ястшембец, 129
Борженцькі, графи, 109, 114,
117, 118, 122
Боримські, 78
Борки Подухи, с., 18, 19
Борковські, 18, 19
Боровецькі (Боровицькі), 78
Боровицькі, 78
Боровські, 78
Боруцькі, 106
Боршагівка, с., 121
Борщаївський костюл, 130,
131, 132
Боханевичі (Буханевичі), 78
Бохановичі, 78
Бохоневичі, 78
Брагилівська парафіяльна
церква, 45, 46
Бранецькі, 106
Браницькі г. Корчак, графи,
18, 32, 45, 71
Брацлавське воєводство, 13,
14, 15, 17, 20, 49, 126
Брезецькі, 78
Брецькі, 79
Бржезовські, 107
Бродеське, с., 103, 110, 112,
119
Бромірські, 132

- Бротка, придомок
Шанявських г. Юноша,
137
- Бруговські, 79
- Бручковські, 79
- Бугаївка, с., 109, 115
- Бугуславські, 107
- Будкевичі, 79
- Бузео, м., 146
- Булаї, с., 103, 114
- Буневичі, 79
- Буржемовські, 107
- Буркати, 72, 158
- Бурмани, 107
- Бурчак-Абрамовичі г. Любіч,
131
- Бутельські, 79
- Бухарест, м., 146
- Бушенські, 79
- Бушини, 145
- Бялобжиські, 107
- Бялзори, 154
- Вайдемір, с., 147
- Вакуєновські (?), 107
- Валахія, князівство, 146
- Валендзік, придомок
Шанявських г. Юноша,
137
- Валентії-Радзейовські, 152
- Валентій, придомок
Радзейовських, 139
- Вандич Пйотр, 9
- Варшава, м., 49, 112, 116, 133,
137, 138, 154, 155, 156, 157
- Васаловські, 107
- Васекерські, 79
- Василів, м-ко, 65
- Василівщина, 65
- Васильків, м., 65, 66, 76, 78,
93, 95, 97
- Васильківський повіт, 18, 20,
21, 23, 34, 35, 40, 43, 45,
63, 65, 66, 67, 68, 69, 73,
75, 126
- Васильківці, с., 103, 112, 115,
120
- Васлуй, м., 146
- Васькевичі, 79
- Вахнівка, м-ко, 103, 117, 120,
122
- Вашковські, 79
- Велике князівство Литовське,
49, 70, 104, 138
- Великополовецьке, с., 66, 83,
84, 87, 90, 92
- Велчинські, 79
- Венцеринські, 107
- Венцковські, 79
- Верпаховські (?), 107
- Вертелеські, 79
- Веселовські, 107
- Весьлевські, 130
- Виговські, 68, 79
- Визбовські, 107
- Винарецькі, 79
- Винарські г. Тромби, 42
- Висоцькі, 79, 140
- Вичесняк, с., 155
- Вишневські, 80
- Вишнич, м., 138
- Вишнополе, с., 115
- Віленська губернія, 55
- Вільчек, придомок
Шанявських г. Юноша,
137
- Вільчонця-Хосечня, масток,
125
- Вільшанка Барахтянська, с.,
66, 77, 83, 84, 93, 94, 97, 99
- Вільшанка Мала, с., 84, 85,
86, 96
- Вільшанський ключ, 138
- Вінницька область, 103
- Вінницький гродський суд, 15
- Вінницький деканат, 131
- Вінницький повіт, 108, 110,
114, 118, 122, 126
- Вінниця, м., 17, 109, 113
- Вінцентівка, с., 66, 67, 76, 77,
79, 80, 82, 83, 84, 85, 86,
88, 89, 93, 94, 98, 100
- Вітебська губернія, 55
- Вітославські, 107
- Віхоцькі, 107
- Владислав Ягайло, король,
137
- Вовковенські, 80
- Вовковські, 80
- Вознесенська "комиссия о
разборе дворянства", 140
- Войтовці, с., 103, 106, 113,
118
- Войцеховські, 80, 107
- Волинська губерніяльна
ревізійна комісія, 40
- Волинська губернія, 25, 26,
32, 34, 42, 49, 55, 104, 107,
109, 112, 113, 114, 115,
117, 120, 122, 127
- Волинське воєводство, 16, 26,
37, 49
- Волинське дворянське
депутатське зібрання, 32,
51, 56
- Волинь, 42, 69, 103, 104, 105
- Волиця, масток, 126
- Волиця, слобода, 76, 85, 88,
91, 95, 97, 98, 99
- Волковинеська філіальна
каплиця, 156
- Волковські, 130
- Володимир Ольгердович,
удільний князь київський,
68
- Володимир-Волинський, м.,
154
- Воломін, м-ко, 157
- Волосовичі, 80
- Волота, р., 73
- Волотовські, 73, 80
- Волчинці, с., 103, 106, 107,
109, 110, 114
- Вольське (?), с., 117
- Вольські, 80, 107
- Волянецькі, 80
- Вонсовичі пр. Дунін, 151
- Вонятицькі (?), 108
- Воскодавинці, с., 103, 108,
112, 121
- Врублевські, 108, 152
- Вукутичівка, с., 149
- Габрий (?), 108, 111, 112, 117,
118, 119, 122
- Гадомські, 154
- Гадомці Великі, с., 115
- Гаєвські, 108
- Гайсин, м., 155
- Галамбовські (Голембовські),
80
- Галевичі, 80
- Галензовські, 129
- Галинські, 108
- Галичина, 16, 17, 69, 104, 105

Ганські г. Корчак, 129
 Гембіцькі, 108
 Герасимовичі, 112
 Геремошки, с., 108
 Герольдія Сенату, 44, 45, 127, 140, 144
 Гживач, придомок
 Шанявських г. Юноша, 137
 Гзар, придомок Шанявських г. Юноша, 137
 Гижи, 108
 Гилевичі, 80
 Гілінські, 151
 Гілчевські, 81
 Глибочка, присілок, 95
 Глинські, 80
 Гловацькі, 80
 Глоговські, 17
 Глуховці, с., 103, 109, 113, 120, 122
 Говаковські (?), 109, 119
 Голевичі (?), 113
 Голембовські, 80
 Головінські, 122
 Голубовські, 80
 Гольські, 80
 Голяки Великі, с., 135
 Голяки, с., 126, 135
 Гончингсумла, 157
 Горази, 80
 Горайми, 81
 Горані, 81
 Горецькі, 108
 Горнецькі, 81
 Городиський ключ, 138
 Городище, присілок, 77, 78, 82, 88, 92, 95
 Городище, с., 86
 Городок, с., 112
 Горські, 151
 Гошовські, 108
 Грабо, м-ко, 145
 Грабовські, 81, 108
 Граскевичі, 81
 Григоревські, 81
 Григоровичі, 81
 Григурки, 81
 Гриневичі, 108
 Гринковські, 81
 Гриновецькі, 81

Гринчевські, 81
 Гритине, с., 112
 Гродзіск Мазовеський, м., 155
 Грондовські, 108
 Гросс-Вардейн, м., 146
 Грохольські, 108
 Грошецькі, 108
 Грудзінські, 143, 152, 153, 154
 Груєц, м., 156
 Грушевські, 42, 81
 Грушецькі, 17
 Губин, с., 103, 107, 108, 113, 114, 115, 119
 Гулевичі, 130, 131, 133
 Гундерступи, 108
 Гурковські г. Слеповрон, 32
 Гурські, 109
 Гурські (?), 109
 Гурські (Горські), 151
 Гусятин, м., 106
 Гуцевичі, 81
 Гьоргей, 146
 Дабіжі, 81
 Дабіжі г. Ястшембец, 41, 102, 109
 Далецькі, 109
 Дам (?), 132
 Дамеловські, 81
 Дарманські, 109
 Дашибог-Каменські, 139
 Дашкевичі, 81
 Дебрецен, м., 145, 146
 Дебровські, 82
 Дембровські, 82
 Демковські, 82
 Денбровські, 82
 Департамент Герольдії Сенату, 27, 44, 142, 150
 Деремезна, с., 66, 90, 99
 Державний архів Вінницької області, 53
 Державний архів
 Житомирської області, 51, 56
 Державний архів Київської області, 51, 53, 55, 57, 58, 59

Державний архів
 Хмельницької області, 51, 56, 57
 Державний дворянський земельний банк, 149
 Державний історичний музей (Москва), 25
 Державний комітет архівів України, 58
 Дешинські (?), 109
 Дзвина (?), с., 108
 Дзевалтовські, 109
 Дзержанські, 139
 Дзядевичі, 82
 Дикнеровичі, 109
 Дідковські, 68, 82
 Дідовщина, с., 18, 125, 126, 133, 134
 Дідовщинський ключ, 126
 Дідовщинський костюл, 130, 133, 134, 135
 Дільовські, 82
 Длуге, с., 18, 19
 Длуські, 18, 19
 Дмитрівка, с., 78, 82, 84, 86
 Дмитрівка, слобода, 77, 79, 82, 83, 87, 88, 89, 90, 92, 97, 99
 Доблецькі, 109
 Добрановські, 82
 Добранські, 82
 Добринські, 82
 Добровольські, 58, 82, 109
 Добровольські г. Дембно, 37
 Доброволя, с., 114
 Долгоруки, князі, 126
 Долинські, 82
 Доманські, 109
 Домарецькі, 82
 Домброва, с., 107
 Домбровські, 109, 139, 157
 Дорогичинський повіт, 18, 19
 Дорошенко Петро, гетьман, 74
 Дрезнелі, 117
 Дремінські, 110
 Дриглів (?), с., 109
 Дрозди, присілок, 80
 Дроздовські, 82, 110
 Дромерецькі, 152
 Дросенки, 82

- Дроси, 82
Дубеневичі, 83
Дубіцькі, 22
Дукат, придомок Шанявських г. Юноша, 137
Дукач, придомок Шанявських г. Юноша, 137
Дуки, с., 115
Дулицьке, с., 46, 66, 67, 68, 73, 76, 80, 81, 82, 92, 95, 96, 98, 99
Дулковські, 83
Думанські, 83
Дунаєвський деканат, 151
Дунай, р., 146, 147
Дунін-Вонсовичі, 151
Дьюковські (?), 107
Ездебські, 110
Експедиція контрактних актів, 141
Есмонти, 83
Євпаторія, м., 147
Європа Центрально-Східна, 9
Єкатеріна II, російська імператриця, 63
Єлизаветградський повіт, 149
Єревичі, 83
Єрличі, 37, 141
Жванець, м-ко, 106
Жебрецькі, 83
Жевуські, графи, 107, 111
Живаго (?), 110
Жидовці, с., 103, 106, 107, 109, 113, 118, 120, 121
Жижемські, князі, 56
Житні Гори, с., 66, 67, 76, 79, 80, 81, 85, 86, 88, 91, 92, 99
Житомир, м., 37, 113, 117, 126, 132
Житомирське Полісся, 26
Житомирський повіт, 25, 107, 109
Жицькі, 83
Жовтицькі, 83
Жолтковські, 110
Жудри, 55
Жуків, масток, 126
Журавські, 83
Жураковські, 83
Забавські, 83
Забара, слобода, 93
Завадзькі, 133, 154, 155
Завадські, 83
Завроцькі, 156
Загоровські, 83
Загорські, 83
Загребські, 106, 107, 109, 110, 114
Задзгуські, 84
Задзики (?), 110
Закаблуковські, 84
Закревські, 84
Закусили, 68, 84
Залевські, 84, 110
Залізняк, с., 115
Залузькі, 84
Залучанська сільська рада, 152
Замланські, 84
Заремби, 155
Заремби, с., 84, 114
Зарицькі, 110
Заславський парафіяльний костюл, 45
Заушся, 68, 73
Захаревські, 84
Збитень, масток, 126
Збігські, 84
Звенигородський повіт, 43
Зверковські, 110
Зволинські, 110
Зданкевичі, 139
Здебські, 84
Здоховські, 111
Зековецькі, 84
Зелінські, 110
Земак, придомок Шанявських г. Юноша, 137
Зембоцькі, 84
Зінкевичі, 84
Злотові, м-ко, 144
Злотовіський ключ, 140
Злотовіський костюл, 152, 153, 154, 156, 158
Злоцькі, 110
Змігродзькі, 130, 131, 132
Зольца, с., 146
Зражевські, 72
Зубовські, 110, 145
Зьомак, придомок Шанявських г. Юноша, 137
Зьотовські, 84
Іванецькі, 84
Івановські, 136
Івашкевичі, 85
Івличі, с., 108
Іздебські, 110
Ілловичі, 85
Іленецькі, 85
Ільїнські, 111
Ільницькі, 85, 158
Інститут палеобіології ім. Романа Козловського Польської Академії Наук, 137
Іршель, с., 114, 117
Іршикевичі, 154
Кабаза, аул, 147
Кавіцькі, 113
Кавказ, 126
Кажановські (Кижановські?), 73, 85
Калена, с., 126
Каленські, 68, 85
Калиновські, 111
Калницькі, 85
Каменські пр. Дацибог, 139
Камінські, 85, 111
Кам'янець-Подільський кафедральний собор, 151
Кам'янець-Подільський, м., 115
Кам'янка, р., 73
Канада, 155
Канські, 85
Капленські, 85
Капустинські, 85
Карасевичі, 111
Карвіцькі, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121
Каржевські, 111
Карпати, 145
Карпинські, 111
Карпінські, 85
Катеринославська губернія, 55
Качановські, 111
Качинські, 111

- Качуровські, 111
 Кашау, м., 145
 Кашперівка, с., 103, 107, 110, 111
 Каштелянські, 111
 Квасневські, 151
 Квятковські, 85, 111
 Кевличі, 85
 Кежановські, 73
 Керелівка, с., 42
 Керніцькі, 111
 Керекеші г. Любіч, 128
 Києво-Печерська лавра, 65
 Київ, м., 56, 131, 132, 150
 Київська 2-га гімназія, 142
 Київська губерніальна ревізійна комісія, 40
 Київська губернія, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 26, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 42, 43, 49, 52, 53, 54, 55, 69, 75, 101, 103, 105, 127, 141, 142
 Київська казенна палата, 144
 Київська міська поліція, 150
 Київська палата карного суду, 145
 Київська палата цивільного суду, 141
 Київське воєводство, 13, 14, 15, 17, 20, 26, 49, 125
 Київське губерніальне правління, 44
 Київське дворянське депутатське зібрання, 23, 30, 43, 45, 46, 51, 53, 54, 55, 56, 59, 102, 127, 133, 140, 141, 142, 144, 149, 150
 Київське Полісся, 26
 Київський головний суд, 127
 Київський гродський суд, 139
 Київський костюл, 131, 132
 Київський повіт, 25, 142
 Київський університет св. Володимира, 29, 142, 145
 Київщина, 13, 14, 15, 23, 24, 64, 69, 70, 103, 104
 Київщина Південна, 69
 Киселевські, 85
 Киянівка, с., 117
 Кікошівка, с., 103, 115, 119
 Кіналевські, 139
 Кіча Мала, острів, 147
 Клецькі, 86
 Клітенка, с., 131
 Клітинка Мала, с., 107
 Клоковські, 86
 Кльоці, 86
 Княгиницькі, 17
 Коберницькі, 111
 Кобилинські, 68, 86
 Ковалівка, с., 66, 78, 86, 90, 91
 Ковальські, 86, 111
 Кодаки, с., 77
 Кожанка, с., 66, 81, 94
 Коженики, с., 86, 89
 Кожухівка, с., 19
 Козаковичі, 86
 Козецькі, 86
 Козлінські, 86
 Козловські, 86, 111
 Козятинський район, 103
 Койцержин, м-ко, 122
 Колопетри, с., 147
 Комарницькі, 111, 120
 Комаровські г. Наленч, 30
 Комсомольське, смт, 103
 Кондратеви́чі, 86
 Конкурсний суд, 143, 144
 Коннани, 86
 Конофешькі, 87
 Конське, м., 156
 Контські, 112
 Копровські, 112
 Копчинські, 112
 Корбути, 87
 Кордуни, 87
 Кореневські, 87
 Коржелецькі, 87
 Корзуни, 87
 Корицинські, 72
 Коровинці, с., 73
 Королівка, с., 66, 79, 80, 88, 92, 94, 95, 97, 103
 Королівка, хутір, 108
 Корчевські, 112
 Корчинські, 112
 Косинські, 87, 112
 Космачевські, 87
 Косменські, 87
 Кострицькі, 87
 Котожинські, 156, 158
 Кохановські, 87
 Коцюбинські, 112
 Кошчевські, 87
 Кравці, 41, 102
 Краків, м., 106
 Красевські, 87
 Красковські, 112
 Красний Ліс, с., 66, 77, 84, 89, 91, 96
 Красностав, м., 156
 Красовські, 153
 Красуцькі, 87
 Крауцькі, 112
 Крачек, придорожжя
 Шанявських г. Юноша, 137
 Крашевські, 87
 Крашицькі, графи, 111, 120, 121
 Кременецький гродський суд, 15, 16
 Кременецький повіт, 37
 Кржчковські, 112
 Кривошинські хутори, 110
 Крижановські, 87, 112
 Крижевські, 112
 Крим, 147, 148
 Криницькі, 34
 Крюці (?), 88
 Криховецькі, 88
 Кропивницькі, 88
 Кротовичі, 112
 Кротофінські (?), 113
 Крукашевичі, 113
 Круковські, 113
 Крулековські, 88
 Ксаверівка, с., 86
 Кулаковські, 88
 Кулецькі, 88
 Куликовські, 88, 113
 Кулишів, с., 103
 Кулишове, с., 115
 Кульковські, 88
 Кульчицькі, 88
 Кульчицькі-Кульчиченки, 88
 Куманівка, с., 103, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 119, 120, 122
 Куманівські, 112, 116, 117
 Кумановські г. Остоя, 129, 132

- Курська губернія, 55
 Куськівчичі, 88
 Кушєвські, 88
 Кушинці, с., 106
 Лабунь, с., 112
 Лаврівка, с., 117
 Лавровські, 113
 Лагадовські, 88
 Лазарєвичі, 88
 Лазовські, 88
 Ластовєцькі, 89, 113
 Ластовські, 113
 Леальські (?), 113
 Левандовські, 113
 Левицькі, 113
 Левківка, с., 112
 Лемешєвські, 89
 Лємпіцькі, 19, 20
 Леншно, м., 111
 Лєсовищина, с., 114
 Лєтичівський повіт, 139
 Лєщинські, 113
 Лимєшівка, с., 114
 Лип'янка, с., 153
 Липки, с., 113
 Липовєцький повітовий суд, 17
 Лип'янка, с., 150, 152
 Лисєнко С., 42
 Литва, 15, 69, 70, 104, 105, 115, 119
 Литовська губернія, 108, 115, 116, 120
 Лихнєвичі, 113
 Лівська земля, 125, 126
 Лінгури (?), 152
 Ліпські, 113
 Ліпчєвські, 89
 Лісовські, 45
 Літинський повіт, 58, 106, 108, 110, 117, 129
 Літинські, 113
 Ліщинка, слобода, 77
 Лодєцькі, 89
 Лозєцькі, 89
 Лозна, с., 108
 Ломачанські, 89
 Ломенські, 89
 Лопатинщина, с., 66, 68, 79, 80, 85, 93
 Лосятин, с., 94, 99
 Лубковські, 89
 Луговський, придомок Шанявських г. Юноша, 137
 Лужєцькі, 89
 Лузановські, 89
 Лукашєвичі, 89
 Лукомські, 89
 Лукувська земля, 18, 19, 137
 Лукувський повіт, 138
 Луцьк, м., 107
 Луцький повіт, 126
 Львів, м., 110
 Любава, 154
 Люблін, м., 116, 120, 156, 157
 Люблінське воєводство, 18, 19, 67, 137, 138
 Люблінщина, 104, 105
 Любомірка, с., 139, 152
 Любомірські, князі, 138, 139
 Лядданські, 114
 Ляддонські, 114
 Лялоцькі, 89
 Лясковські, 114
 Магнушєвські (?), 114
 Мазаракії, 113
 Мазєпинці, с., 66, 67, 80, 82, 86, 87, 90, 91, 92, 96
 Мазовєцьке воєводство, 110
 Мазовія, 105
 Макаревчичі, 152
 Макіївка, с., 77, 97
 Маковські, 89
 Малаховє, с., 106
 Малєцькі, 114
 Малинка, с., 103
 Малинки, с., 113
 Малиновські, 89, 113
 Малинські г. Порай, 129
 Малишєвські, 114
 Маліновські, 17
 Малополовєцьке, с., 66, 80, 82, 86, 92
 Манастирські, 114
 Марвінські, 90
 Маринські, 90
 Марінські, 114
 Маркєвичі, 114
 Марковці, с., 103, 111, 114, 118, 122
 Мартушєвичі, 90
 Марчєвські, 90
 Маршиньські, 121
 Мар'янівка, с., 18, 67, 74
 Масли, 90
 Маслоє, с., 153
 Матисн, масток, 138
 Матковські, 114
 Матулєвичі, 156
 Матусєвичі, 114
 Матушєвичі, 90
 Матюші, с., 95
 Махаринці Волоські, с., 117
 Махнівкa, м., 17, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122
 Махнівська парафія, 130, 134
 Махнівський повіт, 18, 20, 21, 23, 34, 35, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 120, 121, 126, 127
 Мацєвичі, 153
 Мацєйовські, 157
 Мацієвичі, 114
 Машєвські, 130
 Машляковські, 90
 Меджибіж, м-ко, 118
 Меджибізький костьол, 156
 Мединські, 114
 Мєлановські, 90
 Мєленєвські, 26
 Мєлянєвські, 90
 Мєнчинські, 90
 Мєржвинські, 134
 Мєржинські, 115
 Мєтелєвські, 90
 Мєчковські, 38
 Миніїнки, с., 34
 Минорєцькі, 90
 Миргородські, 42
 Мисюрєвичі, 115
 Митки, с., 156
 Митловські, 115
 Михайлівка, с., 113
 Михалєвські, 90
 Михалєвські, 90
 Михальські, 115
 Мілєвські г. Корвін, 38
 Мількєвичі, 91

- Мінська губернія, 25, 55, 111
 Мінське воеводство, 26, 109
 Міхаловські, 128, 135, 139, 154
 Міхаловські пр. Скарбек, 139, 152
 Міхальські, 156
 Мішкольц, м., 146
 Млоховські, 115
 Мнішхи, 72
 Могилівська губернія, 55
 Могилики, 91
 Могилянка, с., 116
 Могорити, 91
 Моковські, 91
 Мокрицькі, 91
 Молдавія, князівство, 146
 Монастирські, 91
 Моргульці, 113, 116, 154
 Моровські, 115
 Москва, м., 25
 Московська губернія, 55
 Моссаковські г. Ястшембсц, 30
 Мотовилівка Велика, с., 65, 66, 76, 77, 83, 86, 94, 99
 Мотовилівка Казенна, с., 86
 Мотовилівщина, 65
 Мошковські, 68, 91
 Мошинський костюл, 152
 Мрозинські, 115
 Мшанець, с., 103, 112, 113
 Мялковські, 115
 Нагуєвські, 91
 Настаське диспозиторство, 65
 Насташка, с., 66, 76, 82, 97, 98
 Національний історичний архів Беларусі, 56
 Нащецькі, 91
 Неворжевські, 115
 Недашковські, 68, 91
 Недзельські, 118
 Незабитовський Василь, 29
 Незабитовські, 91, 151
 Незабитовські пр. Пенек, 139
 Некрашевські, 91
 Нелиповичі, 115
 Немиричі, 26
 Немичинці, с., 111
 Непедівка, с., 103, 109
 Нестеровичі, 115
 Нестерські, 114, 117, 118
 Нечаї, 143
 Николаєвські, 91
 Нікітіни, 91
 Ніколай I, російський імператор, 39
 Новацькі, 91
 Новицькі, 115
 Новіцькі, 91
 Нововейські, 143
 Новофастів, м-ко, 113
 Ноженські, 91
 Нумсени (?), 111, 112, 116, 119, 122
 Ободзинські, 92
 Обремські, 92
 Обухівка, с., 103, 106, 107
 Обуховичі, с., 32
 Овруцький повіт, 25
 Овруччина, 68, 73
 Овсянецькі, 92
 Овсяники, с., 107
 Огонські, 151
 Ожоговці, м-ко, 114
 Озера, с., 66, 67, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99
 Окриповські, 92
 Олярські, 92
 Олієри, 115
 Олізари, графи, 37
 Олізари-Волчковичі, 26
 Ольтеницький карантин, 146
 Ольтениця, с., 147
 Ольтениця, с., 146
 Ольшаниця, с., 76, 77
 Ольшевські, 92
 Оратівська парафія, 154
 Ординці, с., 103, 109, 115, 121
 Ордовські, 154
 Ореєвські, 92
 Ореховські, 115
 Орловські, 92, 116
 Орховські, 116
 Оселек, придомок Шанявських г. Юноша, 137
 Оситняжка, с., 137, 138, 143, 144, 145, 153, 154, 156, 158
 Осінські, 158
 Османська імперія, 13, 146
 Осмоловські, 92
 Остерський повіт, 25
 Остзейські губернії, 55
 Остриківці, маєток, 126
 Острів, с., 66, 67, 78, 85, 89, 95, 96, 99
 Острійки, с., 85, 97
 Островські, 116
 Острожецька парафія, 131
 Острожецький костюл, 131
 Острожські, 116
 Остропіль, м-ко, 114
 Отолчичі, с., 156
 Офірна Фастівська, с., 74
 Офірна, с., 86
 Павел I, російський імператор, 33, 63
 Павлівка, с., 103, 107, 111
 Павлови, 147
 Павловські, 92, 116
 Палецькі г. Остоя, 139
 Паляничинці, с., 66, 68, 85, 86, 88, 90
 Панасівка, с., 103, 117
 Пановські, 116
 Папроцькі, 92
 Партинські, 116
 Парчевські, 92
 Пачуєвські (?), 116
 Пашенські, 92
 Пашкевичі, 92
 Пашковські, 38
 Педоси, с., 103, 108, 110, 112, 115, 117, 121
 Пелькевичі, 92
 Пенковські, 151
 Перекгурди, 92
 Перекоп, м., 147
 Перловські, 93
 Песлячки, 93
 Петриковські (?), 116
 Петровські, 93, 116, 120
 Пенєки-Незабитовські, 139
 Пеньковські, 150, 152
 Пеньковські г. Тромби, 132

- Пержожек, придомок
 Шанявських г. Юноша,
 137
- Пиковець, с., 108
- Пилипча, с., 66, 67, 68, 77, 78,
 81, 82, 85, 86, 87, 88, 92,
 94, 95, 99
- Пилука, м-ко, 117
- Пишкані, 93
- Пищики, с., 93, 96
- Півні, с., 66, 67, 68, 76, 77, 78,
 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93,
 94, 95, 97, 98, 99
- Підгір'я, 15, 16, 120, 121
- Підлясся, 19, 105
- Підляська земля, 112
- Підляське воєводство, 19
- Пікульські, 93
- Піневські, 116
- Пінське воєводство, 22
- Пісдорські, 32
- Плисовецькі, 93
- Плонські, 93
- Пляхова, с., 103, 107, 109,
 111, 113, 114, 116, 119, 120
- Пневські г. Абданк, 36
- Пневські г. Гонска, 36
- Пневські г. Лук, 36
- Пневські г. Наленч, 36
- Пневські г. Одровонж, 36
- Пневські г. Роля, 36
- Пневські г. Слєповрон, 36
- Пневські г. Ястшембец, 36
- Повальські, 154
- Погорельські, 116
- Погоріла, с., 110, 122
- Погребіще, м-ко, 113
- Погріби, с., 93
- Подгорські г. Бродзіц з відм.,
 130, 132
- Подгурські, 93
- Поділля, 16, 69, 103, 104, 105
- Подільська губернія
 ревізійна комісія, 40
- Подільська губернія, 26, 34,
 42, 43, 49, 55, 104, 106,
 110, 111, 114, 118, 122, 129
- Подільське воєводство, 49,
 139
- Подільське дворянське
 депутатське зібрання, 51,
 56, 57
- Подольські, 93
- Покорницькі, 93
- Поличинці, с., 126, 129, 130,
 132, 134
- Пологи, с., 92
- Полтавська губернія, 55
- Польща, 9, 15, 18
- Полянські, 116
- Поросся, 19
- Поросся Середнє, 64, 68, 69,
 73
- Порохнецькі, 93
- Потіївка, с., 45, 66, 68, 72, 73,
 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87,
 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94,
 95, 96, 97, 98, 99
- Потоцькі г. Любіч пр. Фокс,
 133
- Потоцькі, графи, 106, 107,
 108, 109, 110, 111, 112,
 113, 114, 115, 116, 117,
 118, 119, 120, 121, 122
- Похилевич Лаврентій, 69, 70,
 71, 73, 74
- Поцелевичі, 93
- Пошковські, 93
- Правобережжя, 15, 54
- Правобережна Україна, 30,
 39, 46, 47, 49, 51
- Прилука, м-ко, 103, 109, 114,
 122
- Причорномор'я, 49
- Принце, де, 153
- Проскури-Сушанські, 38
- Проскурів, м., 157
- Пруси, с., 66, 78, 81, 96
- Прусія, 49, 106, 107, 112, 118
- Пруське королівство, 56
- Прут, р., 146, 147
- Прушинські, 128
- Прушинські г. Равіч, 134
- Прилуцькі (?), 108, 112, 113
- Псковська губернія, 55
- Пугаревські, 93
- Пуделко, придомок
 Шанявських г. Юноша,
 137
- Пурпуровці, масток, 126
- Пустоха, с., 108
- Пшилуські, 128
- Пшонки (Пшонковські) г.
 Яніна, 67
- Пшулковський Адам, 49
- Пясечкі придомку Скочилиас,
 38
- П'ятигорський повіт, 109,
 110, 115, 118
- Рава, м., 107
- Радзейовські пр. Валентій,
 139, 152
- Радзівилівка, с., 111
- Радзівіллове, м-ко, 145
- Радзійовці, с., 139
- Радзінські, 116
- Радковські, 93
- Радомишльський повіт, 25,
 26, 30, 32, 33, 34, 37, 38, 55
- Радомські, 93
- Раків, м., 115
- Раковські, 107, 108, 111, 112,
 117, 118, 119, 120, 122
- Растовецькі, 94
- Растовські, 94
- Ратунські, 19, 20
- Раченські, 94
- Рачинські, 94
- Рачковські, 94
- Рейментарщина, с., 66, 67, 82,
 83, 89, 95, 96
- Репеліовські, 117
- Репельовські, 94
- Речицький повіт, 25
- Решнівка, с., 134
- Ржемень, с., 118
- Ржонзовські, 143
- Рибецькі, 94
- Рижови, 147
- Римишвські (?), 120
- Римник, м., 146
- Ринда, придомок Шанявських
 г. Юноша, 137
- Рипенські, 94
- Рипчинські, 117
- Рівне, м., 156, 157
- Річ Посполита, 13, 14, 20, 22,
 28, 29, 40, 49, 56, 69, 104,
 105, 138
- Робаковські, 94

- Ровок, с., 114
 Рогащевічі, 157
 Рогізна, с., 107
 Роговські, 94
 Росецькі, 117, 153
 Рожницькі, 117
 Рожнятовські, 143, 152, 153
 Розалівка, присілок, 79, 88, 97
 Розалівка, с., 79
 Рознятовські, 94
 Розлив, маєток, 138
 Розлив, слобода, 140
 Розлив, урочище, 139
 Розлив, хутір, 139
 Рокитне, м-ко, 76, 88
 Рокитницькі (?), 38
 Рокитнянський маєток, 65
 Рокитнянщина, 67
 Роковські, 45, 46
 Романівка, с., 37
 Ромашки, с., 77, 79, 98
 Російська імперія, 13, 14, 26, 28, 29, 31, 39, 40, 71, 146, 147
 Російська Федерація, 25
 Росія, 49
 Росовецький Олег, 137
 Ростовські, 150
 Рось, р., 68
 Ротківське намісництво, 65, 67
 Роток, р., 67
 Рубанка, с., 103, 112, 113, 115, 116, 117, 118
 Рубльовські, 94
 Руда, с., 80
 Рудавські, 94
 Руді-Руденки, 42
 Рудковські, 94
 Рудницькі, 94, 117, 158
 Рудницькі, 134
 Ружин, м-ко, 141
 Ружицькі, 132
 Ружична, с., 114
 Руліковські, 65
 Руліковські г. Кораб, 129
 Саварка, с., 91
 Савирські (?), 117
 Савицькі, 55, 94, 117
 Савицькі г. Новіна, 17, 18
 Савицькі г. Слєповрон, 20
 Сагатовські, 140, 153
 Садовські, 95, 117
 Саламони (Салішони?), маєток, 138
 Салиха, слобода, 78, 89, 98
 Саломон, придомок
 Шанявських г. Юноша, 137
 Самборські, 95
 Самгородок, м-ко, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 118, 120, 121
 Самчики, маєток, 126, 128
 Сандомір, м., 118
 Сандомірське воєводство, 45
 Санкт-Петербург, м., 115
 Сарницькі, 117
 Сас, герб, 15
 Сатанів, м-ко, 119
 Сатінські (?), 95
 Сафтенки, 117
 Сахновські, 95
 Сачевські, 117
 Свегоцькі, 95
 Священна Римська імперія германської нації, 116, 138
 Севастополь, м., 147, 148
 Селецькі, 95
 Сенат Російської імперії, 32, 140, 142
 Сердаковські, 157
 Сержинські, 117
 Сибір, 150
 Сингаєвські, 95
 Синкевичі, 117
 Синява (?), с., 118
 Синява, с., 78, 83, 89, 90, 95, 98
 Сичинські, 95
 Сікорські, 117
 Сілістрія, фортеця, 147
 Сішські, 95
 Скарбек-Міхаловські, 139, 152
 Скаржинівка, с., 69
 Скаржинські, 69
 Сквирський повіт, 16, 18, 25, 107, 112, 121, 126, 127, 133, 141
 Сквирський повітовий суд, 141
 Сквирчинські, 95
 Скерневичі, м., 155
 Скилецькі (?), 118
 Сковальчинські, 118
 Скопенські, 95
 Скоруліно, с., 73
 Сковилас, придомок
 Пясецьких, 38
 Скульські, 118
 Скуляни, м-ко, 146
 Скуратовські, 26
 Скуржинці, маєток, 126
 Скурські, 95
 Скушек, придомок
 Шанявських г. Юноша, 137
 Следкевичі, 96
 Сливінські, 96
 Словачина, 9
 Слodgeвичі, 96
 Слodgeвські, 96
 Смелевські (?), 151
 Смерга, придомок
 Шанявських г. Юноша, 137
 Смігонські, 155
 Сміла, м., 138
 Смілянська волость, 138
 Смілянський ключ, 138
 Смілянський костюл, 153, 154
 Смолянці, с., 18, 19
 Снігури, 154
 Снігурівка, с., 74
 Сніжна, с., 112
 Снітинка Мала, с., 74
 Снітинка, с., 77, 85
 Собанські, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122
 Соболевські, 96
 Собот, р., 73
 Соботовичі, 73, 96
 Совловичі, 96
 Соколовські, 118
 Солда, придомок
 Шанявських г. Юноша, 137

- Сологубівка, с., 154
 Солтани, 153
 Солтанівка Велика, с., 87
 Сонкевичі, 96
 Сорокотяги, присілок, 85
 Сосновські, 96
 Сошенськ, с., 103, 120, 121
 Сошицькі, 118
 Спендовські, 72, 128
 Спичинці, м-ко, 103, 109, 110, 111, 115, 121
 Сплавські, 96
 Станашевські, 118
 Станіслав-Август, король, 125
 Старвінські, 96
 Стародуб Олексій, 42
 Старокостянтинів, м., 134
 Старокостянтинівська парафія, 134
 Старчевські, 118
 Статкевичі, 118
 Стаховські, 96
 Сташевські, 118
 Стебельські, 96
 Стемповські, 128
 Стенжицькі, 96
 Степанівка, с., 151, 152
 Степанки, с., 103, 117
 Стефанські, 38
 Стіховські, 97
 Стоцькі, 118
 Страннік, придомок Шанявських г. Юноша, 137
 Страшинські, 133
 Стрелецькі, 118
 Стремінські, 30
 Стржелецькі, 118
 Стронік, придомок Шанявських г. Юноша, 137
 Стронські, 96
 Струшинські, 118
 Стршельбицькі, 119
 Стугна, р., 65
 Студзінські, 96
 Стульські, 97
 Сумовські (Шумовські) г. Ястшембець, 39, 45, 46
 Суські, 97, 127
 Суходольські, 119
 Сухоліси, с., 66, 89, 90
 Сушанські-Проскури, 38
 Таврійська губернія, 55
 Тамбовський почтамі, 30
 Таращанський повіт, 41, 43, 69, 101
 Тарнавські (Тернавські), 97
 Тарнашинські, 119
 Тарновські, графи, 65
 Тарнопіль, м., 109
 Тасманка, с., 139
 Татаринівка, с., 126, 130, 131, 132
 Текуч, м., 146
 Темберські, 72
 Темберщина, с., 66, 67, 68, 69, 76, 77, 87, 98, 99
 Теренівка, с., 120
 Терешпіль, с., 109
 Терпиловські, 112
 Тетерівка, с., 41, 101
 Тетіїв, м-ко, 118
 Тимошівка, с., 143, 144, 153
 Типтики (?), 22
 Тичини, 97
 Тишкевичі, 112, 115, 117, 118, 134
 Тишкевичі г. Леліва, графи, 133
 Тишкевичі, графи, 109
 Тишки, 119
 Тишковські, 152, 153
 Тільхія, острів, 147
 Ткачі-Ткаченки, 42
 Токарські, 97
 Толочки, 119
 Томашевські, 119
 Томашівка, с., 126, 133
 Томилівка, присілок, 95
 Топальські, 97
 Топоровські, 97
 Торевичі, 119
 Точинські, 97
 Трансільванія, 146
 Трембицькі, 97
 Третецькі, 117, 120, 122
 Тригоди, 97
 Триліси, с., 66, 67, 78, 79, 83, 87, 88, 91, 92, 93, 95, 96, 143, 152
 Триліське диспозиторство, 65
 Троцькі, 97
 Трошинські, 97
 Трушки, с., 86, 96
 Тубулевичі, 151
 Тульвенські, 97
 Турбів, с., 103, 109, 114, 118
 Турія, с., 152, 154
 Туріанський ключ, 138
 Турковські (?), 119
 Туртукай, с., 146, 147
 Угорщина, 9, 146
 Узин, с., 68
 Україна, 9, 20
 Україна Західна, 68
 Уланбатор, м., 157
 Улятовські, 119
 Уманщина, 41
 Унава, р., 65
 Урбанські, 119
 Урзічені, м., 146
 Устя Волоти, с., 73
 Фабіровські, 119
 Фаленські, 151
 Фастів, м-ко, 65, 66, 67, 74, 82, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 96
 Фастівець, с., 67
 Фастівська Воскресінська церква, 74
 Фастівське біскупство, 65, 67, 74
 Фастівський костюл, 74
 Фастівщина, 74
 Фастовець, с., 74, 85
 Фіговські, 98
 Філецькі, 98
 Флінта, придомок Білинських, 15, 16
 Фокс-Потоцькі г. Любіч, 133
 Фокшани, м., 146
 Францишки, 119
 Фурси, с., 95
 Хажин, с., 103, 113
 Харківська губернія, 55
 Харківський університет, 144
 Харчевські, 119
 Херсонська губернія, 55, 149
 Хилінські, 129
 Хлульови, 146
 Хмелевські, 120
 Хмелинець, с., 120

- Хмельницька область, 152
Хмельницький Богдан,
гетьман, 74
Хмельницькі, 111, 119, 121,
122
Ходаковські, 68, 98
Ходковські, 98
Хосцькі г. Любіч, 18, 19, 20,
21, 125
Хосчня-Сибілляки, масток,
125
Хойнські, 120
Хойновські, 139, 156
Холодовські, 98, 120
Хоценські, 98
Хрещатий Яр, с., 69
Христинівка, с., 69
Христинопіль, м-ко, 109
Хрульови, 147
Худиковські, 98
Царі, масток, 138
Царство Польське, 55
Царське Село, 149
Целесницькі, 120
Целецькі (Целіцькі), 98
Центральна ревізійна комісія
(Київ), 40, 42, 52, 57
Центральний державний
історичний архів України,
м. Київ, 52, 57
Цетевичі, 120
Цілецькі, 120
Ціотульські, 120
Цішевські, 120
Чайковські, 38, 98, 120
Чарнецькі, 17, 120, 154
Чарські, 98
Чацькі, 110, 112, 119
Чемеровецький район, 152
Чеодаєви, 145
Червенські, 98
Червона, м-ко, 117
Черемошки, с., 112, 116, 118,
120, 121
Черемошне, с., 103, 106, 107,
110
Черенанські, 98
Черкас, с., 77, 82, 84
Черкаський повіт, 30
Черкаський суд, 140
Чернецькі, 98
Чернігівська губернія, 25, 55
Черніховські, 120
Чернорудка, с., 103, 109, 119
Чернявські, 153
Чернятин Великий, с., 106
Черче, м-ко, 152
Черченський костьол, 151
Чехи, 156
Чехія, 9
Чечелі г. Єліта, 134
Чечелівка, с., 110
Чигирин, м., 143
Чигиринська повітова
поліція, 141
Чигиринський земський суд,
142
Чигиринський костьол, 153
Чигиринський нижній
земський суд, 141
Чигиринський повіт, 138,
139, 140, 141, 143, 150
Чигиринський повітовий суд,
141, 142, 143, 144
Чижевські, 98, 120, 121
Чиховські, 121
Чірковські, 121
Чоповські, 26, 68, 98
Чоповщенки-Чоповські, 98
Чупира, с., 66, 67, 68, 70, 72,
73, 74, 75, 76, 77, 78, 79,
80, 81, 83, 84, 85, 86, 88,
90, 92, 93, 94, 95, 96, 98,
99, 100
Чупири, 70
Шаліївка, с., 133
Шалковські, 98
Шалухи, 98
Шамраївка, с., 66, 68, 82, 86,
90, 91
Шамраївське намісництво, 65
Шанява, масток, 138
Шаняви, масток, 137, 138
Шанявські г. Юноша пр.
Пуделко, 137
Шаранські, 99
Шашкевичі, 121
Шашковські, 121
Швачка, гайдамацький
ватажок, 74
Швеці-Шевченки, 42
Шендерівка, м-ко, 121
Шидловські, 154
Шимани, с., 121
Шимановичі, 121
Шиманські, 99, 121
Шингелевські, 112
Шишковські, 150
Шишковські (Шешковські),
99
Шмігельські, 99
Шовковські, 99, 121
Шпендівка, с., 66, 79, 88, 97
Шполянський ключ, 138
Шумовські (Сумовські) г.
Ястшембец, 39
Шухаєвські, 121
Шушковські, 99
Щавінські, 156
Щенсліцькі (Щенслінські),
128
Щепановські, 99, 121
Щирецькі, 99
Щоросінські (?), 121
Юзефівка, с., 103, 107, 138
Юнашкевичі (?), 121
Юноша-Шанявський Губерт,
137
Юревичі, 99
Юрівка, с., 103, 106, 107, 108,
110, 111, 112, 114, 115,
117, 118, 119, 120, 122
Юркевичі, 121
Юрковські, 99, 121, 122
Яблонські, 122
Яблунівка, с., 66, 67, 68, 78,
79, 80, 87, 89, 93, 97, 98, 99
Яблунівське диспозиторство,
65
Яворовські, 152, 153
Яворські, 122
Ягельницькі, 122
Ягоденські, 99
Ягодзинці, масток, 126
Якубовські, 99, 122, 154
Ямпіль, м-ко, 115
Яники, с., 109
Яніцькі, 122
Янішевські, 100
Янковські, 99
Яновські, 99, 122
Яношкевичі, 122
Янчевські, 100

Ярославль, м., 138
Ярчевські, 122
Ясинські, 100, 122
Ясінські, 100
Ясси, м., 146

Ястрембські, 121
Ястремські, 41, 102
Ястшембец, герб, 46
Ястшембські, 138

Ястшембські г. Слеповрон,
22
Яхни, с., 66, 84
Яцки, с., 77

Наукове видання

Чернецький Євген

Правобережна шляхта за російського панування
(кінець XVIII – початок XX ст.)

Джерела, структура стану, роди

Редагування окремих статей

О. Гурковська, В. Іванців, Є. Чернецький

Набір та покажчики Є. Чернецький

Макет Ю. Кирилов

Дизайн обкладинки О. Пшонківський

Підписано до друку 23.07.2007 р.

Формат 60х84/16. Папір офсетний.

Гарнітура "Antiqua Rex". Друк офсетний.

Наклад 1000 прим. Зам. № 7-376.

Видавець О. В. Пшонківський.

Реєстраційне свідоцтво ДК № 1500 від 22.09.2003 р.

Поштова адреса: а/с 43, м. Біла Церква,

Київська обл., Україна, 09112.

Тел.: (044) 3311142, (04463) 32122, факс: (04463) 44122.

E-mail: janina-book@ukr.net

www.janina-book.com.ua

Адреси Є. Чернецького:

поштова: а/с 526, м. Біла Церква,

Київська область, Україна, 09117

e-mail: bcvugt@magnus.kiev.ua, slepowron@rambler.ru

www.ntr.com.ua

Друк ВАТ "Білоцерківська книжкова фабрика"
вул. Леся Курбаса, 4, м. Біла Церква,
Київська область, Україна, 09117

Чернецький Євген

Ч49 Правобережна шляхта за російського панування (кінець XVIII – початок XX ст.). Джерела, структура стану, роди. – Біла Церква: Вид. О. В. Пішонківський, 2007. – 176 с.
ISBN-978-966-8545-85-6

До збірника увійшли публікації Є. Чернецького, присвячені правобережній шляхті. Розглядаються питання збереження та дослідження відповідних джерел з Київської, Волинської та Подільської губерній, а також структури шляхетського стану на матеріалі Васильківського та Махнівського повітів. Шляхетська генеалогія представлена дослідженнями двох родів: Хоєцьких герба Любіч та Пуделко-Шанявських герба Юноша.

Видання допоможе в біографічних та генеалогічних дослідженнях.

Публікації серії «Шляхта України»:

Лисенко С., Чернецький Є. *Правобережна шляхта (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). Список шляхти Волинської, Київської та Подільської губерній, дворянські права якої перевірила Центральна ревізійна комісія.* – Біла Церква: Видавець О. Пшонківський, 2007. – 448 с.

Легітимована правобережна шляхта (кінець XVIII – середина XIX ст.) / Укладачі С. Лисенко, Є. Чернецький. – Біла Церква: Видавець О. Пшонківський, 2006.

Том 2: Список легітимованої шляхти Київської губернії. – 224 с.

Том 3: Список легітимованої шляхти Волинської губернії. – 240 с.

Том 4: Список легітимованої шляхти Волинської губернії. – 224 с.

Том 5: Список легітимованої шляхти Волинської губернії. – 240 с.

Правобережний гербівник / Уклад Є. Чернецький. – Біла Церква: Видавець О. Пшонківський, 2006-2007.

Том 1: Шляхта Васильківського, Таращанського та Звенигородського повітів. – 160 с., [16] арк. іл.

Том 2: Нотатки про легітимовану шляхту Київської губернії (1801-1804 рр.). – 204 с.

**Придбай ці книги за найнижчими цінами та підпишись
на наступні видання серії за адресами
Євгена Чернецького**

поштовою:

а/с 526, м. Біла Церква, Київська обл., Україна, 09117

електронні:

bcvugt@magnus.kiev.ua, slepowron@rambler.ru

сайт НТР:

www.ntr.com.ua

Впиши своє ім'я в історію української шляхти!

У всіх виданнях серії «Шляхта України»,

на які проводиться попередня підписка,

друкуються списки передплатників!

Слідкуй за повідомленнями на www.ntr.com.ua!

Сергій Лисенко, Євген Чернецький
Правобережна шляхта
(кінець XVIII – перша половина XIX ст.).
Список шляхти Волинської, Київської
та Подільської губерній, дворянські права якої
перевірила Центральна ревізійна комісія.

У книзі досліджується соціальна історія правобережної шляхти протягом кінця XVIII – першої половини XIX ст. Найбільше уваги приділено процесам легітимації та декласації дрібної шляхти Волині, Київщини та Поділля, російському законодавству та урядовим заходам щодо інкорпорації цієї кількасоттисячної групи до соціальної структури Російської імперії. Дослідження доповнене списком, що конкретизує родовий склад легітимованої шляхти Правобережжя.

**448 сторінок, формат 175x245, тверда обкладинка.*

Легітимована правобережна шляхта
тт. II, III, IV та V
Укладачі Сергій Лисенко, Євген Чернецький

Видання містять відомості генеалогічного, історико-демографічного та юридичного характеру про шляхетські роди (майже 3000 з Київської губернії та майже 7000 з Волинської губернії), які з кінця XVIII і до середини XIX ст. були визнані Київським та Волинським дворянськими депутатськими зібраннями в російській дворянській гідності. Подано дані про запис шляхетських родин по ревізіям 1795, 1811, 1816 та 1834 рр., дати легітимаційних рішень дворянських депутатських зібрань та указів Герольдії.

928 сторінок (комплект з 4-х томів), формат 160x205 мм, тверда обкладинка.

Правобережний гербівник
Том I. Шляхта Васильківського, Таращанського
та Звенигородського повітів
Уклав Євген Чернецький

Перший том “Правобережного гербівника” містить відомості про прізвища, герби, місця мешкання та походження шляхти, яка з кінця XVIII та впродовж першої половини XIX ст. мешкала в білоцерківських мастьках графів Браницьких (т. з. Білоцерківське графство) та їх сусідів (в межах Васильківського, Таращанського та Звенигородського повітів Київської губернії). Відомості зведені в список, який складають майже 3500 позицій, та доповнені зображеннями 152 гербів.

160 сторінок, кольорові ілюстрації на 32 сторінках, формат 160x205 мм, тверда обкладинка.

Правобережний гербівник
Том II. Нотатки про легітимовану шляхту
Київської губернії (1801-1804 рр.).
Уклав Євген Чернецький

Другий том “Правобережного гербівника” укладено на підставі нотаток з протоколів №№ 1-375 засідань “Комиссии Высочайше учрежденной для ревизии действий Киевского дворянского депутатского собрания”, які відбулися в 1838 р. й були присвячені розгляду частини легітимачій за 1801-1804 рр. Нотатки доповнені відомостями із давніх гербівників та публікацій XIX – початку ХХІ ст.

204 сторінки, формат 160x205 мм, тверда обкладинка.

Видавництво Олександра Пшонківського

Поштова адреса: а/с 43, м. Біла Церква, Київська обл., Україна, 09112.

Тел.: (044) 3311142, (04463) 32122, факс (04463) 44122.

Електронна адреса: janina-book@ukr.net, www.janina-book.com.ua

Сказання о населенных местностях

Киевской губернии...

Собрал Лаврентий Похилевич

Книга, яка в 1865 році отримала Малу Уварівську премію, а в 2005 році – перше місце на конкурсі “Книжковий дивосвіт України”. В ній зібрані історичні, статистичні та церковні відомості про села, містечка і міста Київської губернії. На відміну від першого видання книга доповнена ґрунтовними покажчиками (близько 17000 позицій, половина з яких – персоналії).

664 сторінки, ілюстрації, формат 175х245, тверда обкладинка.

Леонтій Войтович

Княжа доба на Русі: портрети еліти

Одна з тринадцяти кращих книг 13-го Форуму видавців у Львові 2006 року! Зайняла третє місце на конкурсі “Книжковий дивосвіт України” (Київ, 2006 р.).

У монографії досліджується правляча еліта Східної Європи кінця IX – початку XVI ст. – князі з династій Рюриковичів та Гедиміновичів, а також іншого походження.

784 сторінки, формат 175х245 мм, тверда обкладинка.

Сергій Білокінь

На зламах епохи: спогади історика

У спогадах відомого історика Сергія Білоконя висвітлюється його власне минуле, шлях у науку, знайомство з видатними сучасниками, історія його колекцій.

336 сторінок, формат 160х205 мм, тверда обкладинка, суперобкладинка.

ISBN 978-966-8545-85-6

IV Sawiccy
h. Ślepowron

V Pawłowscy
h. Leliwa

VII Dąbrowscy
h. Jastrzębiec

VIII Piotrowscy
h. Ślepowron